

**НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ УКРАЇНИ
«КИЇВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ
імені ІГОРЯ СІКОРСЬКОГО»**

Факультет менеджменту та маркетингу
Кафедра економіки і підприємництва

«На правах рукопису»
УДК _____

«До захисту допущено»

Завідувач кафедри

_____ П.В.Круш
(підпис) (ініціали, прізвище)

“ ” _____ 2018 р.

Магістерська дисертація

зі спеціальності 051 «Економіка»
зі спеціалізації «Економіка підприємства»
на тему: Управління процесом формування прибутковості ДАХК "Артем"

Виконала: студентка 2 курсу, групи УЕ-з71мп _____
(шифр групи)

Тараненко Даріна Юріївна _____
(прізвище, ім'я, по батькові) (підпис)

Науковий керівник Доцент, к.т.н. Шевчук Н. А. _____
(посада, науковий ступінь, вчене звання, прізвище та ініціали) (підпис)

Консультант з економіко-математичного
розділу Ст.викл., к.е.н. Кузьмінська Н.Л. _____
(підпис)

Консультант з нормоконтролю Доц., к.е.н. Кривда О.В. _____
(підпис)

Рецензент Доц., к.е.н. Скоробогатова Н. Є. _____
(посада, науковий ступінь, вчене звання, науковий ступінь, прізвище та ініціали) (підпис)

Засвідчую, що у цій магістерській
дисертації немає запозичень з праць
інших авторів без відповідних посилань.
Студент _____
(підпис)

Київ – 2018

Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут
імені Ігоря Сікорського»

Факультет менеджменту та маркетингу
Кафедра економіки і підприємництва

Рівень вищої освіти - другий (магістерський) за освітньо-професійною програмою

Спеціальність 051 «Економіка»

Спеціалізація «Економіка підприємства»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

_____ П.В. Круш _____
(підпис) (ініціали, прізвище)

«___» _____ 20___ р.

ЗАВДАННЯ
на магістерську дисертацію студенту
Тараненко Даріни Юріївни

1. Тема дисертації – управління процесом формування прибутковості ДАХК «Артем»,
науковий керівник дисертації – Доцент, к.т.н. Шевчук Н. А.,
затверджені наказом по університету від «12» 09 2018 р. № 3503-с
2. Строк подання студентом дисертації 03.12.2018 р.
3. Об'єкт дослідження – процес управління прибутковістю ДАХК «Артем».
4. Предмет дослідження – сукупність теоретичних, методичних і практичних підходів до забезпечення ефективності управління прибутковістю підприємства.
5. Перелік завдань, які потрібно розробити: вивчити господарсько-правові засади функціонування підприємства та визначення його загальної характеристики; розглянути існуючі типи управління прибутковістю та узагальнені підходи до систематизації складових управління за напрямками формування; провести аналіз діяльності підприємства від сформованої

політики управління прибутковістю; провести аналіз організації стратегічного менеджменту на підприємстві; здійснити оцінювання ефективності управління прибутковістю на підприємстві; обґрунтувати економічну ефективність пропозиції управління прибутковістю з метою її удосконалення; розробити методичні підходи до визначення впливу запропонованих заходів на економічну ефективність управління прибутковістю підприємства.

6. Перелік графічного (ілюстративного) матеріалу: 21 рисунок, 31 таблиця.

7. Орієнтовний перелік публікацій: 3 тези та 3 статті.

8. Консультанти розділів дисертації

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
Консультант з економіко - математичного розділу	К.е.н. Кузьмінська Н.Л., доцент кафедри економіки і підприємництва КПІ ім. Ігоря Сікорського		
Нормоконтроль	Доц., к.е.н. Кривда О.В., доцент кафедри економіки і підприємництва КПІ ім. Ігоря Сікорського		

9. Дата видачі завдання 20.09.2017 р.

№ з/п	Назва етапів виконання магістерської дисертації	Строк виконання етапів магістерської дисертації	Примітка
1.	Затвердження теми науковим керівником	20. 09. 2017 р.	
2.	1-й розділ написання магістерської дисертації	03. 09. 2018 р.	
3.	2-й розділ написання магістерської дисертації	08. 10. 2018 р.	
4.	3-й розділ написання магістерської дисертації	05. 11. 2018 р.	
5.	Попередній захист магістерської дисертації	21.11, 23. 11. 2018 р.	
6.	Строк подання магістерської дисертації на кафедру ЕіП	03. 12. 2018 р.	

7.	Захист дисертації	магістерської	з 17.12.2018 р. по 22.12.2018 р.	
----	----------------------	---------------	-------------------------------------	--

Студент

(підпис)

(ініціали, прізвище)

Науковий керівник дисертації

(підпис)

(ініціали, прізвище)

Реферат

Магістерська дисертація Тараненко Даріни Юріївни на тему «Управління процесом формування прибутковості ДАХК «Артем»», спеціальність 051 «Економіка», спеціалізація «Економіка підприємства», КПП ім. Ігоря Сікорського, 2018, Київ.

Дипломна робота складається зі вступу, 3 розділів, висновків та додатків.

Робота виконана в обсязі 121 сторінок, містить 21 рисуноків, 31 таблиць та 3 додатків.

Мета роботи полягає в обґрунтування науково-методичних засад та практичних рекомендацій щодо вдосконалення управління прибутковістю ДАХК «Артем».

Для аналітичного дослідження та розробки пропозицій в роботі використані методи наукового узагальнення, історичного підходу, економіко-математичного моделювання та метод математичної статистики.

Для вдосконалення управління прибутковістю підприємства запропоновано впровадження системи фінансового моніторингу, удосконалення системи бухгалтерського обліку та інформаційного забезпечення. Зроблений прогноз у 2018 році свідчить про те, що економічний ефект від управління прибутковістю буде представлений у вигляді збільшення чистого прибутку та оптимізації собівартості виготовлення продукції. Аналітичні дослідження дозволили зробити рекомендації доцільності використання запропонованого заходу на підприємстві ДАХК «Артем».

Об'єктом дослідження – процес управління прибутковістю ДАХК «Артем».

Предмет дослідження – сукупність теоретичних, методичних і практичних підходів до забезпечення ефективності управління прибутковістю підприємства.

Ключові слова: прибуток, управління прибутковістю, методи управління, рентабельність, формування прибутку, фактори впливу, система управління, фінансові ресурси, витрати.

Summary

Master`s thesis Taranenko Daryna Yuriivna on the topic "Management of the process of profitability formation of SACH" Artem ", specialty 051 " Economics ", specialization" Enterprise Economics ", KPI them. Igor Sikorsky, 2018, Kyiv.

Thesis consists of introduction, 3 chapters, conclusions and appendices.

The work is made in the volume of 121 pages, containing 21 drawings, 31 tables and 3 appendices.

The purpose of the work is to substantiate the scientific and methodological principles and practical recommendations for improving the profitability management of the SACH "Artem".

Methods of scientific generalization, historical approach, economic-mathematical modeling and the method of mathematical statistics have been used for analytical research and development of proposals.

In order to improve the profitability management of the enterprise, implementation of the system of financial monitoring, improvement of the accounting system and information provision was proposed. The 2018 forecast suggests that the economic effect of managing profitability will be presented in the form of an increase in net profit and optimization of the cost of manufacturing products. Analytical studies have made it possible to make recommendations on the expediency of using the proposed measure at the enterprise "Artem".

Subject of research - a set of theoretical, methodological and practical approaches to ensuring the efficiency of management of profitability of the enterprise.

Keywords: profit, profitability management, management methods, profitability, profit generation, factors of influence, system of fall, financial resources, expenses.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	2
РОЗДІЛ I. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ ПРИБУТКОВІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА З МЕТОЮ ПІДВИЩЕННЯ ЙОГО ЕФЕКТИВНОСТІ.....	6
1.1. Сутність управління прибутковістю підприємства.....	6
1.2. Методи управління процесом формування прибутковості підприємства.....	17
1.3. Методичні підходи до оцінки управління прибутковістю підприємства.....	24
Висновки до розділу I.....	30
РОЗДІЛ II. АНАЛІЗ ПРИБУТКОВОСТІ ДАХК «Артем».....	32
2.1. Характеристика виробничо-господарської діяльності ДАХК «Артем».....	32
2.2. Аналіз фінансово-економічного стану ДАХК «Артем».....	40
2.3. Оцінка управління прибутковості ДАХК «Артем».	45
2.4. Кореляційно-регресійний аналіз ефективності системи управління прибутковістю підприємства.	52
Висновки до розділу II.....	59
РОЗДІЛ III. НАУКОВЕ ОБГРУНТУВАННЯ НАПРЯМІВ УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ПРОЦЕСОМ ФОРМУВАННЯ ПРИБУТКОВОСТІ ДАХК «АРТЕМ».....	62
3.1. Проблеми ефективності управління процесом формування прибутковості в сучасних умовах та шляхи їх вирішення.....	62
3.2. Наукове обґрунтування заходів щодо ефективного управління прибутковістю з метою стабільної діяльності ДАХК «Артем».....	72
3.3. Економічний ефект від реалізації запропонованих зходів, щодо вдосконалення управлінням прибутковістю підприємства ДАХК «Артем»	81
Висновки до розділу III.....	91
ВИСНОВКИ.....	93
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	99
ДОДАТКИ.....	107

ВСТУП

Як економічна категорія прибуток характеризує результат будь-якої підприємницької діяльності. Прибуток один з основних фінансових показників планування та оцінки господарської діяльності підприємства. За рахунок прибутку здійснюється фінансування заходів з науково-технічного та соціально-економічного розвитку підприємства, збільшення фонду оплати праці їх працівників.

Прибуток – це грошовий вираз основної частини грошових накопичень, створюваних підприємствами будь-якої форми власності. Прибуток є показником, що найбільш повно відображає ефективність виробництва, обсяг реалізованої продукції, стан продуктивності праці, рівень собівартості. Разом з тим прибуток впливає на зміцнення комерційного розрахунку, інтенсифікацію виробництва при будь-якій формі власності.

Прибуток є не тільки джерелом забезпечення внутрішньогосподарських потреб підприємств, але і набуває все більшого значення у формуванні бюджетних ресурсів, позабюджетних і благодійних фондів.

Отримання прибутку є обов'язковою умовою функціонування підприємства. Прибутком оцінюється ефективність господарювання, прибуток – головне джерело фінансування економічного і соціального розвитку; прибутковість служить основним критерієм вибору інвестиційних проектів і програм оптимізації поточних витрат, витрат, фінансових вкладень.

Аналіз факторів, що впливають на формування прибутку має важливе значення, так як своєчасно виявлені резерви і знаходження "вузьких" місць в діяльності підприємства допоможуть більш ефективно використовувати ресурси підприємства (матеріальні, фінансові, трудові).

На підставі аналізу управління формуванням прибутковості підприємства, можна розробити шляхи розвитку підприємства, які дозволять не тільки залишити колишній рівень прибутковості, але і значно підвищити

його. Правильний вибір напрямку аналізу прибутковосі, чітке уявлення сильних і слабких сторін підприємства, дозволяють керівництву приймати адекватні рішення, знижувати ризик невдач, виявити невикористані потужності.

Дослідження проблем управління прибутком та прибутковістю суб'єктів господарювання проводились багатьма вченими-економістами, зокрема такими, як Азаренков Г. Ф., Бандурка О. М., Бланк І.О., Герасимчук З. В., Журавель Т. М., Ковальчук І. В., Коробов М. Я., Мец В. О., Островська О. А., Поддєрьогін А. М., Цал-Цалко Ю. С., Шеремет О. О., Шиян Д. В. та інших.

Метою дослідження є обґрунтування науково-методичних засад та практичних рекомендацій щодо вдосконалення управління прибутковістю ДАХК «Артем».

Виходячи з мети в роботі поставлено і вирішено наступні **завдання**:

- вивчено господарсько-правові засади функціонування підприємства та визначення його загальну характеристику;
- розглянуто існуючі типи управління прибутковістю та узагальнено підходи до систематизації складових управління за напрямками фомування;
- проведено аналіз діяльності підприємства від сформованої політики управління прибутковістю;
- проведено аналіз організації стратегічного менеджменту на підприємстві;
- здійснено оцінювання ефективності управління прибутковістю на підприємстві;
- обґрунтована економічна ефективність пропозиції управління прибутковістю з метою її удосконалення;
- розроблено методичні підходи до визначення впливу запропонованих заходів на економічну ефективність управління прибутковістю підприємства.

Об'єктом дослідження є процес управління прибутковістю ДАХК «Артем».

Предметом дослідження є сукупність теоретичних, методичних і практичних підходів до забезпечення ефективності управління прибутковістю підприємства.

Для вирішення поставлених задач використовували наступні **методи**: метод наукового узагальнення, метод історичного підходу, метод економіко-математичного моделювання та метод математичної статистики.

Наукова новизна :

- уточнено класифікацію методів управління прибутком підприємства, яка на відміну від існуючої класифікації, дозволяє визначати ряд вимог для забезпечення ефективного управління;
- удосконалено кореляційно-регресійну модель ефективності управління прибутковістю на основі економетричного підходу;
- дістало подальшого розвитку економічна сутність поняття «управління процесом формування прибутковості підприємства»
- удосконалено комплекс заходів з розробки ефективного управління прибутковістю та тактичних рішень щодо її підвищення.

Практичне значення отриманих результатів:

1. Створення економічно ефективної пропозиції управління процесом прибутковості для забезпечення умов зниження витрат;
2. Вдосконалення інформаційного забезпечення процесу господарської діяльності;
3. Розробку підходу щодо формування асортименту виробів;
4. Вдосконалення механізму покриття витрат.

Апробація роботи

Основні теоретичні положення і практичні результати дипломної роботи доповідалися на конференціях :

- VIII Міжнародна науково-практична конференція на тему «Стратегічні пріоритети соціально-економічного розвитку в умовах інституційних перетворень глобального середовища», 28–29 вересня 2018 – тема доповіді: Становлення економіки України в умовах ринку;

– Міжнародна науково-практична конференція на тему «Реформування фінансово-економічної системи: погляд у майбутнє», 26–27 січня 2018 – тема доповіді: Анализ приватизации в Украине и сравнение её с опытом других стран.

також писалися відповідні статті:

– Молодий вчений. — 2018. — №1. [Анализ приватизации и разгосударствления в Украине](http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2018/1/131.pdf). Режим доступу [<http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2018/1/131.pdf>];

– Молодий вчений. — 2018. — №6. [Экономика предприятия и внутрифирменное планирование](#).

Ключові слова: прибуток, упавління прибутковістю, методи упавління, рентабельність, формування прибутку, маржинальний аналіз, фактори впливу, система упавління, фінансові ресурси, витрати.

РОЗДІЛ І.

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ ПРИБУТКОВІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА З МЕТОЮ ПІДВИЩЕННЯ ЙОГО ЕФЕКТИВНОСТІ

1.1 Сутність управління прибутковістю підприємства

Управління прибутком це – система принципів і методів розробки та реалізації управлінських рішень на всіх основних аспектах її формування, розподілу та використання на підприємстві[14].

Мета управління прибутком це – забезпечення максимізації добробуту власників підприємства в поточному і перспективних періодах.

Функціонування будь-якого комерційного підприємства націлене на отримання прибутку. Управління прибутком підприємства – це процес цілеспрямованого впливу суб'єкта на об'єкт для досягнення певних фінансових результатів. Прибуток в сучасних умовах виступає як джерело розвитку підприємства, так і створює базу для зростання національної економіки в цілому.

Управління прибутком підприємства – найважливіший елемент фінансової політики підприємства, який присутній на всій системі управління підприємством. Прибуток в управлінні підприємством істотно впливає на обслуговування організації, на її рентабельність. Ефективне управління прибутком скорочує потреби підприємства в капіталі, прискорює

оборотність грошей, сприяє розширенню масштабів виробництва. Управління прибутком має важливе значення на підприємстві, оскільки від його якості та ефективності залежить не тільки стійкість підприємства в конкретний період часу, але і здатність до подальшого розвитку, досягнення фінансового успіху на довгу перспективу[45].

Основною і головною метою підприємства – отримання прибутку. Також, вона є найважливішою економічною категорією. Прибуток підприємство одержує виключно в тому випадку, якщо воно виробляє послуги або продукцію, які здатні задовольнити потреби покупців. Маємо висновок, що прибуток є не тільки метою виробництва, а й є показником результативності його діяльності, тому що успіх залежить від діяльності будь-якого підприємства, наскільки воно ефективно управляє прибутком[17].

Головним інструментом управління прибутком служить фінансовий аналіз – процес дослідження умов і результатів її формування, розподілу і використання з метою пошуку резервів підвищення прибутковості. Значення аналізу фінансового стану важко переоцінити, оскільки він є тією основою, на якому будуються управлінські рішення.

В рамках управління прибутком доцільно використовувати прийоми наступних видів аналізу [24]:

1. Горизонтальний аналіз. У ньому проводиться порівняння позицій даного звітного періоду з попереднім.
2. Вертикальний аналіз (структурний). У ньому відбувається визначення структури показників і оцінка впливу факторів на сукупний результат.
3. Трендовий аналіз. У ньому відбувається вивчення тенденції динаміки фінансових показників за рахунок порівняння конкретного фінансового показника даного звітного періоду з попередніми періодами і визначення тренда.
4. Аналіз відносних показників (коефіцієнтів). При данному аналізі розраховується відносини між окремими позиціями і звітності, виявляється взаємозв'язок між окремими показниками.

5. Порівняльний аналіз. У ньому відбувається порівняння фінансових показників підприємства та його філій.

6. Факторний аналіз. При данному методі аналізу з враховується вплив деяких факторів на сукупний результат за допомогою статистичних прийомів[54].

Не менш важливою функцією управління прибутком являється планування. Планування є одним з інструментів управління прибутком. Планування – це процес розробки і прийняття цільових установок кількісного і якісного характеру та пошук шляхів для найбільш ефективного досягнення їх. Результатом планування є план, або сукупність планів. Метою планування є своєчасне виявлення альтернатив і пошук засобів, які не знижують ризик прийняття невірних рішень[12].

Аналіз теорії та практики вітчизняного і зарубіжного планування та регулювання прибутковістю підприємством дає змогу сформулювати такі умови, які забезпечують ефективність управління прибутковістю:

- підвищення обсягу прибутків до максимальних показників, відповідних ресурсному потенціалу підприємства та її ринкової кон'юнктури;
- взаємозв'язок системи управління підприємством в цілому і системи управління прибутковістю;
- нормальна відповідність рівню одержуваного прибутку і допустимого рівню ризику;
- висока якість рівня прибутку підприємства;
- достатній рівень доходу на інвестиційний капітал;
- формування оптимального обсягу фінансових ресурсів за рахунок прибутку відносно до завдання розвитку організації;
- постійне зростання ринкової вартості бізнесу [2].

Вимоги до забезпечення ефективного управління прибутком підприємства:

- інтегральність із загальною системою управління підприємством;
- комплексна характеристика формування управлінських рішень;

- достатньо високий динамізм управління;
- багато різних підходів до розробки окремих управлінських рішень;
- орієнтація на стратегічні цілі розвитку підприємства[76].

Основні завдання управління прибутковістю:

- забезпечити максимізацію розміру прибутку, що формується відповідно до ресурсного потенціалу підприємства і її ринкової кон'юнктури;
- забезпечити оптимальні пропорційності між рівнем формування прибутку і допустимим рівнем ризику;
- забезпечити високу якість формування прибутку. Процес формування прибутковості підприємства треба реалізовувати в першу чергу;
- забезпечити виплати необхідного рівня прибутку на інвестований капітал власниками підприємства;
- забезпечити формування потрібного обсягу фінансових ресурсів за рахунок прибутку відповідно до завдань розвитку підприємства в майбутньому;
- забезпечити постійний ріст ринкової вартості підприємства. Темпи росту ринкової вартості в значній мірі визначає рівень капіталізації прибутку, отриманого підприємством;
- забезпечити ефективність програми участі персоналу в прибутковості[66].

Склад основних функцій системи управління прибутком підприємства:

- розробка певної комплексної політики управління прибутковістю підприємством;
- освіта в організаційних структурах, які можуть забезпечити прийняття і реалізацію управлінського рішення щодо формування та використання прибутку на різних рівнях;
- формування ефективної інформаційної системи, що забезпечує обґрунтування альтернативних варіантів управлінських рішень;
- аналіз різних аспектів формування та використання прибутку;

- розробка працюючої системи стимулювання для того, щоб формувати прибуток та його ефективно використати;
- здійснення ефективного контролю за прийняттям рішень в області формування і використання прибутку[67].

Згідно з дослідженнями чисельних економістів, управління прибутковістю описується як процес прийняття потрібних управлінських рішень, а не зважаючи на те, що до процесу управління прибутковістю необхідно підходити як до системи.

Управління прибутковістю з точки зору системного підходу - складна багаторівнева система. Вона має такі підсистеми як: планування прибутковістю, аналіз прибутковості, прогнозування прибутковості та її контроль.

Кожна із цих підсистем має свої конкретні завдання і цілі. Також, всі ці підсистем знаходиться під впливом інших. А саме, обсяги прибутку, сформована на першому етапі, визначають напрями його розподілу[21].

Зі зростанням прибутковості підприємства, з'являється все більше завдань економічного, технічного, соціального плану, які вона має вирішити, розподілянням коштів за певним напрямком використання. Також, ефективність використання коштів має вплив на майбутні можливості зі збільшення прибутковості на етапі його формування. Системний підхід до управління прибутковістю передбачає аналіз способів організації підсистеми в єдине ціле і впливу процесів функціонування на системи в цілому та на окремі її ланки.

Стратегічна орієнтація системи управління прибутковістю визначає в розгляді перспективних орієнтирів діяльності підприємства на основі аналізу, оцінки та прогнозування стану ринку, визначити рівень одержуваного прибутку і можливості управління ним з метою його оптимізації. Одним з найголовніших елементів управління прибутковістю є розробка альтернативних варіантів вирішення тактичних і стратегічних завдань, а також можливість змодельовати альтернативні варіанти в концепції

інтегрованості управління прибутковістю із загальною системою управління підприємством[32].

Система управління прибутком зформована в рамках підприємства, визначаючи ті чи інші управлінські рішення. Ряд аспектів щодо формування, розподілу та використання прибутку може регламентуватися вимогами статуту, системою внутрішніх нормативів і вимог, тобто цільової політики управління прибутком.

Ще раз відзначимо необхідність системного підходу до управління прибутком. Даний підхід передбачає вивчення методів організації підсистем в єдине ціле і вплив процесів функціонування системи в цілому та на її окремі ланки. Управління прибутком повинно відбуватися на стадіях формування, розподілу і використання прибутку. Схема системного підходу до управління прибутком представлена на рис. 1.

Рисунок 1. – Складові системи управління прибутком

Прибуток виконує ряд функцій: оцінну, стимулюючу і фінансову.

Оціночна функція проявляється в наступному: – прибуток дає оцінку ефективності господарської діяльності організації. Однак, в цьому випадку для аналізу діяльності можна використовувати тільки показник прибутку, необхідний комплекс показників, так як неможливо буде в повній мірі вивчити всі аспекти ефективності. Прибуток відображає кінцевий результат діяльності підприємства.

Стимулююча функція прибутку виявляється у фінансуванні виробничої діяльності та грошове заохочення працівників підприємства. Кожен бізнесмен повинен розуміти, що зростання доходів відбувається тільки в тому випадку, якщо частина прибутку вкладена в розвиток компанії[59].

Фінансова функція означає, що прибуток є основним джерелом відрахувань до бюджету держави і цільові фонди. Ці відрахування надходять державі у вигляді податків і орієнтовані на фінансування основних функцій, які виконує держава.

Далі розглянемо методи управління прибутком на підприємстві. Існує кілька видів методів:

- економічні методи (спонукання);
- організаційно-розпорядчі методи (примусу);
- соціально-психологічні методи (переконання)[85].

Економічні методи управління прибутком підприємства показують, як система заходів, яка за допомогою економічних важелів і стимулів спрямовує діяльність компанії в потрібне для суспільства напрям, тим самим, надаючи непрямий вплив на виробництво. Дана система методів управління прибутком використовує всі господарські важелі: економічне стимулювання, податки, цінову політику і т.д. Ці важелі повинні повністю охоплювати об'єкт управління, тобто використовуватися комплексно і системно.

Організаційно-розпорядчі методи управління прибутком підприємства ґрунтуються на правах і відповідальності людей. У даних методах передбачається використовувати владу керівників і відповідальність підлеглих. У ці методи входять різні способи впливу суб'єктом на об'єкт за допомогою впливу сили і влади – законів, інструкцій, наказів, розпоряджень та ін. Вони визначають права і обов'язки кожного керівника і підлеглого, а також кожного рівня і ланки управління. Щоб робота системи була найбільш результативною, необхідно виконання двох умов: відповідальність і узгодженість прав на кожному рівні управління.

Соціально-психологічні методи управління прибутком на підприємстві ґрунтуються на фундаменті моральних цінностей суспільства, а так само на ставленні до особистості[34].

Об'єктами управління за допомогою цих методів виступають: особистісні характеристики працівників; порядок організації праці; наявність і використання інформаційного забезпечення; порядок підбору, підготовки і перепідготовки штатних одиниць; згуртованість колективу; система спонукання працівників до ефективності виконання праці.

При використанні даних методів оцінки підлягає аналізу соціально-психологічний клімат колективу і його вплив на окремих працівників. Для оцінки використовують різні методи: анкетування, психологічні тести, спостереження та ін. Також розробляють різні заходи, спрямовані на розвиток соціально-психологічних відносин всередині колективу[1].

З вище сказаного ми визначили, що прибуток є основною метою будь-якої підприємницької діяльності. Існування прибутку і є результат підприємницької діяльності підприємства, його мистецтва оптимально розподілити використовувані фактори виробництва і знайти їм правильне застосування. На ефективне управління прибутком на підприємстві впливає багато факторів, які залежать як від самого підприємства в цілому, так і від навколишнього його зовнішнього середовища.

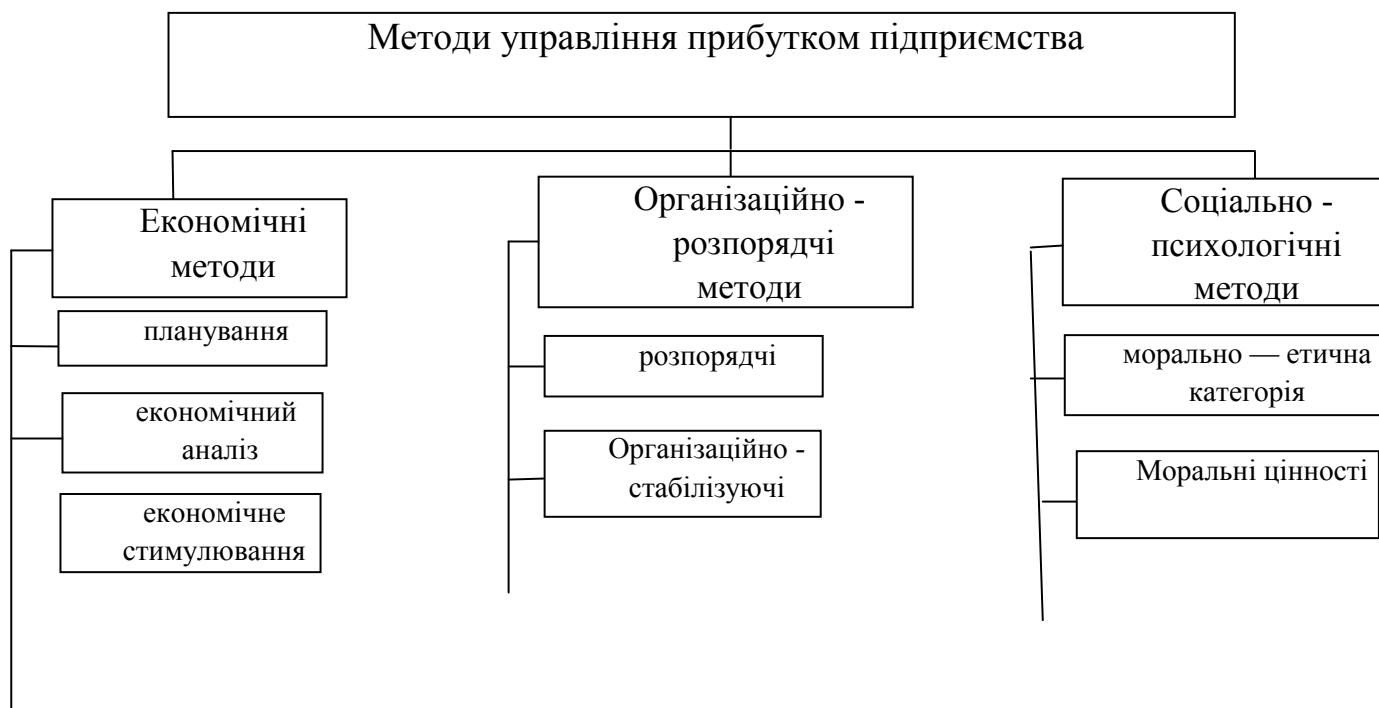
1.2 Методи управління процесом формування прибутковості підприємства

Функціонування будь-якого комерційного підприємства націлене на отримання прибутку. Управління прибутком підприємства – це процес цілеспрямованого впливу суб'єкта на об'єкт для досягнення певних фінансових результатів[34].

Метод управління прибутком підприємства – це спосіб впливу суб'єкта управління прибутковістю на об'єкт для досягнення потрібного результату. Теорія методів управління прибутковістю вимагає глибокого і ретельного опрацювання, тому що неправильне їх використання може призвести до серйозних негативних наслідків [11].

Існує декілька підходів, щоб класифікувати методи управління прибутком підприємства. Проте як до людини, так і колективу можна використати такі засоби впливу, які зачіпають їх інтереси, тому заслуговує уваги класифікація за змістом впливу: економічна, організаційна, соціально-психологічна.

Аналіз сукупності існуючих методів дозволяє згрупувати їх за такими видами, які наведені в рис. 1.2.

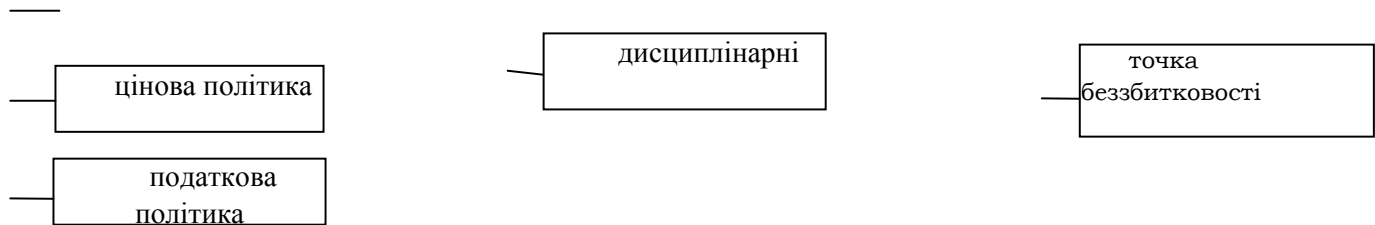

Рисунок 1.2 – Методи управління прибутком підприємства
Джерело: складено за даними [18]

Розглянемо методи управління прибутком підприємства більш детально:

1. Економічні методи управління прибутком підприємства – система заходів, що впливає на виробництво опосередковано, за допомогою економічних стимулів і важелів і орієнтує діяльність підприємства і його працівників в необхідному для суспільства напрямку. Між економічними інтересами підприємства, держави і колективу існують об'єктивні протиріччя.

Проблема поєднання цих інтересів відноситься до числа складних. Вона включає рішення цілого ряду завдань, наприклад, встановлення в кожен конкретний період найбільш раціональних співвідношень між фондами розподілу і споживання, фондами заробітної плати, заохочувальними фондами.

Система економічних методів управління прибутком підприємства використовує всі рушійні сили господарювання, такі як: планування, економічний аналіз, економічне стимулювання, цінову політику, податки та інше. Використання цих рушійних сил господарювання повинно бути комплексним і системним (охоплювати весь об'єкт управління)[75].

Одним з інструментів управління прибутком виступає планування.

Плануванням називають процес розробки і прийняття цільових установок кількісного і якісного характеру для визначення шляхів найефективнішого їх досягнення. Результатом планування є план або

сукупність планів. Мета планування полягає в своєчасному виявленні засобів і альтернатив, які можуть знизити ризик прийняття помилкових рішень[29].

Економічний аналіз являє собою систематизовану сукупність аналітичних процедур, що мають на меті отримання висновків, висновків і рекомендацій економічного характеру щодо деякого об'єкта.

Економічне стимулювання система заходів, що використовує матеріальні засоби з метою спонукати учасників виробництва працювати для створення суспільного продукту. Характер, форми і методи економічне стимулювання залежать від панівних виробничих відносин суспільства.

Ціноутворення – невід'ємна частина політики держави. Основна мета цінової політики – підтримка паритетних відносин між галузями народногосподарського комплексу, створення умов для підвищення прибутковості виробництва, збільшення обсягів продукції, а також захист вітчизняних товаровиробників від імпортованих по демпінговими цінами товарів[67].

Податкова політика – основний інструмент держави, що забезпечує, з одного боку, існування його самого, з іншого – регулювання економіки суспільства в цілому. Податки зачіпають і проблему національної безпеки країни, так як непередбачена податкова політика може за порівняно короткий термін паралізувати реально діючу економіку [39].

Поряд з цільовими регуляторами важлива складова економічних методів управління прибутком підприємства – вдосконалення фінансово-кредитного механізму. Поки не вдасться повною мірою використовувати систему банківського кредитування. Один з найбільш складних питань – довгострокове кредитування на оновлення основних фондів і в першу чергу закупівлю техніки, машин і обладнання. У той же час довгострокове кредитування – основний фактор, що забезпечує розвиток і конкурентоспроможність підприємства. Можуть бути більш широко використані такі види кредитування, як заставні операції, ф'ючерсні угоди, лізинг і інше[6].

2. Організаційно-розпорядчі методи управління прибутком підприємства засновані на правах і відповідальності людей на всіх рівнях господарювання.

Організаційно-розпорядчі методи – це в більшості випадків – прямий, директивний вплив органів влади на підвладні системи, внаслідок чого їх слід назвати адміністративними. Однак можливо і непрямий вплив в рамках цих методів – рекомендації, пропозиції та поради.

Організаційно-розпорядчі методи класифікуються за напрямком впливу. Важелями впливу можна вважати – регламенти, норми, інструкції, директивні вимоги, відповідальність і повноваження, накази, розпорядження [55].

Виділяють три групи організаційно-розпорядчих методів:

- 1) розпорядчі;
- 2) організаційно-стабілізуючі;
- 3) дисциплінують.

Данні методи використовують комплексно і вони тісно взаємопов'язані між собою.

Розпорядчі та дисциплінарні методи управління завжди діють разом з організаційно-стабілізуючими методами, забезпечуючи регламентування методами, також треба згадати нормування та інструктування[19].

При цьому всі організаційно-розпорядчі методи управління повинні застосовуватися разом, для сприяння організаційно стабільної системи.

3. Соціально-психологічні методи управління прибутком підприємства засновані для формування і розвитку громадської думки щодо моральних цінностей – добра і зла, моральних засад у суспільстві, ставлення до особистості.

Об'єктами управління за допомогою соціально-психологічних методів є:

- особистісні характеристики працівників, а також їх психологічні та психофізіологічні особливості;
- способи організації праці і робочих місць;

- система підбору, розстановки, підготовки і перепідготовки кадрів;
- інформаційне забезпечення і його використання;
- система стимулювання працівників;
- морально-психологічний клімат в колективі;
- соціально-побутові умови працівників;
- інфраструктура регіону[43].

Користування соціально-психологічними методами передбачає оцінку соціально-психологічного мікроклімату в колективі і його роль в формуванні окремих працівників. Здійснюється вона з використанням психологічних тестів, спостережень, анкетування; за допомогою розробки заходів щодо розвитку соціально-психологічних відносин у колективі до необхідного рівня за допомогою навчання, психологічних тренінгів; навчання керівників з оволодіння соціально-психологічними методами управління колективом, підготовку колективу до прийому соціально-психологічних методів впливу з боку керівництва [74].

Можна вибирати методи управління прибутком підприємства. Практично доведено, що найвищий ефект досягається при умові застосування системи методів, в якій кожний метод доповнює і підсилює інший.

При виборі засобів впливу на конкретну людину враховують його індивідуальні особливості, мотивацію до праці, що для нього є цінним з матеріальних і духовних благ.

Вибір методів управління прибутком підприємства залежить:

- від мети бізнесу, форми власності та господарювання;
- від розміру підприємства, забезпеченості його матеріальними і трудовими ресурсами;
- від рівня підготовки кадрів;
- кон'юнктури ринку;
- від політики держави щодо агробізнесу[22].

В умовах ринку величина прибутку залежить від багатьох факторів, основними являється співвідношення доходів і витрат. Також в діючих

нормативних документах є можливість регулювати прибутку керівництвом підприємства [34].

Забезпечити ефективне управління прибутковістю підприємства дає ряд вимог до цього процесу, таких як:

1. Інтегрованість в спільну систему управління підприємством. В якій би сфері діяльності підприємства не приймалося управлінське рішення, воно прямо або побічно має вплив на прибуток.

2. Комплексність формування управлінських рішень. Всі управлінські рішення в області формування і використання прибутку найтіснішим чином пов'язані між собою та мають прямий або непрямий вплив на кінечні результати управління прибутком. У ряді випадків такий вплив може носити суперечливий характер. Так, наприклад, якщо здійснити високоприбуткові фінансові вкладення, це дає можливість викликання дефіциту фінансових ресурсів, що забезпечують виробничу діяльність, і як наслідок – значно зменшити розмір операційного прибутку. Тому управління прибутковістю повинно розглядатися як комплексна система дій, що забезпечує розробку взаємозалежних управлінських рішень, кожне з яких вносить свій внесок в результативність формування і використання прибутку по підприємству в цілому.

3. Високий динамізм управління. Навіть найбільш ефективніші управлінські рішення в області формування і використання прибутковості, розроблені і реалізовані на підприємствах в попередніх періодах, не завжди можуть бути ще раз використані на наступних етапах його діяльності. По-перше, це зв'язано з високою динамічністю факторів зовнішнього середовища на стадії переходу до ринкової економіки, і в по-друге – при зміні кон'юнктури товарного та фінансових ринків. Також, змінюються в часі і внутрішні умови функціонування підприємства, особливо на етапі переходу до наступних стадій його життєвого циклу. Тому системі управління прибутком повинно бути притаманно високий динамізм, що враховує зміни факторів зовнішнього середовища, ресурсного потенціалу, форм організації

та управління виробництвом, фінансового стану та інших параметрів функціонування підприємства [51].

4. Багатоваріантність підходів до розробки деяких управлінських рішень. Реалізація цієї вимоги дає можливість припустити, що підготовка кожного управлінського рішення в сфері формування, розподілу і використання прибутку повинна врахувати альтернативні можливості дії. При наявності альтернативних проектів управлінських рішень їх відбір для реалізації повинний бути заснований на системі критеріїв, які визначають політику управління прибутком підприємства. Система таких критеріїв встановлює саме підприємство.

5. Орієнтованість на стратегічні цілі розвитку підприємства. Якими б прибутковими не видалися ті чи інші проекти управлінських рішень в поточному періоді, вони повинні бути змінені, якщо вони вступають в протиріччя з місією компанії (головною метою діяльності) підприємства, стратегічним напрямком його розвитку, підривають економічну базу формування високих розмірів прибутку в майбутньому[78].

Таким чином, маємо висновок, що управління прибутковістю є головною рушійною силою ринкової економіки, основним спонукальним мотивом діяльності підприємця, має безпосередній вплив на добробут персоналу. Висока роль управління прибутковістю в розвитку підприємства і забезпеченні інтересів його власників і персоналу визначають необхідність ефективного і безперервного управління нею.

1.3 Методичні підходи до оцінки управління прибутковістю підприємства

Практика показує, що в процесі формування, розподілу, використання і оцінки прибутку виникає ряд проблем фінансового, організаційного і правового характеру, вирішення яких має здійснюватися тільки в системі. Застосування окремих методів управління прибутком підприємства не дозволяє досягти результативності управління, що актуалізує розробку системного підходу. Вважається, що управління організацією ефективно, якщо в результаті діяльності її внутрішнє середовище відповідає зовнішніх умов або при наявності динамічного балансу між внутрішнім і зовнішнім середовищем[46].

Процес управління прибутком характеризується як сукупність послідовних дій в системі, яка має внутрішню логіку розвитку і нерозривно пов'язаною з зовнішнім середовищем.

Методологія управління прибутком підприємства розробляється на базі вивчення теоретичних аспектів управління прибутком в сучасному аспекті і досвіду організацій, що мають різні можливості досягнення основної стратегічної мети функціонування підприємства[7].

Методологія формування та реалізації системи управління прибутком підприємства передбачає розгляд і обґрунтування відповідних принципів:

- 1.Інтегрування із загальною системою управління підприємства. Управління прибутком безпосередньо пов'язано з фінансовим, виробничим, інвестиційним, інноваційним, кадровим менеджментом і деякими іншими видами функціонального менеджменту, що обумовлює доцільність органічної інтегрованості системи управління прибутком із загальною системою менеджменту підприємства.

2. Орієнтування на стратегічні цілі розвитку підприємства. Проекти управлінських рішень повинні строго відповідати місії підприємства, стратегічним (особливо пріоритетним) напрямками його розвитку, сприяти формуванню економічної бази високих розмірів прибутку в перспективному періоді.

3. Функціональність повноти, єдності елементів і їх узгодженості. Наявність всіх необхідних елементів системи у відповідних пропорціях, забезпечення їх нерозривному зв'язку, дотримання суворої ієрархії, кожен їх яких, маючи своє цільове призначення, є ланкою в ланцюзі інших; підпорядкованість і взаємозв'язок всіх ланок системи, функціонування її елементів повинно бути погоджено на рівні їх взаємодії і фінансової стратегії підприємства[67].

4. Комплексність. Застосування в системі підходів та інструментів, що дозволяють з різних сторін глянути на досягнення високої результативності; максимальне врахування можливих процедур, технологій, методів, прийомів, використовуваних в процесі управління, їх відповідність фінансової стратегії; побудова завершеної системи управління. Згідно з цим принципом управління прибутком повинно розглядатися як комплексна система дій, що забезпечує розробку взаємозалежних управлінських рішень, кожне з яких вносить свій внесок в результативність управління по підприємства в цілому.

5. Адаптивного: вимагає включення в систему нових елементів, зміни чи усунення застарілих, обумовлених як дією чинників макро-, мезо і мікросередовища, що впливають на прибуток, так і прогресом наукової думки, переглядом міжнародних стандартів. Всі компоненти процесу управління слід періодично зіставляти з такими змінами, вносити корективи в розробку з урахуванням вимоги доцільності, прийняття управлінських рішень в рамках затвердженої фінансової стратегії. При цьому необхідно мати на увазі, що часті зміни небажані – їх потрібно доводити. Реалізація принципу адаптивності передбачає розробку заходів, здатних протистояти впливи[18].

6. Високого динамізму управління. Враховує зміну факторів зовнішнього і внутрішнього середовища функціонування організації - ресурсного потенціалу, форм організації та управління виробництвом, фінансового стану та ін. параметрів функціонування.

7. Декомпозиції – розчленування системи на підсистеми, що розташовуються за рівнями, де підсистема на одному рівні є системою на нижчому рівні і розглядається як елемент більш високого рівня. Це дозволяє знизити ступінь складності системи.

8. Наукової обґрунтованості. Базові положення системи повинні ґрунтуватися на глибокому пізнанні механізму дії економічних законів у фінансовій сфері, максимальному досвіді, накопиченому економічною наукою в ході теоретичних і практичних досліджень питання управління прибутком.

9. Ефективності – є узагальнюючим, його дія проявляється в аспекті закону економічної доцільності, суть якого (стосовно до системи) в тому, що управління повинне забезпечувати найкращі результати. Згідно з цим принципом система повинна прагнути до максимуму своєї ефективності[55].

10. Багатоваріантність методів, способів, інструментів управління. При ускладненні завдань управління процес управління прибутком необхідно постійно вдосконалювати шляхом використання технічних прийомів, що збільшують їх різноманітність. Потрібна розробка альтернативного варіанту щодо передових методів, правильність вибору яких буде визначатися зворотним зв'язком[11].

При побудові системи управління прибутком слід виходити з таких принципових положень:

- формування цілісного уявлення про систему управління прибутком, визначення шляхів реалізації заходів, що забезпечують високорезультативних діяльність;

- визначення сутності прибутку підприємства з позиції комплексного підходу, комплексна її оцінка знаходять своє специфічне відображення в системі управління нею;

- за допомогою виконання прибутком своїх функцій визначається її роль, призначення в економіці на макро-, мезо і мікрорівнях, можливість забезпечувати інтереси держави, власників і персоналу організації;

- концепція різноманітної прибутку, її зв'язку з різними сторонами української економіки реалізуються в системі управління нею;

- стан прибутку окремо взятої організації і зовнішнього середовища, в якому вона функціонує, взаємопов'язані. Тому забезпечення якісного управління нею в підприємства, підтримання його на необхідному рівні - фундаментальне завдання;

- система управління прибутком функціонує в умовах суттєвої невизначеності і впливу зовнішнього середовища на неї, що обумовлює випадковий характер зміни її показників[71].

При формулюванні концепції системи управління прибутком необхідно брати до уваги наступне:

- розподіл та використання прибутку має здійснюватися з урахуванням вимог законодавства і його змін;

- прибуток використовується відповідно до обраної фінансової стратегії розвитку;

- реалізація методики комплексної оцінки прибутку;

- система управління базується на глибокому аналізі процесів формування, розподілу, використання і оцінки прибутку підприємства з урахуванням особливостей їх розвитку.

Концепція побудови системи управління прибутком передбачає розробку кожним підприємства регіону власної системи управління з урахуванням співвідношення між теоретичними і практичними аспектами процесів формування, розподілу, використання і оцінки прибутку[43].

Таку систему можна ідентифікувати:

- за ступенем складності – складна;
- з точки зору мінливості властивостей – динамічна;
- по взаємодії із зовнішнім середовищем – відкрита;
- по тривалості існування – постійна.

Система управління прибутком складається з двох підсистем:

- керованої – об'єкти управління;

- керуючої – суб'єкти управління.

Об'єкт – ціла система (взаємопов'язані узагальнені системи формування, розподілу, використання прибутку). Йдеться про встановлення співвідношення між цими блоками [65].

Більш масштабно основними об'єктами управління прибутком при визначенні оптимальних варіантів формування окремих елементів собівартості продажів, розподілу витрат, ціноутворення, оподаткування і т.д. виступають:

- валовий прибуток;
- прибуток від продажу;
- прибуток до оподаткування;
- чистий прибуток.

Поділ об'єктів управління на продукти і види бізнесу дозволяє надати системі управління прибутком максимальну гнучкість. Поділ кожного з об'єктів управління прибутком на об'єкти нижчого порядку утворює певну ієрархічну систему, що забезпечує реалізацію принципу декомпозиції. Її (декомпозицію) проводять до тих пір, поки не буде визначена частина системи самого нижнього рівня, що не підлягає подальшій диференціації. Функціонування системи управління прибутком залежить від підсистем[32].

Система обліку повинна містити кількісні, якісні показники управлінського, фінансового обліку для аналізу і прогнозування діяльності підприємства, що виступають в якості інформаційної підтримки прийнятих рішень менеджментом підприємства. Необхідно, щоб система обліку забезпечувала калькулювання собівартості продукції за допомогою прийнятих в організації систем калькулювання і виключала маніпулювання звітними доходами шляхом:

- зміни методів обліку;
- невірної оцінки витрат;
- переміщення витрат і доходів з одного звітного періоду в інший[33].

В системі прогнозування слід забезпечувати певний ступінь надійності прогнозів щодо майбутньої прибутковості підприємства: вони повинні бути реалістичні, зважені, обгрунтовані, інформативні. Прогноз заходи коливань показників рентабельності – ключова інформація для визначення ризикованості підприємства. Значимість системи планування прибутку обумовлена тим, що планова сума прибутку – основний цільовий орієнтир всієї діяльності і міра її ефективності. Вона є основою формування сукупного прибутку підприємства, виступаючи базою забезпечення її подальшого розвитку, задоволення матеріальних інтересів менеджменту і персоналу організації. В умовах невизначеності і ризику в кожному підприємстві повинні бути плани дій на випадок непередбачених обставин і/або відновлення фінансово-господарської діяльності[43].

Інформаційна система зобов'язана:

- сприяти формуванню внутрішньої звітності про результати діяльності підприємства;
- забезпечувати прийняття альтернативних раціональних управлінських рішень повної і надійної інформацією в потрібний час[5].

Від її якості в значній мірі залежить величина одержуваного прибутку. Формування фінансового результату здійснюється під впливом інформаційної складової, що безпосередньо впливає на нього. В умовах асиметричності інформації позитивний фінансовий результат для одних підприємств може обернутися збитками для інших. Відповідно підприємствам, які надають однакові послуги, прагнуть привернути до себе більшу кількість учасників ринку і витіснити конкурентів. Розвиток інформаційних систем необхідно засновувати на сучасних технологіях фінансового реінжинірингу (інжинірингу). Важливо, що значна роль інформації про прибуток, умовах її формування, розподілу і використання в підготовці і прийнятті ефективних управлінських рішень зумовлює високі вимоги до її якості при формуванні інформаційної системи управління прибутком.

Сучасна система управління ризиками повинна носити активний характер, впливаючи на визначення конкретних напрямів діяльності підприємства і передбачаючи оцінку:

- ймовірності походження ризиків;
- рушійних чинників, подій, пов'язаних з ними;
- самих подій і наслідків, ними обумовлених;
- розміру втрат, збитків[1].

Оцінка ризиків виступає основою оптимального аналізу результатів діяльності.

Успішне функціонування системи управління прибутком підприємства забезпечується і ефективністю її організаційного забезпечення. Оскільки система управління прибутком - складова частина загальної системи управління підприємства, її організаційне забезпечення має інтегруватися із загальною організаційною структурою управління. Таке інтегрування дозволяє:

- знизити загальний рівень управлінських витрат;
- забезпечити координацію дій системи управління прибутком з іншими керуючими системами АТ;
- підвищити комплектність і ефективність контролю за реалізацією прийнятих рішень[51].

Основу організаційного забезпечення складають суб'єкти управління, які в свою чергу поділяються на зовнішні і внутрішні.

Важливо розподілити обов'язки і ступінь відповідальності співробітників підприємства в системі, визначити взаємозв'язок всіх її організаційних одиниць і розробити документи, що встановлюють порядок дій виконавців системи. При цьому суб'єкти управління діалектично взаємодіють між собою. Немає сумніву в тому, що в системі організаційного забезпечення управління прибутком реалізується принцип взаємозалежної діяльності внутрішніх функціональних організаційних структур[33].

Розглянемо основні типи фінансових стратегій підприємства.

1. Стратегія забезпечення ліквідності. При такій стратегії у підприємстві, з одного боку, забезпечується стійкість в короткостроковому періоді при високих ризиках діяльності, а з іншого - занижений прибуток, невеликі дивіденди, надлишок ліквідності. Цієї стратегії дотримуються підприємства, які не мають можливості ефективного розміщення коштів. Стратегія найбільш прийнятна в несприятливих економічних ситуаціях.

2. Стратегія максимізації прибутку при підтримці фінансового ризику. Для підприємств, наступних такої стратегії, з одного боку, характерні високі рентабельність капіталу, норма прибутку і дивіденди, а з іншого - значне ризик. Організації, які дотримуються цієї стратегії, повинні прагнути максимально знизити видатки, а до кваліфікації фінансових фахівців пред'являти високі вимоги.

3. Оптимальна стратегія - характерна для підприємств, орієнтованих на довгострокову діяльність. Прибутковість підприємств відповідає прийнятим ними ризиків, основне завдання - підтримання рентабельності капіталу при прийнятному рівні ліквідності. Підприємство використовує врівноважену політику управління ризиками, прибуток зростає невисокими темпами, дивіденди невеликі і, як правило, направляються на капіталізацію. Оптимальної стратегії вдається дотримуватися окремим підприємствами, які мають більш високий рівень капіталізації, оптимальні цінові умови, передові технології, методи оцінки ризиків. Управління прибутком зводиться до розробки механізму організаційно-економічного впливу на його результат, оскільки дозволяє зі стихійного отримання доходів перейти до регульованих доходів. Метод управління - сукупність способів, прийомів, інструментів впливу на керований об'єкт для досягнення поставлених цілей[3].

Безпосередньо впливає на управління прибутком підприємства управління вартістю капіталу, основу якого забезпечує механізм впливу фінансового левериджу на рівень прибутковості власного капіталу і фінансового ризику. Процес управління вартістю нерозподіленого прибутку визначається перш за все сферою її використання – інвестиційною діяльністю[67].

Для досягнення прибутковості по підприємству в цілому і в розрізі кожного виду економічної діяльності при дотриманні необхідного рівня ліквідності важливо забезпечити комплексне управління пасивами та активами (реалізація оптимальної стратегії управління прибутком).

Управління ризиками передбачає:

- своєчасну ідентифікацію існуючих і потенційних ризиків;
- оцінку ризиків та вжиття заходів щодо їх нейтралізації; вирішення конфлікту інтересів, що виникають у процесі діяльності учасників в частині управління ризиками;
- постійний їх моніторинг.

Висновки до розділу I

В результаті проведеного аналізу теоретичних основ управління прибутковістю підприємства можна зробити висновки, що

- управління прибутком являє собою систему принципів і методів розробки та реалізації управлінських рішень по всіх основних аспектах її формування, розподілу і використання на підприємстві;

- функціонування будь-якого комерційного підприємства націлене на отримання прибутку. Управління прибутком підприємства – це процес цілеспрямованого впливу суб'єкта на об'єкт для досягнення певних фінансових результатів;

- прибуток в сучасних умовах виступає як джерело розвитку підприємства, так і створює базу для зростання національної економіки в цілому;

- управління прибутком підприємства – найважливіший елемент фінансової політики підприємства, воно охоплює всю систему управління підприємства;

- прибуток в діяльності підприємства істотно впливає на обслуговування організації, на її рентабельність. Ефективне управління прибутком скорочує потребу підприємства в капіталі, прискорює оборотність коштів, сприяє розширенню масштабів виробництва. Важливість і значення управління прибутком на підприємстві важко переоцінити, оскільки від його якості та ефективності залежить не тільки стійкість підприємства в конкретний період

часу, але і здатність до подальшого розвитку, досягнення фінансового успіху на довгу перспективу;

- функціонування будь-якого комерційного підприємства націлене на отримання прибутку. Управління прибутком підприємства – це процес цілеспрямованого впливу суб'єкта на об'єкт для досягнення певних фінансових результатів;

- метод управління прибутком підприємства – це спосіб впливу суб'єкта управління на об'єкт для досягнення певного результату. Теоретична основа методів управління вимагає глибокої і ретельного опрацювання, оскільки неправильне їх використання може призвести до серйозних негативних наслідків;

- прибуток є головною рушійною силою ринкової економіки, основним спонукальним мотивом діяльності підприємця, має опосередкований вплив на добробут персоналу. Висока роль прибутку в розвитку підприємства і забезпеченні інтересів його власників і персоналу визначають необхідність ефективного і безперервного управління нею;

- управління прибутком, має представляти собою процес вироблення і прийняття управлінських рішень по всіх основних аспектах її формування, розподілу і використання;

- методологія управління прибутком підприємства розробляється на базі вивчення теоретичних аспектів управління прибутком в сучасному аспекті і досвіду організацій, що мають різні можливості досягнення основної стратегічної мети функціонування підприємства.

РОЗДІЛ II

АНАЛІЗ ПРИБУТКОВОСТІ ДАХК «АРТЕМ»

2.1. Характеристика виробничо-господарської діяльності ДАХК «АРТЕМ»

ДАХК «АРТЕМ» є правонаступником всіх прав і обов'язків державного підприємства «Київське виробниче об'єднання імені Артема». ДАХК «АРТЕМ» була заснована Міністерством машинобудування, військово-промислового комплексу і конверсії згідно з Постановою Кабінету Міністрів України від 28.09.1996 №1181 [17].

Розглядаючи основні риси функціонування, слід відзначити, що за період 2016-2017 років в організаційній структурі ДАХК «АРТЕМ» змін не було. Середньооблікова чисельність штатних працівників становить 2061 особу, середня чисельність позаштатних працівників та осіб, які працюють за сумісництвом складає 35 осіб, чисельність працівників, які працюють на умовах неповного робочого часу (дня, тижня) – 297 осіб. Фонд оплати праці дорівнює 273912 тис.грн., що 50% більше, порівняно з 2016 роком.

Слід також відмітити, що компанія не відноситься до будь-яких об'єднань підприємств. ДАХК «АРТЕМ» не провадить спільної діяльності з

іншими підприємствами, установами та не отримує фінансових доходів від такої діяльності.

Основна продукція, яку виробляє ДАХК «АРТЕМ»:

- авіаційні керовані ракети;
- протитанкові керовані ракети;
- комплекси автоматичної перевірки і підготовки до використання усіх видів авіаційних керованих засобів ураження;
- агрегати, прилади та обладнання для усіх типів авіаційних літальних апаратів;
- інвалідна техніка [49].

Основні ринки збуту ДАХК «АРТЕМ» – підприємства України, ближнього та дальнього зарубіжжя. Таким чином, компанія веде активну експортну діяльність.

Аналізуючи основні засоби ДАХК «Артем», їх слід поділити на виробничі і невиробничі. Виробнича потужність підприємства визначається виробничими засобами. Крім того, виділяють активну частину (працюючі машини й обладнання) і пасивну частину засобів, а також інші підгрупи відповідно до їх функціонального призначення (будинки виробничого призначення, склади, робочі і силові машини, устаткування, вимірювальні прилади і пристрої, транспортні засоби і т.д.).

Здійснення деталізації основних засобів необхідне для виявлення резервів підвищення ефективності їх використання на основі оптимізації структури. Склад основних засобів виробничого призначення наведено в табл. 2.1.

Таблиця 2.1 – Аналіз динаміки та структури основних засобів виробничого призначення ДАХК «Артем» за 2015-2017 рр.

Склад основних засобів	2015 р.		2016 р.		2017 р.		Відхилення 2017/2016	
	тис . грн.	%	тис . грн.	%	тис . грн.	%	тис. грн.	%

Виробничого призначення	282 797	9 9,9	252 124	90 ,4	367 754	9 3,2	115 630	2,7
Будинки і споруди	585 74	2 0,7	340 15	12 ,2	342 69	8, 6	254	-3,5
Машини й устаткування	301 98	1 0,6	262 65	9, 4	139 409	3 5,3	113 144	25,9
Транспортні засоби	933	0 ,3	664	0, 2	525	0, 1	-139	-0,1
Інструменти, пристрої, інвентар	189 643	6 7,0	189 643	68 ,0	189 643	4 8,0	0	-19,9
Інші основні засоби	344 9	1 ,2	153 7	0, 5	390 8	1, 0	237 1	0,4

Джерело: складено за даними [49]

Як видно з даної таблиці, в 2017 році відбулось збільшення вартості виробничих основних засобів на 115630 тис. грн., порівняно з 2016 роком. При цьому, значну частку в структурі основних засобів ДАХК «Артем» в 2016 році займали інструменти, пристрої, інвентар, проте в 2017 році їх питома вага зменшилась на 19,96 в.п.

Дані щодо складу та структури основних засобів невиробничого призначення наведені у табл. 2.2.

Таблиця 2.2 – Динаміка та структура основних засобів невиробничого призначення ДАХК «Артем» за 2015-2017 рр.

Склад основних засобів	2015 р.		2016 р.		2017 р.		Відхилення 2017/2016	
	тис. . грн.	%	тис. . грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%
Невиробнич ого призначення	103	0 ,0	265 74	9, 5	266 38	6, 7	64	-2,7
Будинки і споруди	0	0 ,0	240 04	8, 6	235 65	5, 9	-439	-2,6
Машини й устаткування	103	0 ,04	839	0, 3	943	0, 2	104	-0,06
інші основні засоби	0	0 ,0	173 1	0, 6	213 0	0, 5	399	-0,08
Всього	282	1	278	1	394	10	1156	х

основних засобів	900	00	698	00	392	0	94	
------------------	-----	----	-----	----	-----	---	----	--

Джерело: складено за даними [49]

В 2017 році спостерігається зниження питомої ваги машин та устаткування на 0,06 п. п. Загалом, загальна вартість основних засобів підприємства в 2017 році, порівняно з 2016 роком, збільшилась на 115694 тис. грн., що свідчить про розширення бізнесу компанії.

При вивченні складу майна ДАХК «Артем» необхідно звертати увагу на стан основних засобів з погляду їх технічний рівень, продуктивність, економічну ефективність, фізичний і моральний знос. Слід відмітити, що первісна вартість основних засобів в 2017 році, порівняно з 2016 роком, збільшилась на 130247 тис. грн., (28,26%). За 2017 році відбулось збільшення зносу на 14553 тис. грн. (7,99%). Залишкова вартість основних засобів протягом 2017 році збільшилась на 115694 тис. грн. (41,51%) – відповідні дані наведено у табл. 2.3.

Таблиця 2.3 – Аналіз стану основних засобів ДАХК «Артем» за 2015-2017 рр.

Показники	Період			Відхилення 2017/2016	
	2015 р.	2016 р.	2017 р.	+/-	%
Залишкова вартість, тис. грн.	282900	278698	394392	115694	41,51
Знос, тис. грн.	170981	182137	196690	14553	7,99
Первісна вартість, тис. грн.	453881	460835	591082	130247	28,26
Коефіцієнт зносу	0,37	0,39	0,33	-0,06	x
Коефіцієнт придатності	0,62	0,60	0,66	0,06	x

Джерело: складено за даними [49]

Якісний стан основних засобів ДАХК «Артем» можна вважати за задовільний, оскільки коефіцієнт придатності складає більше 60%. Це свідчить про нещодавнє оновлення основних засобів на підприємстві.

Щоб визначити забезпеченість основними засобами та їх використання на ДАХК «Артем», розрахуємо показники фондоємності, фондоозброєності – технічної озброєності і електроозброєності, а також продуктивності праці. Відповідні дані наведено у табл. 2.4.

Таблиця 2.4 – Аналіз забезпеченості та ефективності використання основних засобів ДАХК «Артем» за 2015-2017 рр.

Показник	Період			Відхилення	
	2015 р.	2016 р.	2017 р.	2017/201 5	2017/201 6
Реалізовано продукції, тис. грн.	5314 96	1687 259	5674 34	35938	- 1119825
Основні виробничі засоби, тис. грн.	2829 00	2786 98	3943 92	111492	115694
Чисельність робітників, чол.	2297	2138	2061	-236	-77
Фондоємність	0,53	0,16	0,69	0,16	0,53
Фондоозброєність праці, тис. грн.	123,1 6	130,3 5	191,3 6	68,20	61,01
Фондовіддача	1,87	6,05	1,43	-0,44	-4,61

Джерело: складено за даними [49]

Таким чином, можна зробити висновок, що внаслідок зменшення чисельності робітників на 77 осіб в 2017 році відбулось зменшення обсягу випуску продукції, оскільки фондоозброєність праці збільшилась на 61,01 пункти, що свідчить про недостатньо створені необхідні умови для зростання обсягу виробництва продукції. Фондовіддача основних засобів у ДАХК «Артем» зменшилась на 4,61 пунктів, що пояснюється зменшенням обсягу реалізованої продукції.

Наступним етапом дослідження є аналіз оборотного капіталу підприємства. Відповідні дані наведено у табл. 2.5.

Таблиця 2.5 – Динаміка оборотних активів ДАХК «Артем» за 2015-2017 рр., тис. грн.

Показники	2015 р.	2016 р.	2017 р.	Абс. відх. (+;-)		Відн. відх.	
				2016 / 2015	2017 / 2016	2016/ 2015	2017/ 2016
1. Запаси:							
виробничі запаси	32927 2	4086 24	6534 96	7935 2	24,1 0	244 872	59,93
незавершене виробництво	42172 5	1229 88	2471 56	- 298737	- 70,84	124 168	100,9 6
готова продукція	27206	1164 4	1022 2	- 15562	- 57,20	- 1422	- 12,21
товари	452	216	1112 0	-236	- 52,21	109 04	5048, 15
2. Дебіторська заборгованість за товари, роботи	40924	6915 1	3412 1	2822 7	68,9 7	- 35030	- 50,66
3. Дебіторська заборгованість за розрахунками	13230 0	2161 65	1706 06	8386 5	63,3 9	- 45559	- 21,08
4. Інша поточна заборгованість	49088	2573 1	1261 8	- 23357	- 47,58	- 13113	- 50,96
5. Грошові кошти	11819 1	3696 12	3433 02	2514 21	212, 72	- 26310	- -7,12
6. Витрати майбутніх періодів	78	7575	99	7497	9611 ,54	- 7476	- 98,69
7. Інші оборотні активи	5909	5941	2449	32	0,54	- 3492	- 58,78
Разом	11251 46	1237 647	1485 189	1125 01	10,0 0	247 542	20,00

Джерело: складено за даними [49]

Наведені дані свідчать про те, що в 2016 році, порівняно з 2015 роком, загальна сума оборотних активів збільшилась на 112501 тис грн. (10%), а в 2017 році, порівняно з 2016 роком – на 247542 тис. грн. (20%). У найбільшій мірі зростання зумовлено зменшенням обсягів виробничих запасів, на 244872 тис. грн. (59,93%), незавершеного виробництва – на 124168 тис. грн. (100,96%), товарів – на 10904 тис. грн. (5048,15%).

Проте, в 2017 році, порівняно з 2016 роком, відбулось зменшення вартості готової продукції на 1422 тис. грн. (12,21%), дебіторської заборгованості за товари – на 35030 тис. грн. (50,66%), дебіторської заборгованості за розрахунками – на 45559 тис. грн. (21,08%), іншої дебіторської заборгованості – на 13113 тис. грн. (50,96%), грошових коштів – на 26310 тис. грн. (7,12%), витрат майбутніх періодів – на 7476 тис. грн. (98,69%) та інших оборотних активів – на 3492 тис. грн. (58,78%).

Наступним етапом аналізу діяльності підприємства є дослідження експортних операцій. Слід відзначити, що на підприємстві протягом 2014-2017 років нарощувались загальні обсяги експортних операцій, порівняно з 2013 роком, що було взято за базу. Аналізуючи темпи зростання і приросту, а також абсолютний приріст, що розраховані ланцюговим способом, можна зазначити, що найбільший темп росту складає 124,19 % (580,30 тис. грн.) у 2016 році порівняно з 2015 роком. Відповідно, в цей період спостерігається і найвищий темп приросту. Відповідні дані наведено у табл. 2.6.

Таблиця 2.6 – Динаміка загального обсягу експорту продукції за 2013-2017 рр.

Рік	Загальний обсяг експортних операцій, тис. грн.	Абсолютний приріст, тис. грн.		Темп зростання, %		Темп приросту, %	
		базисний	ланцюговий	базисний	ланцюговий	базисний	ланцюговий
2013	207000	–	–	–	–	–	–
2014	232000	25000	25000	112,08	112,08	12,08	12,08
2015	240000	33000	8000	115,94	103,45	15,94	3,45
2016	29803	91030	58030	143,98	124,18	43,98	24,18
2017	31260	10560	14570	151,01	104,89	51,01	4,89

Джерело: складено за даними [49]

Тенденція до збільшення загальних обсягів експортних операцій

викликана підвищенням якості експортованої продукції та її конкурентоспроможністю, а також насиченістю внутрішнього ринку. Для аналізу ефективності експортної діяльності ДАХК «Артем» інформаційною базою були використані експортні контракти; дані щодо курсів іноземних валют, а також дані аналізу зовнішнього ринку та обсягів реалізації різних видів продукції; дані контрагентів.

Аналіз виконання плану за експортними операціями, а також аналіз невиконаних вчасно контрактів дав можливість оцінити, наскільки було виконано ДАХК «Артем» план та на скільки ефективно прийнято управлінське рішення і правильно оцінено можливість його виконання.

Недотримання термінів поставок за експортними контрактами стає причиною виникнення певних обмежень і штрафних санкцій. Отже, необхідно ретельно аналізувати та вивчати причини, що призводять до порушення термінів постачання. Аналіз дотримання термінів угод за експортними контрактами здійснюють в кількісному і якісному вимірі. В якості кількісного показника обирають питому вагу прострочених або невиконаних угод за експортними контрактами у їх загальному обсязі, якісного показника – суму санкцій, сплачених за порушення термінів виконання експортних угод і питому вагу сплачених штрафних санкцій у загальній вартості контракту. У ДАХК «Артем» у 2017 році спостерігалась складна ситуація з вчасним виконанням замовлень (табл. 2.7).

Таблиця 2.7 – Аналіз рівня дотримання умов та термінів експортних контрактів ДАХК «Артем» в 2017 р.

Квартали	Експортні контракти до виконання		Прострочені або невиконані експортні контракти		Питома вага прострочених або невиконаних експортних контрактів у їх загальному обсязі, %	
	кількість, шт.	загальна сума тис. грн.	кількість, шт.	загальна сума, тис. грн.	за кількістю	за сумою
I	3	85000	2	23000	66,67	27,06

II	7	113500	3	64000	42,86	29,99
II	4	17800	1	3950	25,00	22,19
IV	5	43200	-	-	-	-
Разом	19	259500	6	90950	31,58	26,98

Джерело: складено за даними [49]

За даними табл. 2.7 можна зазначити, що з 19 укладених експортних угод були вчасно виконані лише 13. За шістьма укладеними контрактами протягом 2017 року були порушені терміни поставок, що становить 31,58% від загальної кількості та 28,19% від загальної суми укладених експортних контрактів. В I кв. 2017 року спостерігалась найбільша частка виконаних в строк експортних контрактів в загальному їх обсязі, порівняно з запланованим, – 66,67% за кількістю і 27,06% за сумою.

В II кв. 2017 року спостерігалась найбільша частка невиконаних в строк експортних контрактів в загальному їх обсязі, порівняно із запланованими 29,99% за сумою з одночасним значенням цього показника 42,86% за кількістю.

У 2017 році керівництво ДАХК «Артем» провело ґрунтовну роботу з усунення вказаних недоліків: була введена посада логіста – якого завданням виступає оптимізація маршрутів перевезень, а також запроваджена жорстка персональна відповідальність за невиконання контрактних умов по ЗЕД відповідальних осіб. Внаслідок цього, в 2017 році спостерігалось значне покращення дотримання термінів експортних угод.

Дані щодо виконання планів поставок за експортом в 2017 р. наведено в табл. 2.8.

Таблиця 2.8 – Аналіз виконання плану поставок за експортними операціями у 2017 р.

№ п/п	Періоди поставок	План, тис. грн.	Факт, тис. грн.	Виконання плану, %	Відхилення, тис. грн.
1	I квартал	87137	90100	103,4	2963
2	II квартал	125000	125000	100	-
3	III квартал	79444	80000	100,7	556

4	IV квартал	14947	17500	117,08	2553
5	Разом	306528	312600	101,98	6072

Джерело: складено за даними [49]

За даними табл. 2.8 можна зробити висновки, що в 2017 році не було відхилень у виконанні планових завдань за експортними операціями в II кв. За поставками в I кв. 2017 року план було перевиконано на 2963 тис. грн. (3,4%), в III кв. – на 556 тис. грн. (0,7%), в IV кв. – на 2553 тис. грн. (17,08%).

2.2. Аналіз фінансово-економічного стану ДАХК «АРТЕМ»

Проведемо комплексну оцінку фінансової стійкості ДАХК «Артем» шляхом розрахунку таких показників як коефіцієнта автономії, коефіцієнта фінансової незалежності, коефіцієнта фінансової стійкості та інших показників. Відповідні розрахунки наведено у табл. 2.9.

Таблиця 2.9 – Аналіз показників фінансової стійкості ДАХК «Артем» за 2015-2017 рр.

Показник	Нормати вне значення	20 15 рік	20 16 рік	20 17 рік	Відхилення	
					2017 / 2015	201 7 / 2016
Коефіцієнт незалежності (автономії, власного капіталу)	> 0,5	0, 299	0, 315	0, 255	- 0,044	- 0,060
Коефіцієнт фінансової залежності	< 2	3, 345	3, 172	3, 917	0,57 2	0,74 5
Коефіцієнт фінансової стійкості	> 1	0, 435	0, 529	0, 460	0,02 5	- 0,069
Коефіцієнт співвідношення залученого і власного капіталу	-	2, 299	1, 891	2, 175	- 0,124	0,28 4

Коефіцієнт стійкості фінансування	0,8-0,9	0,313	0,404	0,387	0,074	-0,017
Коефіцієнт концентрації залученого капіталу	< 0,5	0,687	0,596	0,555	-0,132	-0,041
Коефіцієнт забезпечення власними оборотними засобами	> 0,1	0,083	0,125	0,027	-0,056	-0,098

Джерело: складено за даними [49]

Коефіцієнт незалежності показує, яку питому вагу займає власний капітал в загальній сумі балансу. В 2017 році він складав 0,255, що на 0,060 пунктів менше, порівняно з 2016 роком, та на 0,044 пункти менше, порівняно з 2015 роком. Коефіцієнт фінансової залежності показує збільшення в 2017 році питомої ваги залучених коштів у фінансуванні ДАХК «Артем» на 0,745 пунктів, порівняно з 2016 роком.

Коефіцієнт фінансової стійкості визначають як відношення власного до залученого капіталу. Так, у ДАХК «Артем» в 2017 році цей показник має значення 0,460, що на 0,069 пунктів менше, порівняно з 2016 роком. Коефіцієнт співвідношення залученого та власного капіталу показує, яка частка власного капіталу вкладена в поточну діяльність. Таким чином, цей показник в 2017 році на 0,284 пункти більше, порівнюючи з 2016 роком.

Показник стійкості фінансування відображає, яка частина майна ДАХК «Артем» фінансується за рахунок стійких джерел. Критичним значенням коефіцієнта є 0,75. Отже, виходячи зі здійснених розрахунків, у ДАХК «Артем» в 2017 році значення цього показника збільшилось, порівняно з 2015 роком, на 0,074 та зменшилось, порівняно з 2016 роком, на 0,017 пунктів. Отже, можна зробити висновок, що на підприємстві в 2017 році недостатньо стійких джерел формування.

Коефіцієнт концентрації залученого капіталу залежить від галузевих особливостей і становить в 2017 році 0,620, що на 0,085 пунктів більше, порівняно з 2016 роком. Ця зміна пов'язана із збільшенням темпів інфляції. Коефіцієнт забезпечення власними оборотними засобами показує, яка частина оборотних активів забезпечується власними джерелами

фінансування. Отже, у ДАХК «Артем» він становить в 2017 році 0,555, що на 0,132 пункти менше, порівняно з 2015 роком, та на 0,041 пункт менше, порівняно з 2016 роком.

Для проведення оцінки ефективного використання своїх ресурсів (засобів) ДАХК «Артем» доцільно використати аналіз ділової активності, оскільки саме ці показники зумовлюють платоспроможність, фінансову стійкість та стабільність діяльності господарюючого суб'єкта. Основні показники ділової активності ДАХК «Артем» узагальнені у табл. 2.10.

Так, наприклад, коефіцієнт оборотності активів розраховують відношенням обсягу реалізації до середньої суми активів за період. Він зображує, скільки разів за період обертається капітал, що вкладений в активи ДАХК «Артем». Слід відзначити, що в 2017 році значення цього показника зменшилось, порівнюючи з 2015-2016 рр. на 0,069 та 0,653 пункти відповідно.

Коефіцієнт оборотності оборотних активів визначають як відношення обсягу чистого доходу від реалізації до середньої вартості оборотних активів. Він означає швидкість обороту оборотних активів ДАХК «Артем» за період або суму доходу, яка отримується з кожної гривні активів. Отже, як видно за даними розрахунків, у ДАХК «Артем» в 2017 році відбувається зменшення показника на 0,132 та 0,846 пункти, порівняно з 2015-2016 рр. відповідно.

Коефіцієнт оборотності запасів розраховується як відношення обсягу реалізації до суми матеріальних запасів. Якщо цей коефіцієнт має позитивне значення, то це означає, що ДАХК «Артем» не має надлишків неліквідних запасів, які потребують додаткового фінансування. Так, в 2017 році цей показник, порівняно з 2015 роком, зменшився на 0,007 пунктів, а порівняно з 2016 роком – на 1,482 пункти.

Таблиця 2.10 – Аналіз показників ділової активності ДАХК «Артем» за 2015-2017 рр.

Показник	2015	2016	2017	Відхилення
----------	------	------	------	------------

	5 рік	6 рік	7 рік	2017 / 2015	2017 / 2016
Коефіцієнт оборотності активів	0,3 37	0,9 21	0,2 68	- 0,069	- 0,653
Коефіцієнт оборотності оборотних активів	0,4 80	1,1 94	0,3 48	- 0,132	- 0,846
Коефіцієнт оборотності запасів	0,6 52	2,1 27	0,6 45	- 0,007	- 1,482
Коефіцієнт оборотності власного капіталу	1,0 08	2,9 96	0,9 51	- 0,057	- 2,045
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	2,5 18	5,2 72	1,7 90	- 0,728	- 3,482
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	0,5 14	1,4 39	0,4 68	- 0,046	- 0,971

Джерело: складено за даними [49]

Коефіцієнт оборотності власного капіталу розраховують як відношення обсягу реалізації до середнього за період обсягу власного капіталу. Він показує швидкість обороту вкладеного власного капіталу. В 2017 році цей показник, порівняно з 2015 роком, зменшився на 0,057 пунктів, а порівняно з 2016 роком на 2,045 пунктів. Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості зображує розширення або скорочення комерційного кредиту, наданого підприємством. В умовах неплатежів значення цього показника буде досить високим. У ДАХК «Артем» в 2017 році цей показник зменшився на 0,728 та 3,482 пункти відповідно, порівняно з 2015-2016 рр. Можна зробити висновок, що у ДАХК «Артем» в 2017 році відбувається збільшення надання комерційного кредиту.

Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості показує збільшення або зменшення комерційного кредиту, що надається підприємству контрагентами. Як можна побачити з розрахунків, у ДАХК «Артем» в 2017 році відбулось зменшення отримання комерційного кредиту, порівняно з 2016 роком, так як значення коефіцієнта збільшилось на 0,971 пункт

Зважаючи на все вищевикладене, можна зробити висновок, що в ДАХК «Артем» в 2017 році, порівнюючи з 2016 роком, сталось збільшення оборотності активів. Це є позитивним для діяльності підприємства.

Щодо тривалості обороту активів ДАХК «Артем», порівнюючи з 2016 роком, показник збільшився на 950 днів, період обороту збільшився на 273 дні, період обороту запасів збільшився на 389 днів. При цьому спостерігається збільшення періоду обороту дебіторської заборгованості на 133 дні та зменшення періоду обороту кредиторської заборгованості на 519 днів в 2017 році, порівняно з 2016 роком. Розрахунок тривалості обороту активів ДАХК «Артем» наведено в табл. 2.11.

Таблиця 2.11 – Тривалість обороту активів ДАХК «Артем» за 2015-2017 рр.

Показник	20 15 рік	20 16 рік	20 17 рік	Відхилення	
				2017/ 2015	2017/ 2016
Період обороту активів	10 68	39 1	13 41	273	950
Період обороту дебіторської заборгованості	14 3	68	20 1	58	133
Період обороту запасів	55 2	16 9	55 8	6	389
Період обороту кредиторської заборгованості	70 1	25 0	76 9	68	519

Джерело: складено за даними [49]

Для оцінки ліквідності та платоспроможності ДАХК «Артем» слід розрахувати відносні показники ліквідності. Наприклад, коефіцієнт абсолютної ліквідності свідчить про частину поточних зобов'язань, які можуть бути погашені активами, що є абсолютно ліквідними. Значення цього коефіцієнта в 2017 році значно покращилось. Так, в 2017 році, порівнюючи з 2016 роком, значення показника абсолютної ліквідності зменшилось на 0,073 пункти, порівнюючи з 2015 роком – збільшилось на 0,202 пункти. Відповідні дані наведено у табл 2.12.

Таблиця 2.12 – Аналіз показників оцінки ліквідності ДАХК «Артем» за 2015-2017 рр.

Показник	2015 рік	2016 рік	2017 рік	Відхилення	
				2017 / 2015	2017 / 2016
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,17	0,392	0,319	0,202	-0,073
Коефіцієнт швидкої (проміжної) ліквідності	0,337	0,721	0,520	0,183	-0,201
Коефіцієнт поточної (загальної) ліквідності (покриття)	1,113	1,312	1,378	0,265	0,066

Джерело: складено за даними [49]

Коефіцієнт швидкої ліквідності показує частину зобов'язань, яку можна погасити за рахунок грошових коштів та очікуваних надходжень за реалізовану продукцію (виконані роботи, надані послуги). Нормативне значення цього коефіцієнта повинно складати більше 1,0. Як бачимо із поведених розрахунків, в 2017 році, у порівнянні з 2016 роком, значення цього показника також зменшилось на 0,201 пункт, а порівнюючи з 2015 роком, збільшилось на 0,183 пункти.

Коефіцієнт покриття (загальний коефіцієнт ліквідності) відображає кількість гривень оборотних активів підприємства, яка припадає на одну гривню поточних зобов'язань. Якщо оборотні активи більші за величину поточних зобов'язань, тоді підприємство можна вважати ліквідним. Цей коефіцієнт є особливий для оцінки підприємства покупцями, інвесторами, кредитними установами; його значення залежить від галузі виробництва, виду діяльності, тривалості виробничого циклу, структури запасів, форм розрахунку з покупцями тощо [65].

Нормативне значення цього показника повинно бути більше за 2. Якщо показник дорівнюватиме 1,0, тоді підприємство повинно припинити свою діяльність після погашення поточної заборгованості, оскільки у нього не вистачатиме оборотних засобів щоб продовжувати процес виробництва,

ведення поточної діяльності. Коефіцієнт покриття в 2017 році, порівнюючи з 2016 роком, збільшився на 0,066 пунктів.

Причинами підйомів та спадів в діяльності ДАХК «Артем» є дія зовнішніх та внутрішніх факторів. Значно впливають зовнішні фактори, найголовнішими з яких є політична, економічна та фінансова нестабільність, що спричиняють невпевненість у провадженні діяльності та до неплатоспроможності підприємств.

Отже, результатами дослідження для ДАХК «Артем» є необхідність запровадження заходів, щоб збільшити величину грошових коштів, знизити обсяг поточних зобов'язань та налагодити ефективну політику розрахунків. Проведений аналіз фінансового стану дозволяє визначити готовність ДАХК «Артем» погасити свої борги, фінансову незалежність, тенденції зміни рівнів цієї незалежності, відповідність стану активів і пасивів.

2.3. Оцінка управління прибутковістю ДАХК «АРТЕМ»

Прибутковість компанії є найважливішою складовою її діяльності та важливим показником стабільності та ефективності бізнесу [20]. Аналізуючи показники прибутковості даного підприємства, перш за все слід звернутися до оцінки фінансових результатів його діяльності. Дані показники дозволяють визначити наступне:

- показник виручки від реалізації продукції;
- собівартість реалізованої продукції;
- валовий прибуток від реалізації продукції підприємства;
- прибуток від звичайної діяльності;
- чистий прибуток компанії.

Проведемо аналіз основних показників фінансових результатів діяльності ДАХК «Артем» (табл. 2.13). Загалом, відбулось зменшення чистої

виручки від реалізації в 2017 році, порівнюючи з 2016 роком, на 933187 тис. грн. (66,37%). Також відбулось зменшення собівартості реалізованої продукції в 2017 році на 734942 тис. грн. (74,59%), порівнюючи з 2016 роком. Це спричинило зниження валового прибутку від реалізації на 198245 тис. грн. (47,12%).

Таблиця 2.13 – Фінансові результати ДАХК «Артем» за 2015-2017 рр., тис. грн.

№	Показник	Період			Відхилення 2017 р. від 2016 р.	
		2015 р.	2016 р.	2017 р.	абсол.	відносна
1	Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції	442913	1406049	472862	-933187	-66,37
2	Собівартість реалізованої продукції	376031	985317	250375	-734942	-74,59
3	Валовий прибуток від реалізації	66882	420732	222487	-198245	-47,12
4	Інші операційні доходи	130544	156247	74059	-82188	-52,60
5	Адміністративні витрати	48171	55663	77867	22204	39,89
6	Витрати на збут	26095	350525	30359	-320166	-91,34
7	Інші операційні витрати	69730	113842	212895	99053	87,01
8	Прибуток операційної діяльності	53430	56949	-24575	-81524	-143,15
9	Інші фінансові доходи	2776	7680	3594	-4086	-53,20
10	Інші доходи	4900	97929	102295	4366	4,46
11	Фінансові витрати	57194	56682	43379	-13303	-23,47
12	Інші витрати	2633	30	409	379	1263,33
13	Прибуток від звичайної діяльності	1279	105846	37526	-68320	-64,55
14	Податок на прибуток		45765	11052	-34713	-75,85

1 3	Чистий прибуток	1279	6008 1	2647 4	-33607	-55,94
--------	-----------------	------	-----------	-----------	--------	--------

Джерело: складено за даними [49]

В 2017 році, порівнюючи з 2016 роком, спостерігається зростання адміністративних витрат на 22204 тис. грн. (39,89%) та інших операційних витрат – на 99053 тис. грн. (87,01%). Проте, зменшились витрати на збут на 320166 тис. грн. (91,34%) та інші операційні доходи – на 82188 тис. грн. (52,60%). В результаті цих змін, в 2017 році ДАХК «Артем» отримало збиток від операційної діяльності в розмірі 24575 тис. грн.

В 2017 році, порівняно з 2016 р., спостерігається зменшення суми інших фінансових доходів на 4086 тис. грн. (53,20%, проте, відбулось збільшення суми інших доходів на 4366 тис. грн. (4,46%). Сума фінансових витрат в 2017 році, порівняно з 2016 роком, зменшилась на 13303 тис. грн. (23,47%), проте, відбулось збільшення суми інших витрат на 379 тис. грн. (1263,33%). Прибуток від звичайної діяльності до оподаткування зменшився на 68320 тис. грн. (64,55%) в 2017 році, порівняно з 2016 роком. Сума податку на прибуток також зменшилась на 34713 тис. грн. (75,85%).

Отже, внаслідок цих змін чистий прибуток підприємства в 2017 році, порівняно з 2016 роком, зменшився на 33607 тис. грн. (55,94%), що свідчить про погіршення діяльності підприємства (рис. 2.1).

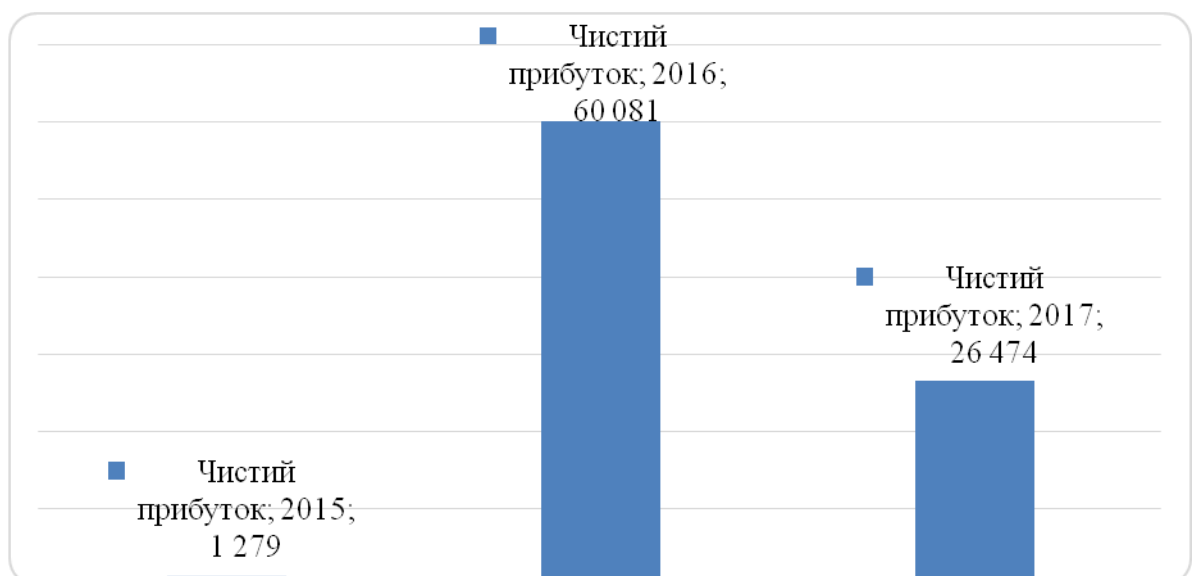

Рисунок 2.1 – Чистий прибуток ДАХК «Артем» у 2015-2017 рр., тис. грн.

Джерело: складено за даними [49]

Рентабельністю є відносний показник прибутку, що відображає відношення отриманого ефекту (доходу, прибутку) з наявними або використаними ресурсами. Рентабельним можна визначити такий стан діяльності, коли протягом певного часу грошові надходження можуть компенсувати понесені витрати, створювати і накопичувати прибуток. Протилежним показником виступає збитковість, коли грошові надходження не компенсують понесені витрати [2].

Першою групою є показники рентабельності продукції (табл. 2.14).

Таблиця 2.14 – Показники рентабельності продукції ДАХК «Артем» за 2015-2017 рр.

Показник	Період			Відхилення (+/-)	
	2015	2016	2017	2017/2015	2017/2016
Рентабельність продукції, %	17,79	42,70	88,86	71,07	46,16
Рентабельність операційної діяльності, %	10,27	3,78	-4,30	-14,57	-8,08
Рентабельність господарської діяльності, %	0,22	6,78	6,10	5,88	-0,68
Коефіцієнт покриття виробничих витрат	117,79	142,70	188,86	71,07	46,16
Коефіцієнт окупності витрат	84,90	70,08	52,95	-31,95	-17,13

Джерело: складено за даними [49]

Як видно з табл. 2.14, в 2017 році деякі показники рентабельності

ДАХК «Артем» збільшились, порівняно з 2016 роком:

- відбулось збільшення рентабельності продукції на 46,16 в.п., що є позитивною тенденцією для підприємства;
- рентабельність операційної діяльності зменшилась на 8,08 в.п., що є негативним фактором;
- рентабельність господарської діяльності зменшилась на 0,68 в.п., що слід вважати негативним фактором;
- коефіцієнт покриття виробничих витрат збільшився на 46,16 пунктів;
- проте відбулось зменшення коефіцієнту окупності витрат на 17,13 пунктів.

Позитивною тенденцією за 2016-2017 роки слід вважати зростання рентабельності продукції більш ніж у 2 рази. Це свідчить про те, що ресурси підприємства використовуються все більш ефективніше, що сприяє зміцненню його фінансового стану.

Наступною групою показників є ресурсні показники фінансових результатів діяльності компанії, динаміка яких відображена у табл. 2.15.

Таблиця 2.15 – Ресурсні показники фінансових результатів
ДАХК «Артем» за 2015-2017 рр.

Показник	Період			Відхилення (+/-)	
	2015	2016	2017	2017 / 2015	2017 / 2016
Рентабельність підприємства, %	0,10	3,93	1,50	1,40	- 2,43
Рентабельність власного капіталу, %	0,29	22,55	7,55	7,26	- 15,00
Рентабельність залученого капіталу, %	0,15	10,83	3,71	3,56	- 7,12
Рентабельність перманентного капіталу, %	0,29	22,55	7,55	7,26	- 15,00
Рентабельність необоротних активів, %	0,36	30,63	9,38	9,02	- 21,25
Рентабельність оборотних активів, %	0,14	8,99	2,76	2,62	- 6,23

Коефіцієнт покриття активів	33,7 2	92,0 8	26,8 5	-6,87	- 65,23
Коефіцієнт окупності активів	296, 55	108, 60	372, 49	75,9 4	263, 89
Коефіцієнт покриття власного капіталу	100, 84	299, 55	95,1 1	-5,73	- 204,44
Коефіцієнт окупності власного капіталу	99,1 6	33,3 8	105, 14	5,98	71,7 6

Джерело: складено за даними [49]

За результатами проведених розрахунків можна зазначити, що у 2017 році, порівнюючи з 2016 роком, у ДАХК «Артем» відбулись негативні тенденції, зокрема, внаслідок:

- зменшення рентабельності підприємства на 2,43 в.п.;
- зменшення рентабельності власного капіталу на 15,00 в.п.;
- зменшення рентабельності залученого капіталу на 7,12 в.п.;
- зменшення рентабельності перманентного капіталу на 15,00 в.п.;
- зменшення рентабельності необоротних активів на 21,25 в.п.;
- зменшення рентабельності оборотних активів на 6,23 в.п.;
- зменшення коефіцієнту покриття активів на 65,23 пункти;
- збільшення коефіцієнту окупності активів на 263,89 пунктів та коефіцієнту окупності власного капіталу на 71,76 пунктів.

Проте, слід відмітити, що зниження показників у 2017 році порівняно з 2016 роком не можна вважати однозначно негативною тенденцією, оскільки у 2016 році спостерігалось суттєве зростання прибутку компанії та, відповідно, рівня її прибутковості загалом. У 2017 році дані показники, незважаючи на тенденцію до зниження, залишаються набагато вищими за рівень 2015 року – наприклад, рентабельність підприємства у 2017 році в 15 разів більша за аналогічний показник 2015 року (рис. 2.2).

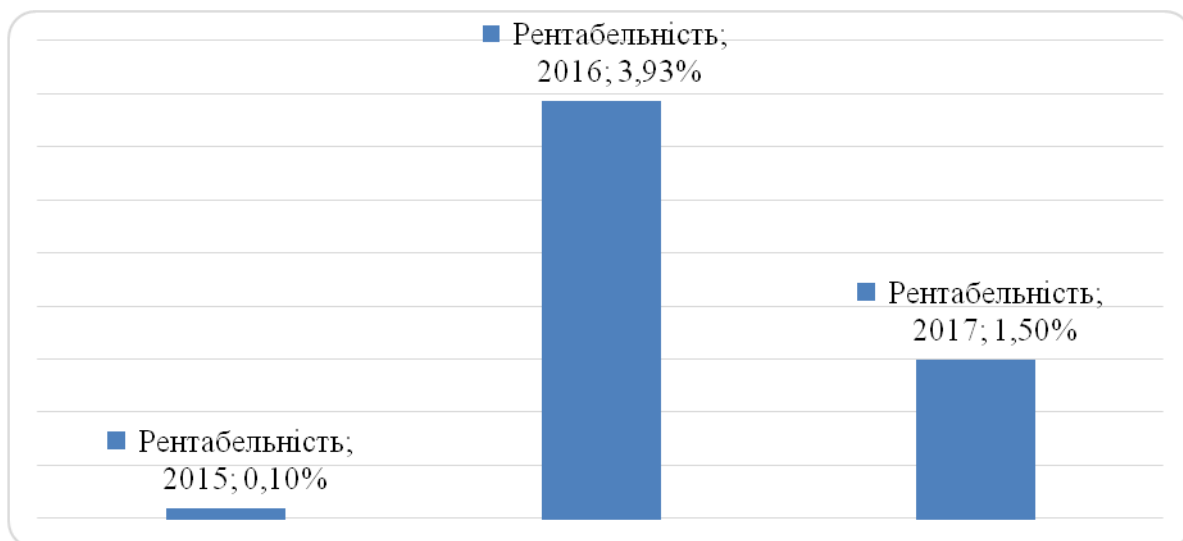

Рисунок 2.2 – Рентабельність ДАХК «Артем» у 2015-2017 рр.

Джерело: складено за даними [49]

Аналіз витрат за економічними елементами дозволяє провести вивчення їх складу та питомої ваги кожного елемента в складі витрат. Згідно з економічним змістом, витрати для даного підприємства можна класифікувати наступним чином:

- матеріальні витрати;
- витрати на оплату праці;
- відрахування на соціальні заходи;
- амортизація;
- інші операційні витрати.

Аналіз динаміки витрат за економічними елементами з детальним аналізом всіх груп наведено в табл. 2.16.

Таблиця 2.16 – Аналіз елементів операційних витрат ДАХК «Артем» за 2015-2017 рр.

Елементи витрат	Період, тис. грн.			Відхилення 2017/2016	
	2015	2016	2017	+/-	%

	р.	р.	р.		
Матеріальні витрати	24854 1	39354 9	16863 1	- 224918	- 57,15
Витрати на оплату праці	14172 0	19341 8	28481 3	91395	47,25
Відрахування на соціальні заходи	51017	40514	57912	17398	42,94
Амортизація	15050	12376	15691	3315	26,79
Інші операційні витрати	35358 8	54211 4	15573 9	- 386375	- 71,27
Разом	80991 6	11819 71	68278 6	- 499185	- 42,23

Джерело: складено за даними [49]

Дані табл. 2.16 засвідчують матеріаломісткий характер діяльності ДАХК «Артем». Так, сума матеріальних витрат в 2016 році становила 393549 тис. грн., у 2017 р. – 168631 тис. грн. Темпи зменшення витрат за цією статтею становлять 224918 тис. грн. (57,15%).

Загальний аналіз динаміки витрат операційної діяльності ДАХК «Артем» свідчить про наступне:

- витрати на оплату праці в 2017 році, порівняно з 2016 роком, збільшились на 91395 тис. грн. (на 47,25%);
- відрахування на соціальні заходи збільшились на 17398 тис. грн. (42,94%) і в 2017 році становили 57912 тис. грн.;
- також відбулось збільшення амортизаційних відрахувань з 12376 тис. грн. до 15691 тис. грн. (на 26,79%);
- інші операційні витрати в 2017 році, порівняно з 2016 роком, зменшились на 386375 тис. грн. (71,27%) і становили 155739 тис. грн.;
- найбільший темп зниження у 2017 році, порівняно з 2016 роком мали саме інші операційні витрати, що є позитивною тенденцією діяльності ДАХК «Артем».

Аналізуючи загальну суму витрат, слід відмітити, що вона зменшилась

на 499185 тис. грн. (на 42,23%) (рис. 2.3).

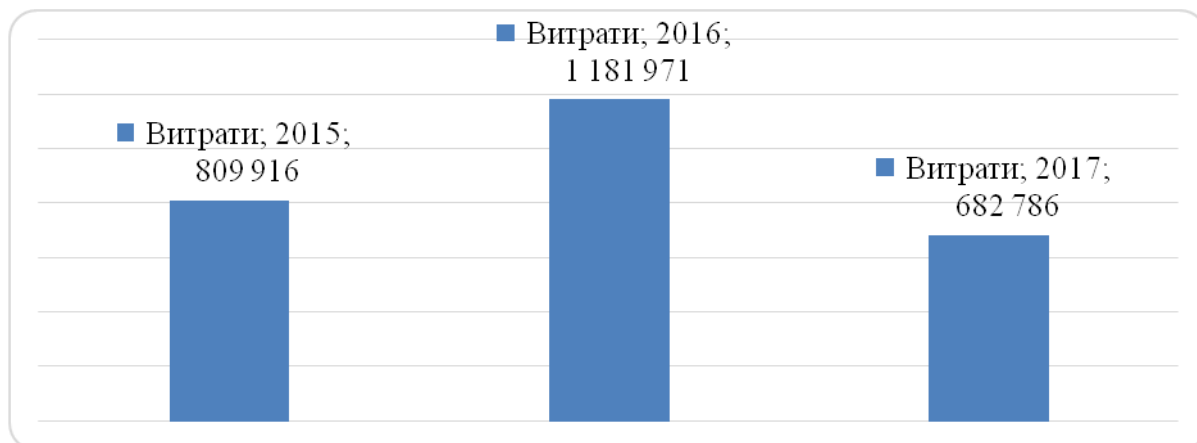

Рисунок 2.3 – Операційні витрати ДАХК «Артем» у 2015-2017 рр., тис. грн.

Джерело: складено за даними [49]

Розглядаючи динаміку даних витрат загалом за 2015-2017 роки, слід відмітити, позитивні тенденції у 2017 році, оскільки рівень операційних витрат у даному періоді суттєво зменшився, порівняно з 2015-2016 роками.

Таким чином, всі наведені тенденції свідчать про зростання ефективності діяльності компанії, оскільки одним з методів збільшення прибутковості є не лише нарощення обсягів прибутку, а й поступове зниження витрат. На прикладі діяльності даної компанії, можна зробити висновок, що вона має все передумови для поступового зростання прибутковості у середньостроковому періоді. Тому основними результатами дослідження для компанії у даному випадку є рекомендації щодо контролю як доходів, так і витрат підприємства.

2.4. Кореляційно-регресійний аналіз прибутковості підприємства

Кореляційно-регресійний аналіз являє собою метод кількісної оцінки взаємозалежностей між статистичними ознаками. Визначенням щільності

зв'язку займається кореляційний аналіз, а задачею регресійного аналізу – є виявлення форми зв'язку і параметрів рівняння зв'язку [69].

Метод кореляції і регресії дозволить вирішити такі основні завдання завдання на ДАКХ «Артем»:

- встановлення характеру і тісноти зв'язку між чистим прибутком та факторами, які на нього впливають;
- визначити і кількісно виміряти ступінь впливу окремих факторів і їх комплексу на чистий прибуток підприємства;
- на підставі багатфакторної моделі та попередніх розрахунків дати об'єктивну оцінку діяльності підприємств та на її основі побудувати пропозиції для покращення прибутковості підприємства.

Для створення багатфакторної моделі застосовують наступні етапи:

- відбір найважливіших факторів, під впливом яких відбувається формування результативного показника;
- збір необхідної інформації;
- аналіз та первинна обробка вихідної інформації;
- побудова економіко-математичної моделі;
- аналіз адекватності побудованої моделі;
- проведення економічного аналізу отриманих результатів [26].

Кореляційно-регресійний аналіз було застосовано, щоб побудувати багатфакторну модель. Вона матиме наступний вигляд:

$$y = a_0 + a_1x_1 + a_2x_2 + \dots + a_6x_6, \\ (2.1)$$

де y – значення чистого прибутку підприємства (тис. грн);

a_i , – параметри регресійної моделі, де $i=\overline{1,6}$;

x_1 – собівартість реалізованої продукції (тис. грн);

x_2 – адміністративні витрати (тис. грн);

x_3 – витрати на збут (тис. грн);

x_4 – інші операційні витрати (тис. грн);

x_5 – фінансові витрати (тис. грн);

x_6 – інші витрати (тис. грн).

Після визначення найважливіших факторів необхідно визначити їх значимість і вплив на результативний показник. Визначення параметрів $a_0, a_1, \dots, a_6$ моделі лінійної регресії здійснюється методом найменших квадратів за допомогою пакету програм MS Excel.

Вхідна інформація для проведення кореляційно-регресійного аналізу представлена в таблиці 2.17.

Таблиця 2.17 – Основні фінансові показники діяльності ДАХК «Артем» за 2015-2017 рр.

Показник	Період			
	Квартал	Рік		
		2015	2016	2017
Чистий дохід (y), тис. грн.	Квартал I	110728	297697	118215
	Квартал II	138765	107609	109867
	Квартал III	98765	379867	10765
	Квартал IV	13429	193592	11029
Собівартість реалізованої продукції (x_1), тис. грн.	Квартал I	94007	246329	76848
	Квартал II	88776	217698	62593
	Квартал III	99876	298697	54876
	Квартал IV	93372	222593	56058
Адміністративні витрати (x_2), тис. грн.	Квартал I	12042	13915	19466
	Квартал II	11678	12787	18098
	Квартал III	14987	11765	20986
	Квартал IV	9464	17196	19317

Витрати на збут(x_3) , тис. грн.	Квартал I	6523	87631	7589
	Квартал II	5657	91689	9075
	Квартал III	7876	77579	6097
	Квартал IV	6039	93629	7598
Інші операційні витрати (x_4), тис. грн.	Квартал I	17432	28460	53223
	Квартал II	15975	31775	65976
	Квартал III	19757	25869	43568
	Квартал IV	16566	27738	50128
Фінансові витрати (x_5), тис. грн.	Квартал I	14298	14170	10844
	Квартал II	17386	15875	11976
	Квартал III	11895	17079	8096
	Квартал IV	13015	9558	12463
Інші витрати(x_6) , тис. грн.	Квартал I	658	7	101
	Квартал II	701	8	96
	Квартал III	578	9	120
	Квартал IV	696	6	83

Джерело: складено за даними [49]

Щоб обґрунтувати адекватність щодо використання моделі лінійної регресії розраховується коефіцієнт кореляції, який визначає як впливають обрані фактори на обсяг чистого прибутку підприємства. Кореляційний аналіз здійснений за допомогою засобів MS Excel, результати представлено в табл. 2.18.

Таблиця 2.18 – Кореляційна матриця впливу факторів ДАХК «Артем»

	y	x_1	x_2	x_3	x_4	x_5	x_6	Тіснота зв'язку (за шкалою Чеддока)
y	1							
x_1	0,982405	1						Дуже сильний
x_2	-0,24861	-0,42513	1					Практично відсутній
x_3	0,999874	0,985249	-0,26397	1				Дуже сильний
x_4	-0,18954	-0,36958	0,998167	-0,20512	1			Практично відсутній
x_5	0,447136	0,60632	-0,97755	0,461293	-0,963	1		Слабкий
x_6	-0,63353	-0,47789	-0,59192	-0,62116	-0,63961	0,408786	1	Помітний

Джерело: складено за даними [49]

За шкалою Чеддока можна побачити, що зв'язок між чистим доходом та адміністративними і іншими операційними витратами практично відсутній; також зв'язок між чистим доходом та фінансовими витратами слабкий, а зв'язок між чистим доходом та іншими витратами помітний. Тобто всі ці фактори буде доречно виключити з моделі.

Щоб визначити вплив факторів на результативний показник, проведемо регресійний аналіз за допомогою засобів MS Excel, результати представлено в табл. 2.19.

Таблиця 2.19 – Регресійна статистика

Регресійна статистика	Значення
Множинний R	0,899211
R-квадрат	0,80858
Нормований R-квадрат	0,766042
Стандартна помилка	54363,3
Спостереження	12

Джерело: складено за даними [49]

Як можна побачити, нормований коефіцієнт детермінації (R^2) дорівнює 0,766042. Це значить, що вибрані фактори зумовлюють зміну чистого прибутку на 76,6%, а на 23,4% його зміна обумовлена впливом факторів, які

не враховані в дослідженні. Таким чином, за даним показником спостерігається високий рівень залежності між незалежними факторами та результативним показником у побудованій економіко-математичній моделі.

Дисперсійний аналіз та розрахунки для даної моделі наведено у табл. 2.20.

Таблиця 2.20 – Дисперсійний аналіз

Показник	D	SS	MS	F	Значимість F
Регресія	2	1,12E+11	5,62E+10	19,00848	0,000587
Залишок	9	2,66E+10	2,96E+09	-	-
Разом	11	1,39E+11	-	-	-

Джерело: складено за даними [49]

За результатами дисперсійного аналізу $F^* = 19,00848 > F_{\text{табл}} = 0,000587$, тому рівняння регресії є значимим на 95%, тобто вплив випадкових факторів майже відсутній. Таким чином, перевірка моделі на адекватність показала, що побудована економіко-математична модель правильно описує залежність між факторами та може використовуватись для надання рекомендацій щодо діяльності підприємства у майбутньому.

Результати регресійного аналізу діяльності підприємства ДАХК «Артем» наведено у табл. 2.21.

Таблиця 2.21 – Результати регресійного аналізу

Фактори моделі	Коефіцієнти	Стандарт. похибка	t-статистика	P-значення	Нижнє 95%	Верхнє 95%
y	-71179,6	40688,85	-1,74936	0,114158	-163224	20865
x ₁	2,090776	0,529286	3,95018	0,003354	0,893447	3,288104
x ₃	-2,2735	1,144814	-1,98592	0,07831	-4,86325	0,316246

Джерело: складено за даними [49]

За результатами регресійного аналізу видно, що Р-значення всіх факторів менше 0,5, тобто коефіцієнти є ненульовими. З цього виходить, що собівартість реалізованої продукції і витрати на збут впливають на чистий прибуток.

Проведемо оцінку значимості параметрів регресії за допомогою t-критерія, при значенні $t_{табл} (1-0,95; n-1) = 2,44$, отже параметр a_1 формується випадково, а a_2 має статистичну значимість.

Надійні інтервали для параметрів лінійної регресії:

- $0,89 \leq a_1 \leq 3,28$;
- $-4,86 \leq a_3 \leq 0,31$.

Виходячи з результатів регресійного аналізу наведених в табл. 2.21, можна скласти рівняння багатовимірної лінійної регресії:

$$y = -71179,6 + 2,09x_1 - 2,27x_3 \quad (2.2)$$

За результатами аналізу кореляційного аналізу можна зробити висновок, що найбільший вплив на зміну чистого прибутку мають собівартість за одиницю реалізованої продукції і витрати на збут.

Аналіз регресійної моделі дозволяє зробити висновки щодо наступного:

- якщо собівартість реалізованої продукції зросте на одиницю, то чистий прибуток збільшиться на 2,09 од.;
- витрати на збут при зростанні на одиницю зменшать чистий дохід на 2,27 од.

Кореляційно-регресійний аналіз результатів діяльності ДАКХ «Артем» є важливим інструментом аналізу управління процесом формування прибутковості підприємства він дозволить звернути увагу саме на ті чинники, які найбільше впливають на чистий прибуток і надати рекомендації керівництву підприємства для покращення управління прибутковістю.

Відповідно до моделі, собівартість має прямий вплив на прибуток підприємства. Рекомендацією у такому випадку для підприємства є поступове,

а не різке збільшення собівартості, та як наслідок, збільшення якості продукції, що призведе до збільшення обсягів виручки від реалізації. Це, у свою чергу, дозволить підприємству отримувати більший обсяг чистого прибутку та підвищити рентабельність в цілому.

Іншою важливою рекомендацією є заходи щодо зниження витрат на збут. У такому випадку слід оптимізувати систему логістики та складів для того, щоб поступово знизити збутові витрати – вартість перевезень, а також затрати на зберігання продукції, коли вона прибуде на склад. Це дозволить знизити загальний рівень операційних витрат для підприємства та сприятиме покращенню фінансового результату, що свідчитиме про зростання рівня прибутковості ДАХК «Артем».

Таким чином, основними заходами для удосконалення управління прибутковістю на основі побудованої економіко-математичної моделі, мають стати:

- головними факторами у процесі управління прибутковістю для підприємства мають бути собівартість та витрати на збут;
- інші фактори слід також враховувати при управлінні прибутковістю, проте меншим чином;
- першочергово слід оптимізувати витрати на збут, оскільки за силою впливу даний фактор є більш суттєвим, порівняно із собівартістю продукції.

Загалом, запропонована модель в практичній діяльності надає можливість оптимізувати, контролювати та прогнозувати результати діяльності ДАХК «Артем» задля підвищення прибутковості та збільшення конкурентних переваг підприємства як у короткостроковій, так і довгостроковій перспективі.

Висновки до Розділу II

В результаті проведеного аналізу фінансово-господарської діяльності та прибутковості ДАХК «Артем», можна зробити наступні висновки:

- основна продукція, яку виробляє ДАХК «АРТЕМ» відноситься до наступних видів: авіаційні керовані ракети; протитанкові керовані ракети; комплекси автоматичної перевірки і підготовки до використання усіх видів авіаційних керованих засобів ураження; агрегати, прилади та обладнання для усіх типів авіаційних літальних апаратів; інвалідна техніка;

- якісний стан основних засобів ДАХК «Артем» можна вважати за задовільний, оскільки коефіцієнт придатності складає більше 60%. Це свідчить про нещодавнє оновлення основних засобів на підприємстві.;

- у 2017 році керівництво ДАХК «Артем» провело ґрунтовну роботу з усунення вказаних недоліків: була введена посада логіста – завданням якого виступає оптимізація маршрутів перевезень, а також запроваджена жорстка персональна відповідальність за невиконання контрактних умов. Внаслідок цього, в 2017 році спостерігалось значне покращення дотримання термінів експортних угод;

- встановлено, що ДАХК «Артем» необхідно запровадити заходи, щоб збільшити величину грошових коштів, знизити обсяг поточних зобов'язань та налагодити ефективну політику розрахунків. Проведений аналіз фінансового стану дозволяє визначити готовність ДАХК «Артем» погасити свої борги, фінансову незалежність, тенденції зміни рівнів цієї незалежності, відповідність стану активів і пасивів;

- позитивною тенденцією при аналізі прибутковості діяльності компанії за 2016-2017 роки слід вважати зростання рентабельності продукції

більш ніж у 2 рази. Це свідчить про те, що ресурси підприємства використовуються все більш ефективніше, що сприяє зміцненню його фінансового стану;

– розглядаючи динаміку витрат компанії загалом за 2015-2017 роки, слід відмітити, позитивні тенденції у 2017 році, оскільки рівень операційних витрат у даному періоді суттєво зменшився, порівняно з 2015-2016 роками. Це свідчить про зростання ефективності діяльності компанії, оскільки одним з методів збільшення прибутковості є не лише нарощення обсягів прибутку, а й поступове зниження витрат;

– використаний у роботі метод кореляції і регресії дозволив вирішити такі основні завдання завдання на ДАХХ «Артем»: встановлення характеру і тісноти зв'язку між чистим прибутком та факторами, які на нього впливають; визначення і кількісна оцінка ступеня впливу окремих факторів і їх комплексу на чистий прибуток підприємства; на підставі багатофакторної моделі та попередніх розрахунків було дано об'єктивну оцінку діяльності підприємства та на її основі побудовано пропозиції для покращення прибутковості підприємства;

– відповідно до моделі, собівартість має прямий вплив на прибуток підприємства. Рекомендацією у такому випадку для підприємства є поступове, а не різке збільшення собівартості, та як наслідок, збільшення якості продукції, що призведе до збільшення обсягів виручки від реалізації. Це, у свою чергу, дозволить підприємству отримувати більший обсяг чистого прибутку та підвищити рентабельність в цілому;

– іншою важливою рекомендацією є заходи щодо зниження витрат на збут. У такому випадку слід оптимізувати систему логістики та складів для того, щоб поступово знизити збутові витрати – вартість перевезень, а також затрати на зберігання продукції, коли вона прибуде на склад. Це дозволить знизити загальний рівень операційних витрат для підприємства та сприятиме покращенню фінансового результату, що свідчитиме про зростання рівня прибутковості ДАХХ «Артем»;

— основні заходами для удосконалення управління прибутковістю на основі побудованої економіко-математичної моделі є наступними: головними факторами мають бути собівартість та витрати на збут; інші фактори слід також врахувати при управлінні прибутковістю, проте меншим чином; першочергово слід оптимізувати витрати на збут, оскільки за силою впливу даний фактор є більш суттєвим, порівняно із собівартістю продукції.

РОЗДІЛ III

НАУКОВЕ ОБГРУНТУВАННЯ НАПРЯМІВ УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ПРОЦЕСОМ ФОРМУВАННЯ ПРИБУТКОВОСТІ ДАХК «АРТЕМ»

3.1. Проблеми ефективності управління процесом формування прибутковості в сучасних умовах та шляхи їх вирішення

Ефективність управління процесом формування прибутковості для багатьох підприємств України виступає основним критерієм успішної діяльності у сучасних економічних умовах. В цьому аспекті важливо аналізувати не лише прибуток, як основний фактор удосконалення діяльності підприємства, а й витрати, оскільки за своїм економічним змістом ефективність передбачає дослідження як надходжень, так і витрат. Важливо не використовувати однобічний підхід, оцінюючи лише прибуток, оскільки такий метод не дозволить отримати реальну картину щодо ефективності управління прибутковістю[34].

Загалом, розглядаючи загальні фактори впливу на ефективність управління прибутковістю для підприємств України слід відмітити, що їх доцільно розділити на зовнішні та внутрішні. Відповідно, зовнішні фактори пов'язані зі змінами природних умов, які підприємство не може контролювати. Вони можуть чинити негативний вплив на діяльність підприємства у випадку надзвичайної ситуації, внаслідок якої може порушитись нормальна робота підприємства.

Іншими важливими проблемами даної групи, з якими може зіштовхнутись підприємство, є зміна у державному регулюванні відповідної галузі в якій працює підприємство. Також може змінюватись у бік зростання податкове навантаження на підприємство, внаслідок чого рівень його прибутковості знизиться. Рівень відсоткових ставок значним чином може вплинути на вартість кредитів для бізнесу, що також може стати негативним фактором. Крім цього, зміна курсу валют може призвести до проблем щодо грошових потоків на підприємстві, а також оборотних коштів, що у свою чергу призведе до зниження рівня прибутковості. Відповідні дані щодо всіх факторів впливу на ефективність процесу формування прибутковості наведено на рис. 3.1.

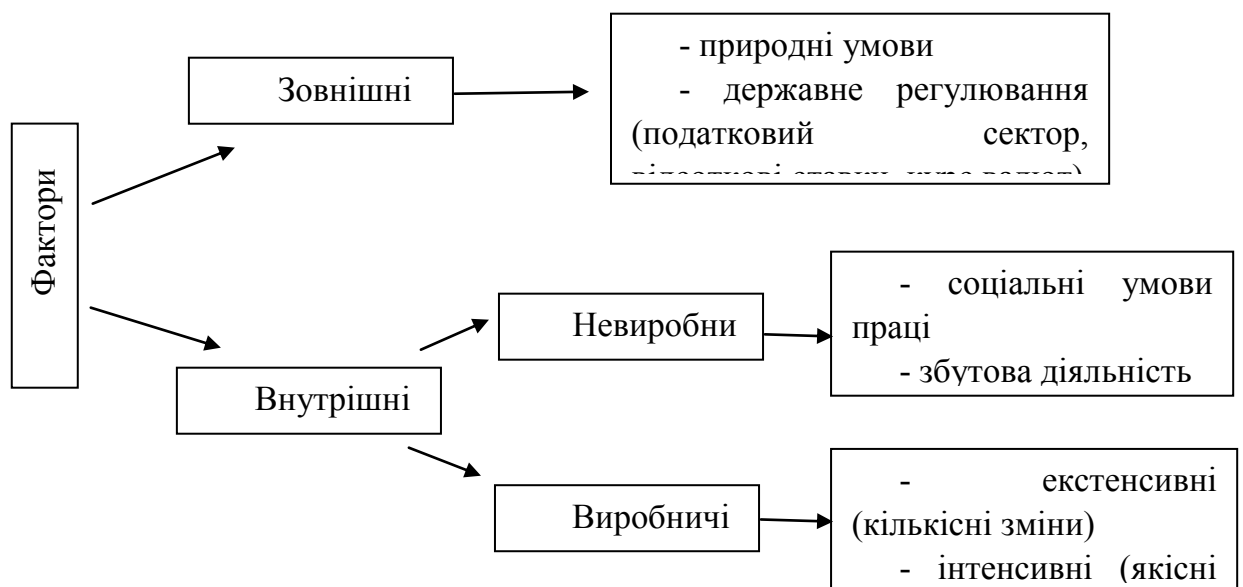

Рисунок 3.1 – Система факторів впливу на управління прибутковістю підприємства

Джерело: складено за даними [12]

Внутрішні фактори впливу на управління прибутковістю підприємства є складнішими, проте їх легше контролювати, оскільки вони залежать власне від підприємства. Серед невиробничих факторів можна виділити соціальну політику підприємства, що включає умови праці, соціальне забезпечення працівників та інші подібні заходи. У тому випадку, якщо працівник

недостатньо мотивований, він буде гірше працювати, що вплине на фінансовий результат діяльності компанії. Іншими важливими факторами у цьому переліку є також збутова діяльність та відрахування на екологічні заходи.

Щодо виробничих факторів, які є основними для підприємства, то ситуація тут дещо відрізняється. Зокрема, група екстенсивних факторів пов'язана із обсягом фінансових ресурсів підприємства, загальною чисельністю персоналу та іншими факторами. Наприклад, при зниженні фінансових ресурсів, прибутковість підприємства може знижуватись або фірма може отримати збиток.

Фактори інтенсивності праці також значним чином впливають на підприємство, оскільки у разі покращення технологій, удосконалення виробничих ліній, а також зростання продуктивності праці, підприємство покращує рівень власної прибутковості. І навпаки, при недостатньому рівні технологій підприємство може мати значні проблеми щодо управління прибутковістю.

Аналізуючи основні проблеми щодо ефективності управління процесом формування прибутковості в сучасних умовах для підприємств України, слід відзначити, що для них характерні 3 основні групи проблем, пов'язаних між собою, а саме: економічні, організаційні та соціально-психологічні (рис. 3.2).

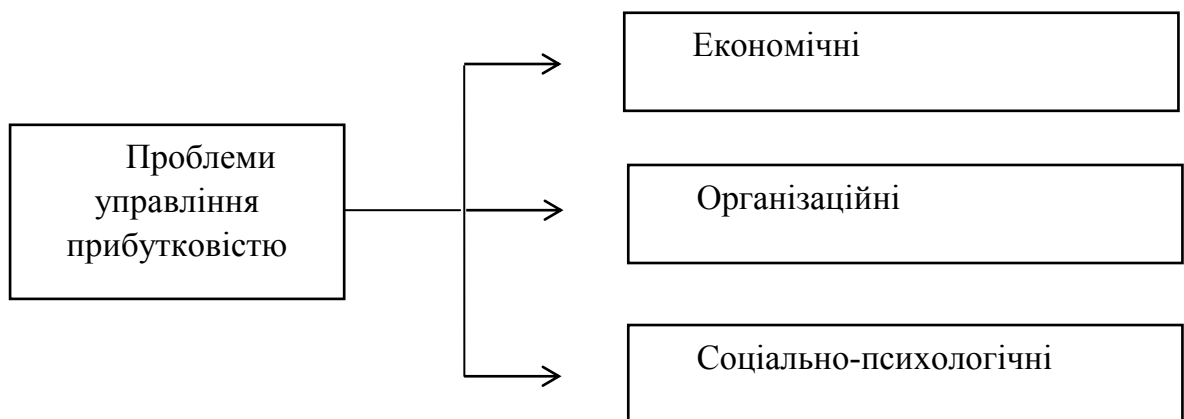

Рисунок 3.2 – Основні проблеми управління прибутковістю підприємств

Джерело: складено за даними [12]

Першою групою проблем є економічні. Дані проблеми у управлінні прибутковістю пов'язані з наступними чинниками:

- економічне стимулювання та пільги – якщо у підприємства немає жодних пільг у своїй діяльності, воно може лише збільшувати свої витрати, що сприятиме зниженню прибутковості бізнесу;

- податкова політика – збільшення податкового навантаження сприятиме зростанню витрат підприємства та зниженню прибутковості;

- цінова політика – внаслідок непередбаченої цінової політики підприємство може не отримувати достатнього рівня доходу, що може мати негативний ефект на прибутковість.

Організаційні аспекти проблем, пов'язаних із отриманням недостатнього рівня прибутку полягають у недостатній організації праці у компанії, неоптимальній корпоративній структурі управління та організаційній структурі. Якщо підприємство не організоване належним чином, а функції відділів дублюються, можна спостерігати негативний ефект від економічної діяльності, що виявляється у недоотриманні прибутку. Також великий ефект на ефективність формування прибутковості бізнесу здійснює відповідальність кожної ланки бізнесу (менеджерів та підпорядкованих їм осіб) за власні результати діяльності.

Соціальні проблеми щодо управління прибутковістю на підприємстві можуть бути пов'язані з такими чинниками:

- характеристики кожного працівника в особистому плані;
- порядок створення робочих місць;
- порядок підбору, підготовки та підвищення кваліфікації працівників;
- мікроклімат у колективі;
- система мотивації для працівників для досягнення кращого результату.

Аналізуючи дані чинники, можна зробити висновок про їх важливість у процесі управління прибутковістю, оскільки при зниженні, наприклад,

мотивації у співробітників, підприємство може знизити свою економічну ефективність та рівень прибутковості. З іншого боку, відносини між працівниками можуть сприяти збільшенню чи зниженню продуктивності діяльності, що також впливає на прибуток підприємства.

Окремо слід відмітити загальний рівень податкового навантаження в Україні. Даний чинний є фактором впливу на прибутковість діяльності підприємства, що потребує особливого розгляду. Це пов'язано з тим, що на даний момент податкове навантаження в Україні є високим, що знижує стимули до діяльності у більшості підприємств. При збільшенні податкових ставок, спостерігається відхід багатьох підприємств у тінь, що є негативним для економіки України загалом.

Слід відмітити, що в останні роки спостерігається позитивна тенденція зниження загального рівня податкового навантаження в Україні (табл. 3.1).

Таблиця 3.1 – Розподіл податкового навантаження в Україні у 2015-2017 рр.

Показник	2015	2016	2017
Податки на прибуток, %	9,7	9,0	11,9
Податки на працю (ПДФО, ЄСВ), %	43,1	43,1	24,8
Інші податки, %	0,1	0,1	1,1
Загальне податкове навантаження, %	52,9	52,2	37,8

Джерело: складено за даними [34]

Загалом, у 2015-2016 роках спостерігався найвищий рівень податкового навантаження (більше 50%), а в 2017 році ситуація покращилась. Найбільший внесок у показник здійснюють податки на працю. Також слід відмітити зростання податку на прибуток, що свідчить про можливі проблеми в управлінні прибутковістю на підприємствах, оскільки це погіршує їх фінансовий результат.

Порівнюючи Україну з різними країнами за податковим навантаженням, слід відмітити, що в Македонії у 2017 році даний показник

дорівнює лише 13%, Грузії – 16,4%, Казахстані – 29,2%, Албанії – 37,3%, Молдові – 40,5%, Сербії – 39,7%, Білорусі – 52,9%. Такі дані свідчать про те, що в Україні податкове навантаження є одним з найбільших у порівнянні з подібними за розвитком країнами, що ускладнює управління прибутковістю для підприємств.

Слід відмітити, що для кожного підприємства України також є набір певних чинників, пов'язаних із загальними особливостями функціонування підприємств, внаслідок яких можуть виникнути проблеми щодо управління прибутковістю. Наприклад, якщо фірма має недостатній рівень власного капіталу, це негативним чином відображається на загальному розмірі капіталу, та свідчить про недостатній рівень власних ресурсів.

Іншою проблемою у даному випадку може бути ріст дебіторської заборгованості, що свідчить про зниження власних фінансових ресурсів компанії. А це, у свою чергу, призведе до зниження рівня прибутковості підприємства.

Загальні проблеми щодо управління прибутковістю підприємств в Україні наведено у табл. 3.2.

Таблиця 3.2 – Фактори впливу на управління прибутковістю підприємств в Україні

Проблеми	Опис	Причини
Недостатній рівень капіталу	В балансі велика сума нерозподіленого збитку	Постійна збитковість діяльності компанії
Ріст дебіторської заборгованості	Зростання дебіторської заборгованості більше ніж 50% на рік	Зниження рівня фінансової захищеності клієнтів, і в результаті підприємства
Зниження грошових потоків від продажу продукції	Диспропорції щодо надходження і витрачання грошових потоків	Невиважена цінова політика, неефективна збутова діяльність
Зниження рівня інвестиційних доходів	Зниження рівня дохідності цінних паперів компанії	Невиважена політика щодо управління цінними паперами

Проблеми щодо отримання кредитів від банків	Зниження рівня залучених фінансових ресурсів	Погіршення репутації підприємства, що знижує шанси на отримання позик, кредитів
---	--	---

Джерело: складено за даними [17]

Як видно з наведеної вище таблиці, підприємство може стикатися з різними проблемами щодо управління прибутковістю. Наприклад, при зниженні рівня інвестиційних доходів або їх відсутності, підприємство фактично не має додаткових джерел для нарощення доходу, а це сприяє зниженню загального рівня прибутковості компанії.

Іншим важливим фактором можна відмітити залучення коштів від банків та інших установ. Тобто мова йде про управління залученими фінансовими ресурсами. Якщо підприємство має проблеми щодо залучення кредитів від банківських установ, це негативним чином відображається на репутації та призводить до того, що підприємству буде важко залучити такі ресурси у випадку необхідності. Відповідно, все вищевикладене підтверджує, що всі проблеми управління прибутковістю слід розглядати комплексно.

Загалом, для подолання всіх вищезазначених підприємств можна надати наступні рекомендації:

- правильна організація виробничого процесу, постійне удосконалення виробничих технологій та можливість проведення переоснащення виробництва у короткі терміни;
- удосконалення маркетингу та бренд-менеджменту компанії, що призведе до збільшення рівня продажів та отримання більшого прибутку;
- оптимізація цінової політики підприємства з орієнтацією як на власні ресурси, так і на конкурентів ринку;
- постійне удосконалення систем обробки інформації, що призведе до більш швидкого прийняття рішень щодо управління прибутковістю компанії;
- правильна організація роботи з персоналом, що передбачає як чіткий розподіл завдань та їх ефективний контроль, так і систему стимулювання працівників для досягнення найкращого результату діяльності підприємства;

– оптимізація управління витратами, при якій підприємство має оптимальний рівень собівартості та не здійснює понаднормативних витрат.

Розглянувши проблеми щодо управління прибутковістю для підприємств України загалом, слід перейти до більш детального розгляду даного питання для ДАХК «Артем». Дане підприємство також стикається з проблемами в управлінні процесом формування прибутковості.

Слід відмітити, що за 2016-2017 для даного підприємства спостерігається значний рівень дебіторської заборгованості. Даний факт свідчить про вивільнення з обороту частини грошових засобів, які може бути спрямовано на розвиток підприємства, що в кінцевому випадку погіршує фінансовий результат його діяльності. Відповідно, даний напрям бізнесу потребує удосконалення.

Важливою проблемою є також значне зростання запасів. Даний факт свідчить про те, що в запасах заморожено частину обігових коштів, що необхідна для поточної діяльності підприємства. Якщо показник постійно зростатиме, то підприємство знижуватиме рівень власних фінансових ресурсів, що негативним чином позначиться на його діяльності у вигляді зниження обсягів прибутку, і як наслідок, прибутковості. Інші проблеми в управлінні прибутковістю ДАХК «Артем» наведено у табл. 3.3.

Таблиця 3.3 – Проблеми управління прибутковістю ДАХК «Артем» на сучасному етапі розвитку

Проблеми	Опис	Вплив на підприємство
Високий рівень дебіторської заборгованості	Зростання показника у 2016-2017 роках	Зниження власних фінансових ресурсів
Зростання загального обсягу запасів	Постійна позитивна динаміка рівня запасів у грошовому вираженні	Зниження власних фінансових ресурсів
Невисокий рівень фінансової автономії	Коефіцієнт автономії не відповідає встановленим вимогам у 2015-2017 рр.	Недостатній рівень власних ресурсів у випадку кризи

Постійне зростання адміністративних витрат	У 2015-2017 роках спостерігається зростання даного показника	Збільшення витрат підприємства знижує прибутковість
Падіння чистого доходу (виручки від реалізації)	Зниження даного показника у 2017 році	Зниження рівня доходів призводить до зниження прибутковості

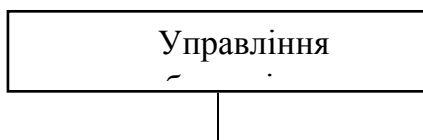
Джерело: складено за даними [37]

Важливою проблемою серед вищенаведених є також падіння показника чистого доходу, а саме виручки від реалізації. Дані тенденції можуть свідчити про наступні проблеми:

- неправильне планування обсягів реалізації продукції;
- недостатнє розуміння ринку, що свідчить про втрату певної частини доходу за останній період;
- загальне зниження обсягів реалізації не лише у вартісному вираженні, але і в натуральному розрізі;
- невважена цінова політика підприємства;
- недосконала організаційна структура підприємства з присутністю дублювання функцій між відділами.

Іншим аспектом в аналізі проблем щодо ефективності управління процесом формування прибутковості для ДАХК «Артем» є соціальний. Зниження фінансових показників діяльності може бути пов'язано із недостатньою мотивацією окремих співробітників або відділів до продуктивної діяльності. Компанія не часто переглядає рівень заробітної плати, що може свідчити про зниження продуктивності праці на підприємстві. Така ситуація може призвести до зниження прибутковості у подальшому, оскільки підприємство не отримає запланованого рівня прибутку.

Загальні групи проблем, пов'язаних з управління прибутковістю для ДАХК «Артем», наведено на рис. 3.3.

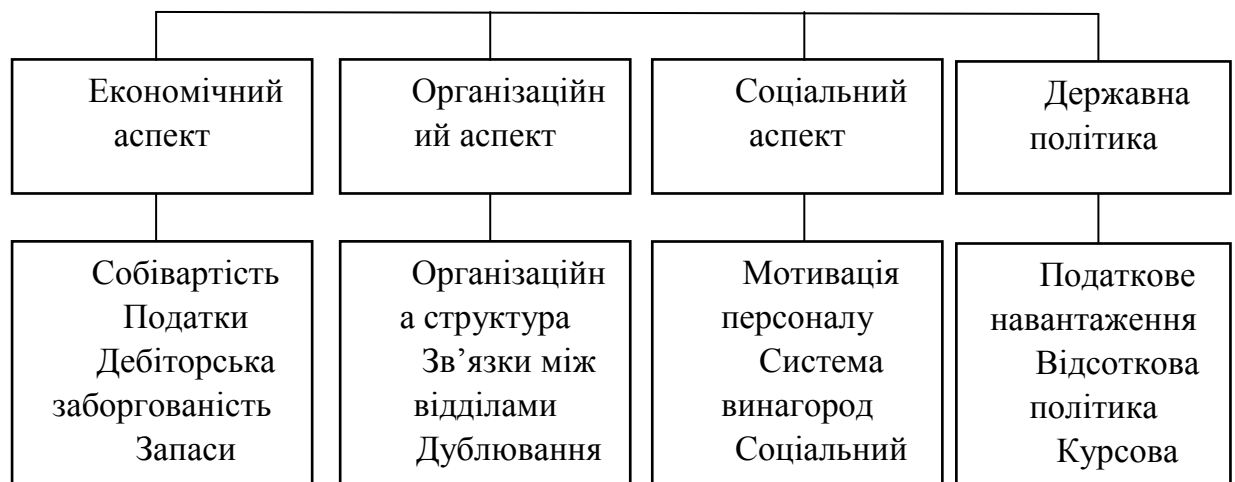

Рисунок 3.3 – Проблеми управління прибутковістю ДАХК «Артем»

Джерело: власна розробка автора

Для подолання даних проблем слід провести комплексні заходи, що включатимуть наступні дії:

- заходи щодо збільшення обсягів реалізації як у натуральному, так і у вартісному вираженні;
- посилення контролю за виробничими витратами на підприємстві з метою зниження загального рівня витрат та підвищення прибутковості бізнесу;
- удосконалити договірні відносини з усіма сторонами процесу здійснення продажів: постачальниками, дистрибуційними компаніями, а також іншими посередниками та споживачами;
- проводити ефективну політику, що полягає у встановленні оптимальної ціни на продукцію за стабільного рівня маржинальності;
- покращити соціальний пакет для працівників, а також збільшити розмір премій для зростання мотивації у співробітників;
- використовувати отриманий прибуток найбільш оптимальним способом для подальшого зростання даного показника у довгостроковому періоді діяльності компанії.

Важливою рекомендацією для подолання відповідних проблем є удосконалення програмного забезпечення, що дозволить отримувати швидшу та якіснішу аналітичну підтримку для власників бізнесу (рис. 3.4).

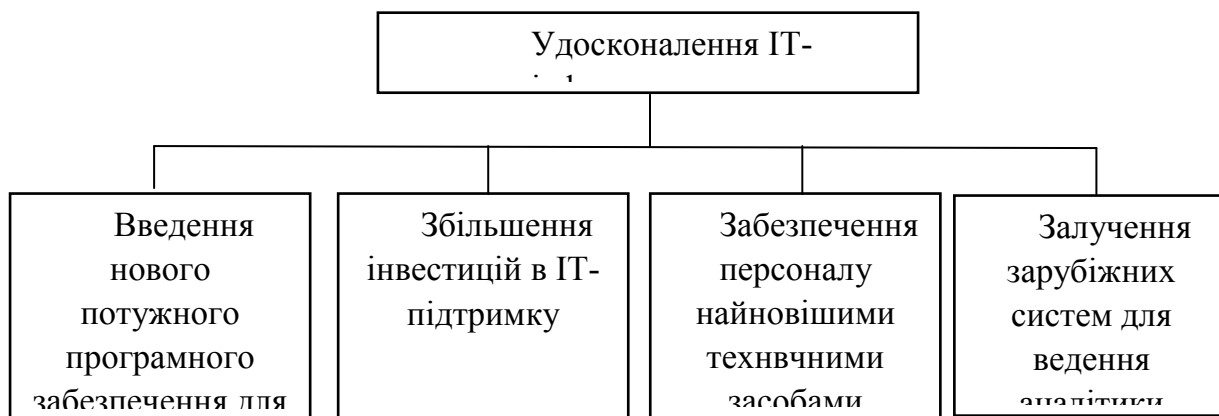

Рисунок 3.4 – Шляхи удосконалення ІТ-інфраструктури ДАХК «Артем»

Джерело: власна розробка автора

Слід також відзначити, що на великих підприємствах облікові та контрольні функції розподілені між самостійними підрозділами – бухгалтерською службою та службою внутрішнього контролю. Основна робота щодо контролю операцій, пов'язаних із більшістю операцій, здійснюється в межах служби внутрішнього контролю, яка не може ефективно здійснювати свою діяльність без тісної взаємодії з бухгалтерською службою та іншими відділами.

Удосконалення схеми взаємодії суб'єктів управління в процесі внутрішнього контролю операцій підприємства дозволяє оптимізувати даний процес та підвищити ефективність управління операційною діяльністю за рахунок чіткого розподілу обов'язків і відповідальності між структурними підрозділами та визначення основних об'єктів контролю для кожного з них.

3.2. Наукове обґрунтування заходів щодо ефективного управління прибутковістю з метою стабільної діяльності ДАХК «Артем»

Ефективність є важливою складовою у процесі управління прибутковістю підприємства. Вона дозволяє зіставити величину доходів і

витрат компанії за певний період та зробити висновок щодо загального рівня управління прибутковістю компанії за певний період. Для того щоб оцінити ефективність по компанії загалом для будь-якого процесу, можуть використовуватись різноманітні методи, наприклад: метод таксономічного аналізу, метод TOPSIS, метод Сааті, зважених експертних оцінок, кластерний метод та інші.

Одним з найбільш ефективних методів дослідження є таксономічний аналіз. Використання даного методу дозволяє представити багатомірний статистичний матеріал, що характеризує управління процесом прибутковості підприємства у вигляді єдиної кількісної характеристики. Загальний алгоритм використання даного методу наведений на рис. 3.5.

Рисунок 3.5 – Алгоритм використання таксономічного аналізу для визначення ефективності управління прибутковістю

Джерело: складено за даними [45]

Для побудови таксономічної моделі використано показники, що характеризують ефективність управління прибутковістю ДАХК «Артем». При цьому дані показники поділяються на стимулятори та дестимулятори. Розглядаючи стимулятори, слід відмітити, що прийнятним значенням слід

вважати найбільше значення даного показника, а у випадку дестимуляторів – найменше.

Основними показниками, що використовуються у даній моделі, є:

- собівартість реалізації продукції підприємства;
- чистий прибуток;
- адміністративні витрати;
- показник фінансової стійкості;
- коефіцієнт незалежності.

Відповідно, стимуляторами у даній моделі виступатимуть чистий прибуток, фінансова стійкість та коефіцієнт незалежності. Дестимуляторами у свою чергу є собівартість реалізації та адміністративні витрати. Вихідні дані для даного аналізу наведені у табл. 3.4.

Таблиця 3.4 – Вихідні дані для таксономічного аналізу ефективності управління прибутковістю ДАХК «Артем»

Показник	2015	2016	2017
Собівартість, тис. грн. (x_1)	37603 1	98531 7	25037 5
Чистий прибуток, тис. грн. (x_2)	1279	60081	26474
Адміністративні витрати, тис. грн. (x_3)	48171	55663	77867
Коефіцієнт фінансової стійкості (x_4)	0,435	0,529	0,460
Коефіцієнт незалежності (x_5)	0,299	0,315	0,255

Джерело: складено за даними [49]

Наступним кроком є побудова матриці спостережень та стандартизація досліджуваних ознак. Вона дозволяє перетворити вихідні дані у безрозмірні величини, що значним чином полегшує даний аналіз. По кожному показнику визначається середнє значення. Далі кожний елемент матриці ділиться на середнє значення ознаки.

В результаті отримаємо стандартизовану матрицю (табл. 3.5).

Таблиця 3.5 – Стандартизована матриця таксономічного аналізу ефективності управління прибутковістю ДАХК «Артем»

Показник	2015	2016	2017
x_1	0,70	1,83	0,47
x_2	0,04	2,05	0,90
x_3	0,80	0,92	1,29
x_4	0,92	1,11	0,97
x_5	1,03	1,09	0,88

Джерело: складено за даними [49]

Після побудови стандартизованої матриці, необхідно сформувати вектор-еталон. Для дестимуляторів слід обрати найменше значення; для стимуляторів – найбільше. Далі необхідно знайти відстань між окремими значеннями ознак та вектором-еталоном, що розраховується наступним чином:

$$C_{i0} = \sqrt{\sum (z_{ij} - z_{0j})^2}, \quad (3.1)$$

де C_{i0} – відстань між значеннями ознак та вектором-еталоном;

z_{ij} – стандартизоване значення j -го показника в період часу i ;

z_{0j} – стандартизоване значення j -го показника в еталоні.

Наступним кроком є розрахунок проміжного показника, необхідного для визначення коефіцієнта таксономії:

$$C_0 = C_{\text{сер.}} + 2\sqrt{\frac{1}{m} \sum (C_{i0} - C_{\text{сер.}})^2}, \quad (3.2)$$

де C_0 – проміжний коефіцієнт таксономії;

$C_{\text{сер.}}$ – середня відстань між значеннями ознак та вектором-еталоном;

C_{i0} – відстань між окремими значеннями ознак та вектором-еталоном;

m – загальна кількість років.

Сформований вектор-еталон за результатами розрахунків представлено на рис. 3.6.

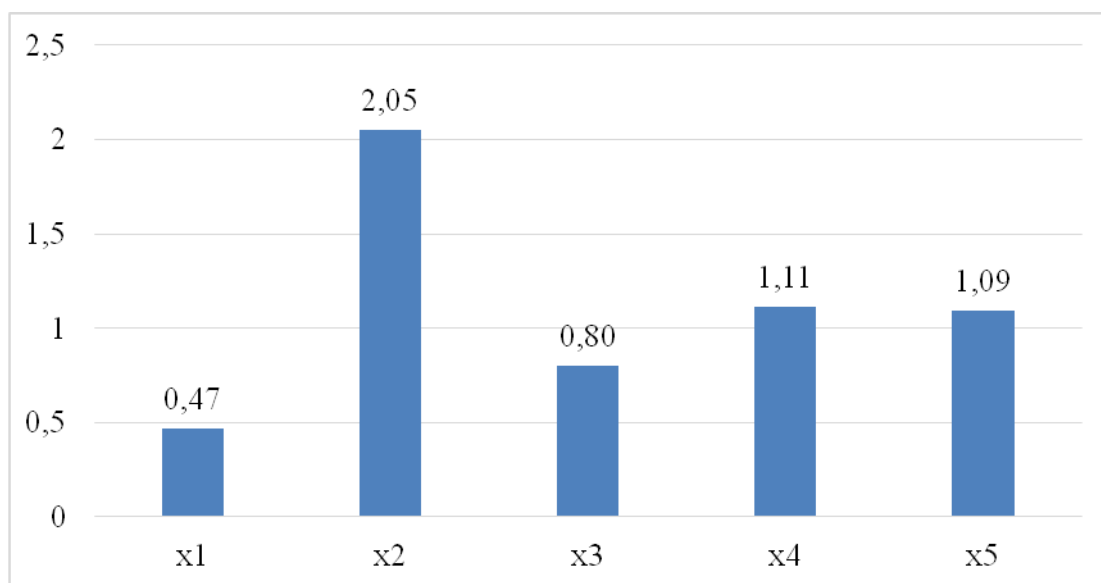

Рисунок 3.6 – Вектор-еталон для таксономічного аналізу

Джерело: складено за даними [49]

Після обчислення наведених показників на основі стандартизованої матриці і вектора-еталона можна обчислити загальний коефіцієнт таксономії:

$$K_i = 1 - \frac{C_{i0}}{C_0},$$

(3.3)

де K_i – коефіцієнт таксономії;

C_{i0} – відстань між окремими значеннями ознак та вектором-еталоном;

C_0 – проміжний коефіцієнт таксономії.

Розрахований коефіцієнт таксономії дає можливість узагальнено охарактеризувати ефективність управління прибутковістю підприємства. Його динаміка наведена на рис. 3.7.

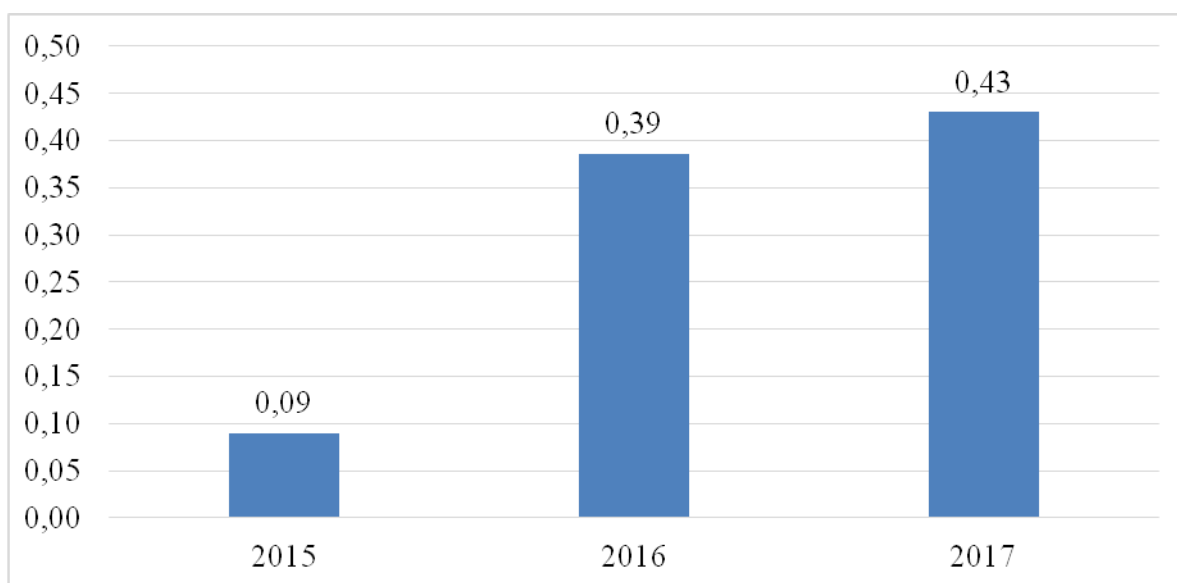

Рисунок 3.7 – Коефіцієнт таксономії для ДАХК «Артем» у 2015-2017 рр.

Джерело: складено за даними [49]

Таким чином, за результатами аналізу коефіцієнт таксономії змінювався у діапазоні від 0,09 до 0,43. Оскільки максимальне значення показника може бути 1, то найбільша ефективність у процесі управління прибутковістю спостерігається у 2017 році. Найнижча, відповідно – у 2015 році. Даний факт може бути пояснено за допомогою кількох причин.

Так, у 2015 році підприємство мало невеликий обсяг чистого прибутку, а також порівняно невисокий коефіцієнт незалежності. Ці фактори сприяли тому, що в 2015 році спостерігається найнижчий рівень ефективності управління прибутковістю.

У 2016-2017 роках спостерігалися значні зміни у діяльності компанії, а саме: значне зростання обсягів чистого прибутку, зміцнення коефіцієнта фінансової стійкості, а також зниження собівартості. Основну роль у цих процесах відіграє значне зниження собівартості продукції у 2017 році (майже в 4 рази порівняно із 2016 роком). Даний фактор став ключовим у процесі забезпечення найвищого рівня ефективності за останні роки.

Іншим важливим методом дослідження є метод TOPSIS. Використання методу TOPSIS під час характеристики ефективності будь-якого економічного процесу надає можливість охарактеризувати даний процес комплексно та повно, що і є причиною його активного використання під час оптимізації та оцінки складних економічних систем у різних сферах діяльності. Цікавим також є той факт, що даний підхід може використовуватись не лише в економічній сфері, але і в політичній, соціальній, культурній. Метод TOPSIS, зокрема, орієнтований на оцінки найкращих альтернатив відносно найкращої та найгіршої точок. При цьому, для аналізу за даним методом слід виконати декілька етапів:

- нормалізація вихідних даних для аналізу показників з різними одиницями вимірювання;
- масштабування даних та визначення найкращої та найгіршої альтернатив;
- розрахунок відстані від кожної точки до найкращої та найгіршої альтернатив за допомогою Еквклідової відстані;
- формування висновків щодо найкращої точки та ранжування показників аналізу за ефективністю.

Розглядаючи перший етап, слід відмітити, що нормалізація вихідних даних здійснюється з використанням сум квадратів значень відповідних ознак та розраховується за наступною формулою:

$$r_{ij} = \frac{E_{ij}}{\sqrt{\sum E_{ij}^2}}$$

(3.4)

де r_{ij} – нормілізований показник;

E_{ij} – вхідне значення ознаки.

Слід відмітити, що показники для проведення аналізу ефективності у даному випадку взято такі, як і для таксономічного аналізу. При тому

аналогами стимуляторів та дестимуляторів взято функції максимізації та мінімізації відповідних значень. А тому наведемо одразу таблицю нормалізованих значень (табл. 3.6).

Таблиця 3.6 – Нормалізовані значення змінних моделі відповідно до методу TOPSIS

Рік	Собівартість	Чистий прибуток	Адмін. витрати	Фінансова стійкість	Коефіцієнт незалежності
Функція	min	max	min	max	max
2015	141 376	2	2 320	1 892	894
2016	970 225	3 610	3 098	2 798	992
2017	62 500	701	6 063	2 116	650
Сума ознак	1 174 101	4 312	11 482	6 807	2 537
Корінь із суми ознак	1 084	66	107	83	50

Джерело: складено за даними [49]

Перед проведенням масштабування даних, в даному методі слід надати відносні ваги для кожного показника. Це є важливим, оскільки при оцінці ефективності одні показники можуть відігравати більш важливу роль у порівнянні з іншими. Саме тому пропонується оцінити показники наступним чином:

- найбільшу вагу у моделі мають показники собівартості та чистого прибутку – по 30%;
- фінансова стійкість оцінюється показником у 20%;
- адміністративні витрати та коефіцієнт незалежності складають по 10% при оцінці даної моделі (рис. 3.8).

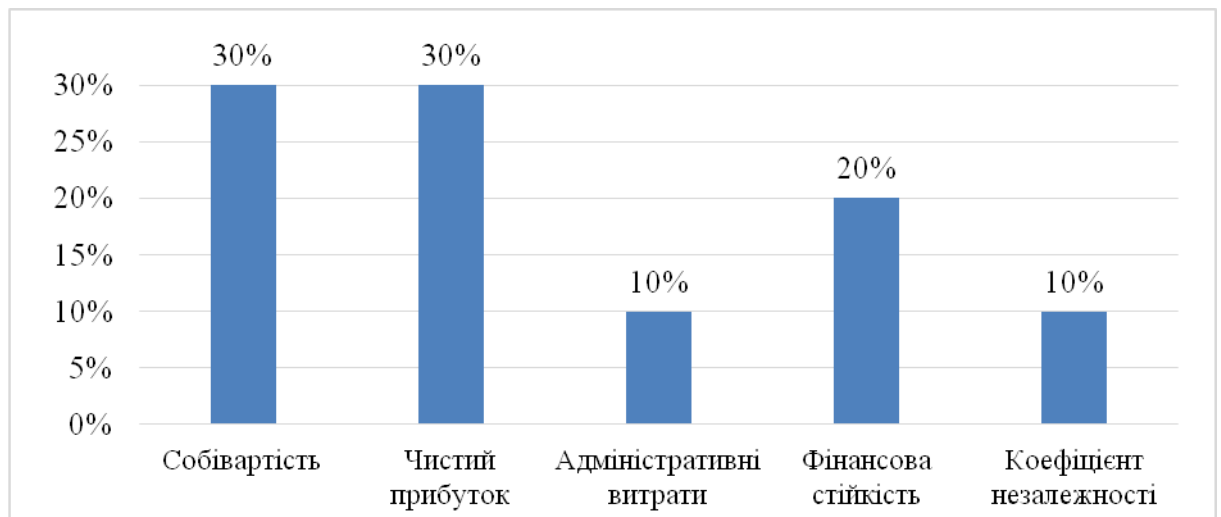

Рисунок 3.8 – Ваги коефіцієнтів у моделі TOPSIS

Джерело: складено за даними [49]

Наступним етапом є масштабування даних та визначення найкращої та найгіршої альтернатив. Відповідно, при масштабуванні слід використати вагові коефіцієнти, найбільші значення серед яких приймають показники собівартості та прибутку, оскільки вони визначені у якості основних для даної моделі. У результаті можна отримати фінальну матрицю стандартизованих показників для методу TOPSIS (табл. 3.7).

Таблиця 3.7 – Зважена матриця стандартизованих показників моделі для методу TOPSIS

Рік	Собівартість	Чистий прибуток	Адмін. витрати	Фінансова стійкість	Коефіцієнт незалежності
2015	0,10	0,01	0,04	0,11	0,06
2016	0,27	0,27	0,05	0,13	0,06
2017	0,07	0,12	0,07	0,11	0,05
A+	0,07	0,27	0,04	0,13	0,06
A-	0,27	0,01	0,07	0,11	0,05
Ваговий коефіцієнт (W_i)	0,30	0,30	0,10	0,20	0,10

Джерело: складено за даними [49]

Розглядаючи дані розрахунки, слід враховувати наступне:

- для показників собівартості та адміністративних витрат у випадку найкращої альтернативи взято найменші показники, оскільки дані показники підпорядковуються функції мінімізації;
- для інших показників у якості основи взято найбільші показники оскільки вони підпорядковуються функції максимізації;
- нормалізація показників дозволяє порівнювати різні за значенням та змістом показники діяльності підприємства: абсолютні, відносні, індекси та інші види даних;
- у подальшому розрахунку за основу буде взята саме Евклідова відстань, оскільки вона описує вхідні дані кращим чином, у порівнянні з іншими підходами.

Графічне зображення найкращої альтернативи наведено на рис. 3.9.

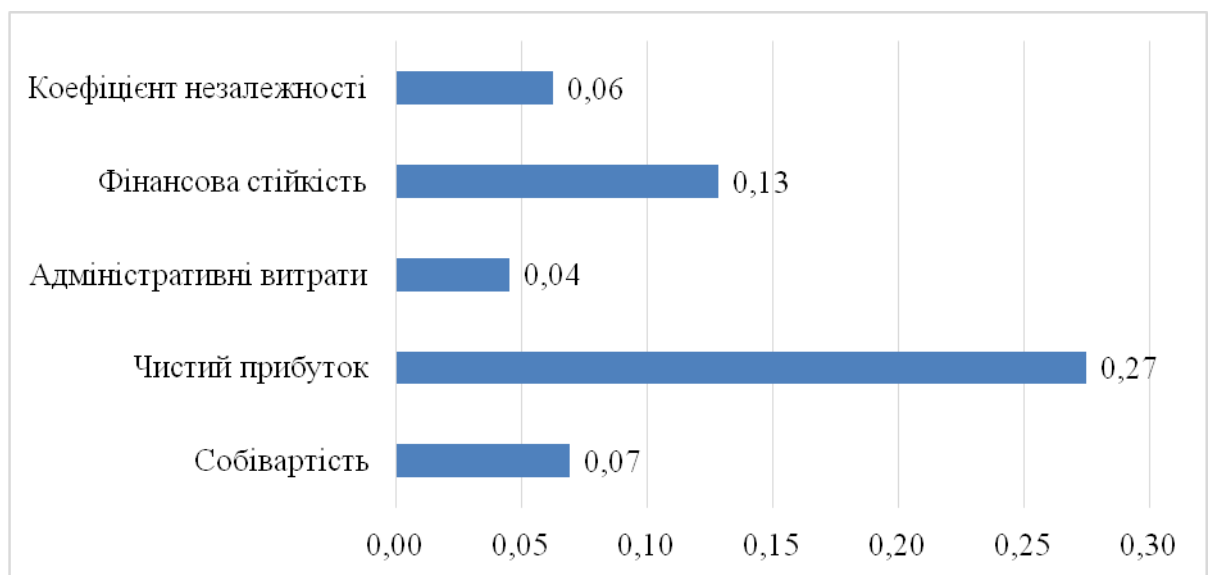

Рисунок 3.9 – Найкраща альтернатива у моделі TOPSIS для ДАХК «Артем»

Джерело: складено за даними [49]

Наведена найкраща альтернатива є тим орієнтиром, до якого має прагнути підприємство для того, щоб максимізувати свою прибутковість. Відповідно, чим ближче показники будуть знаходитись до таких значень, тим ефективнішим вважатиметься управління прибутковість. Саме тому даний розрахунок у процесі побудови моделі є дуже важливим.

Щодо найгіршої альтернативи, то вона вказує на проблеми підприємства, якщо показники будуть приймати відповідні значення (рис. 3.10).

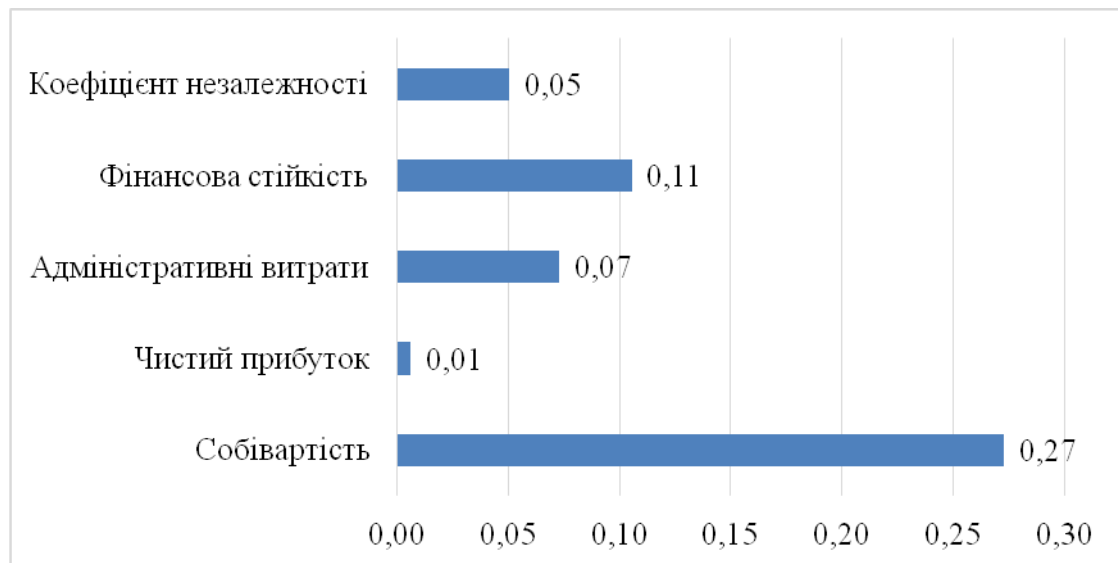

Рисунок 3.10 – Найгірша альтернатива у моделі TOPSIS для ДАХК «Артем»

Джерело: складено за даними [49]

Розраховані за евклідовим підходом відстані до найкращої та найгіршої альтернатив наведено у табл. 3.8.

Таблиця 3.8 – Відстані до альтернатив за методом TOPSIS

Рік	Si+	Si-	C	Рейтинг
2015	0,27	0,17	0,39	3
2016	0,20	0,27	0,57	2
2017	0,16	0,23	0,60	1

Джерело: складено за даними [49]

Таким чином, за результатами аналізу найбільше значення ефективності управління прибутковості для ДАХК «Артем» спостерігається у 2017 році. Найнижчого рівня показник досягав у 2015 році. Відповідні дані корелюють із результатами, отриманими за допомогою таксономічного аналізу.

Графічне зображення щодо показника ефективності наведено на рис. 3.11.

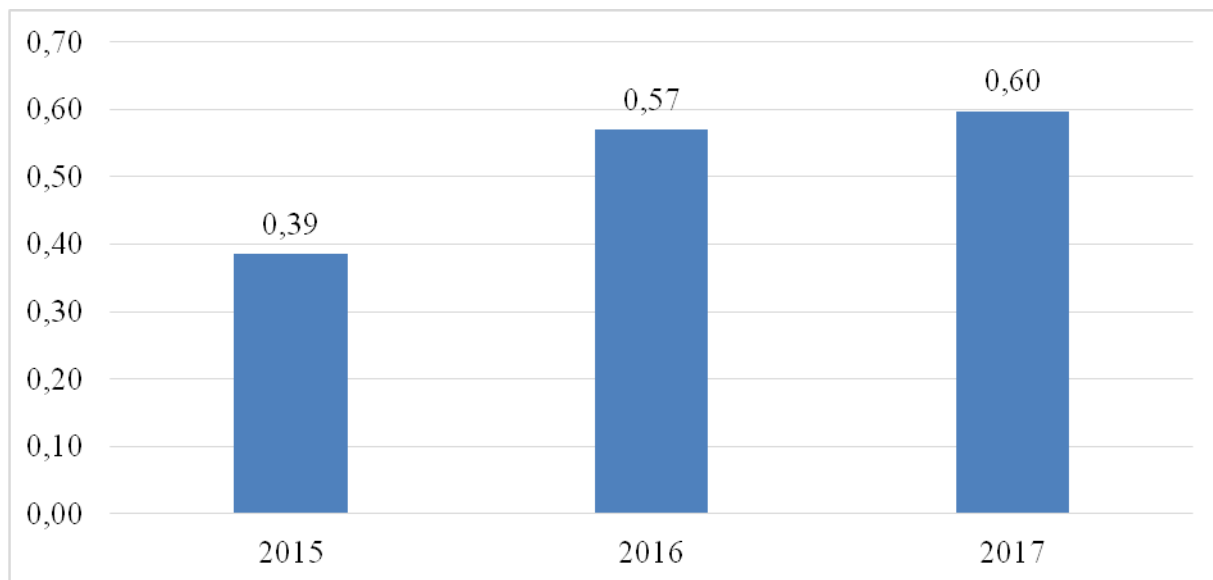

Рисунок 3.11 – Коефіцієнт TOPSIS для ДАХК «Артем» у 2015-2017 рр.

Джерело: складено за даними [49]

Таким чином, доведено, що у процесі управління прибутковістю підприємства, вирішальними факторами є чистий прибуток та собівартість. Оптимізація цих показників дозволить ДАХК «Артем» удосконалити процес управління прибутковістю у довгостроковій перспективі.

3.3. Економічний ефект від запропонованих заходів щодо вдосконалення управління прибутковістю підприємства

Визначивши основні проблеми в управлінні прибутковістю, а також оцінивши ефективність даного процесу, слід також визначити економічний ефект від запропонованих заходів у сфері управління прибутковістю підприємством. Прикладом у даному випадку знову виступатиме ДАХК «Артем». Рекомендації, отримані для даного підприємства, загалом підходять до кожного підприємства в Україні.

Визначення економічних ефектів слід розпочати із аналізу методів оцінки ефективності управління прибутковістю. Відповідно до них, отримано наступні результати у 2017 році (табл. 3.9).

Таблиця 3.9 – Економічний ефект для ДАХК «Артем» у сфері управління прибутковістю за методами таксономії і TOPSIS

Метод	2015	2016	2017	Економічний ефект у 2017 році
Таксономічний	0,09	0,39	0,43	0,04
TOPSIS	0,39	0,57	0,60	0,03

Джерело: складено за даними [49]

Аналіз даних результатів показує наступну картину. Незважаючи на те, що ефективність управління прибутковістю ДАХК «Артем» зросла у 2016 році дуже стрімко, порівняно із 2015 роком, у подальшому також спостерігається ріст ефективності. Це свідчить про те, що підприємство отримало додаткові позитивні економічні ефекти:

- таксономічний підхід свідчить про зростання економічних ефектів на 0,04 п.п.;
- метод TOPSIS свідчить про збільшення економічного ефекту від управління прибутковістю на 0,03 п.п.

Якщо оцінювати економічний ефект від управління прибутковістю не в показниках моделі, а в реальних економічних величинах, то можна побудувати прогноз щодо рівня прибутку та прибутковості загалом у 2018 році. Відповідні дані щодо прогнозу наведено у табл. 3.10.

Таблиця 3.10 – Прогноз основних показників діяльності ДАХК «Артем» у 2018 році, тис. грн.

Показник	2016	2017	Прогноз 2018
Активи	1 582 475	1 940 274	2 000 000
Капітал	498 936	495 365	498 000
Доходи	1 406 049	472 862	500 000

Собівартість	985 317	250 375	250 000
Чистий прибуток	60 081	26 474	30 000

Джерело: складено за даними [49]

Відповідно, передбачається, що активи і капітал підприємства у 2018 році зростуть. Проте, основним у 2018 році буде зростання загального обсягу доходів при збереженні сталого рівня собівартості. Оскільки, собівартість є одним із основних показників для оптимізації прибутку компанії, передбачається, що нові технології підвищать якість продукції та призведуть до того, що загальні доходи ДАХК «Артем» у 2018 році зростуть.

Оскільки підприємство, крім зростання доходів, матиме стабільний рівень витрат, за підсумками наступного року воно отримає прибуток. Даний факт є важливим економічним ефектом для ДАХК «Артем», проте у кількісному вимірі прибутку.

З урахуванням вищезазначеного, слід розрахувати економічні ефекти у відносному вимірі, що виявляється у розрахунку коефіцієнтів ROA і ROE для ДАХК «Артем» у 2018 році. Так, динаміка ROA у 2018 році покращиться, про що свідчать дані рис. 3.12.

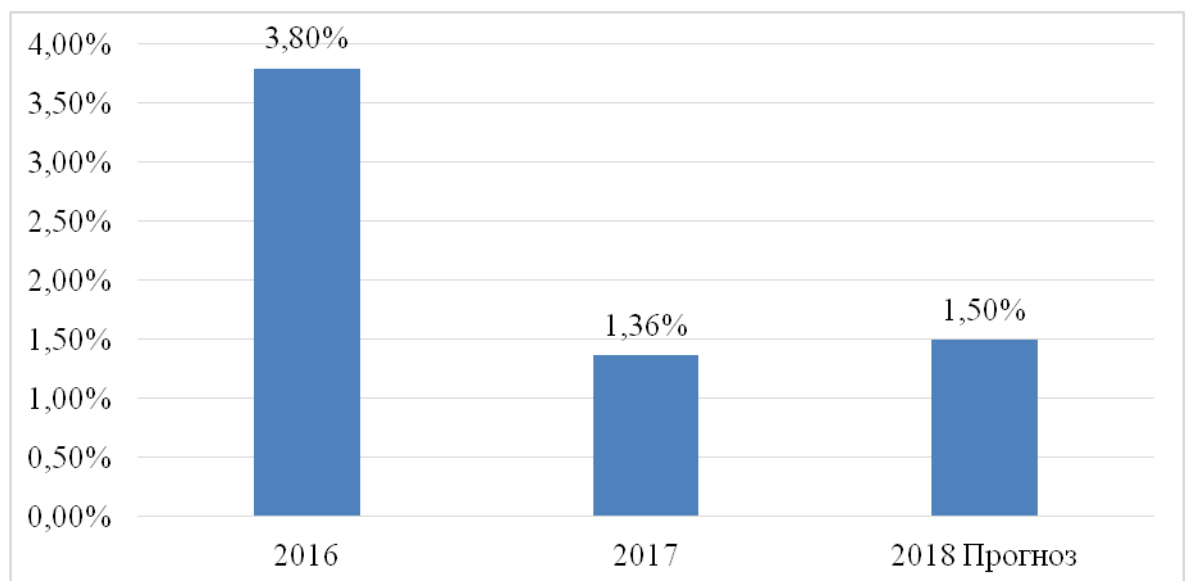

Рисунок 3.12 – Динаміка коефіцієнта ROA для ДАХК «Артем» у 2016-2018 рр.

Джерело: складено за даними [49]

У 2016 році показник приймає найбільше значення, що і не дивно, зважаючи на великий обсяг прибутку у цьому році. Проте, у 2018 році порівняно із 2017 роком економічний ефект від управління прибутковістю є позитивним – зростання становить +0,14 п.п. Таким чином, по даному показнику ситуація із управлінням прибутковістю покращиться.

Щодо іншого показника, а саме ROE, слід відмітити, що економічні ефекти від управління прибутковістю також будуть позитивними (рис. 3.13).

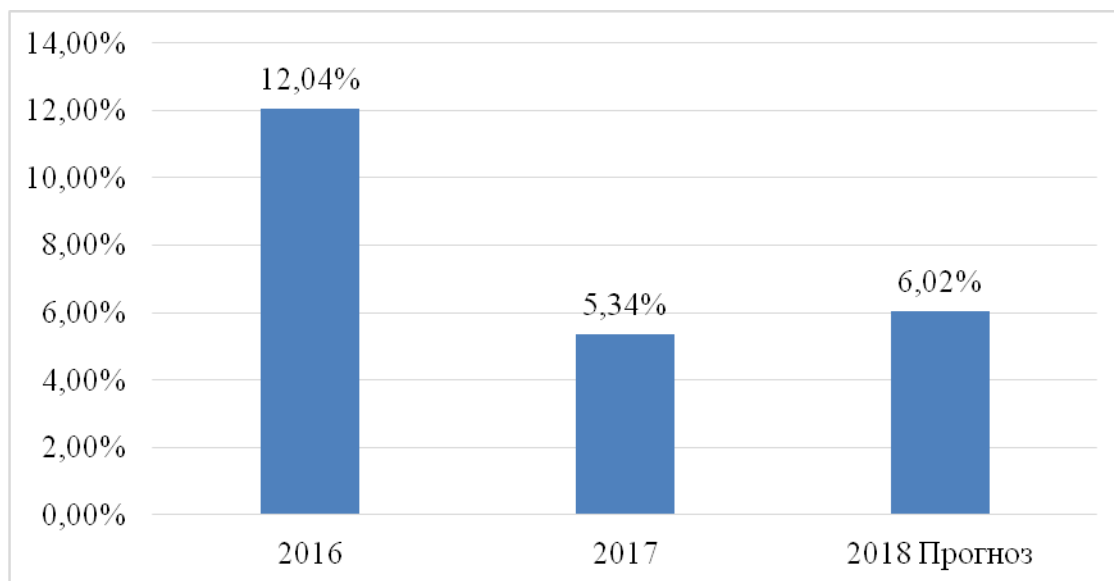

Рисунок 3.13 – Динаміка коефіцієнта ROE для ДАХК «Артем» у 2016-2018 рр.

Джерело: складено за даними [49]

По даному показнику економічний ефект також виявляється у збільшенні прибутковості капіталу на +0,68% у 2018 році. Відповідно, ефективність управління прибутковістю ДАХК «Артем» зростає.

Вплив позитивних економічних ефектів на підприємство у 2018 році виявляється наступним чином:

- зростання кількісного обсягу чистого прибутку у грошовому вираженні;
- оптимізація загальних витрат компанії насамперед за рахунок оптимального рівня собівартості реалізації продукції;

- збільшення ефективності капіталу, оскільки частина прибутку піде на поповнення суми власного капіталу підприємства;
- зростання, як наслідок, загальної суми активів підприємства, що свідчить про зростання бізнесу в цілому;
- зниження ризиків неплатоспроможності підприємства, оскільки воно матиме достатній рівень власних фінансових ресурсів і спостерігатиметься збільшення рівня фінансової незалежності ДАХК «Артем».

Надаючи рекомендації щодо діяльності підприємства у сфері управління прибутковістю, слід відмітити, що важливу роль у цьому процесі має відігравати організаційна структура підприємства. Зокрема, даний процес включає в себе елементи окремих підсистем організації, а саме – менеджменту, обліку, аналізу та аудиту, податкового управління, фінансового контролю, маркетингу а також фінансового моніторингу.

У даному процесі слід звернути особливу увагу на організацію системи бухгалтерського обліку. Для того, щоб удосконалити дані операції слід покращити окремі елементи даної системи:

- організаційна складова (оптимальний розподіл прав та обов'язків для проведення бухгалтерського обліку, аудиту та контролю за операціями підприємства);
- методична складова (удосконалення методів оцінки в діяльності підприємства, інвентаризацій, а також підходів на основі зарубіжних методик у сфері бухгалтерського обліку);
- технічна складова (розробка технічних норм документів, наприклад у сфері програмного забезпечення для удосконалення системи бухгалтерського обліку на підприємстві).

Розроблена схема взаємодії суб'єктів організаційної структури підприємства в процесі управління прибутковістю (рис. 3.14) дозволяє оптимізувати даний процес та підвищити ефективність управління прибутковістю та операційною діяльністю за рахунок чіткого розподілу обов'язків і відповідальності між структурними підрозділами та визначення

основних об'єктів контролю для кожного з них. У даній схемі зазначені основні підрозділи, основними функціями яких є контроль та аналіз бізнес-процесів на підприємстві.

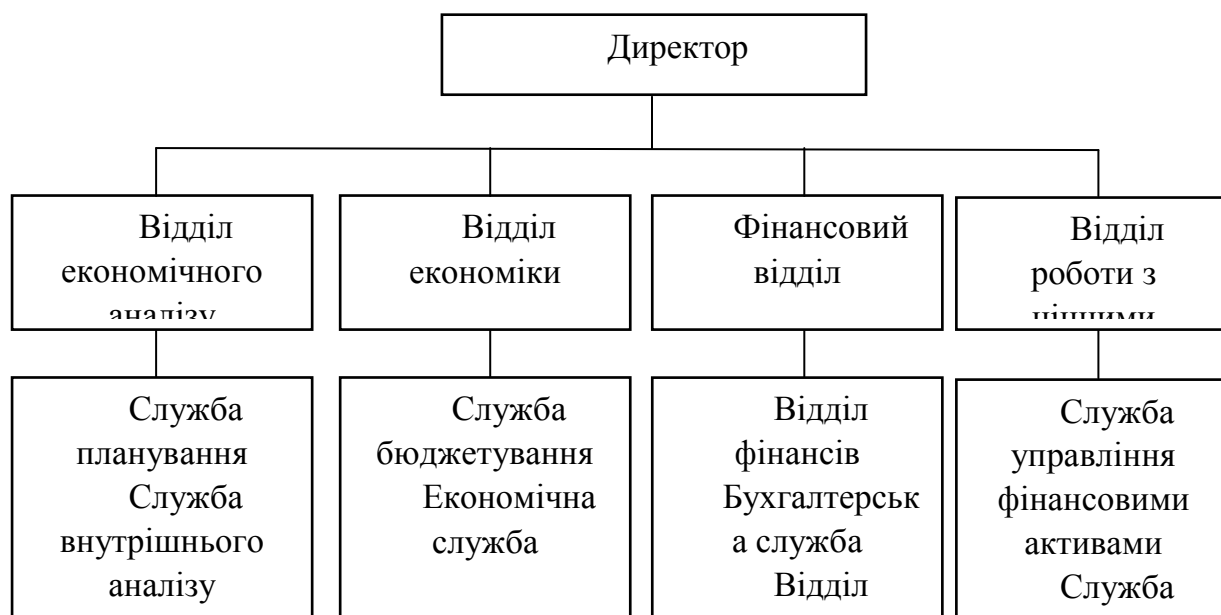

Рисунок 3.14 – Система внутрішнього контролю за прибутковістю підприємства ДАХК «Артем»

Джерело: власна розробка автора

Слід також удосконалити систему грошових потоків на підприємстві. Передбачається створення спеціальної системи фінансового моніторингу, що включає декілька етапів. Процес вивчення грошових потоків розпочинається з аналізу руху грошових коштів за звітний період по видам діяльності. Досліджується динаміка притоку і відтоку грошових коштів по підприємству в цілому. Далі вивчається динаміка формування негативних і позитивних грошових потоків. Загалом, всі грошові потоки на підприємстві є наступними (табл. 3.11).

Таблиця 3.11 – Види грошових потоків у процесі управління прибутковістю ДАХК «Артем»

Вхідні потоки	Вихідні потоки	Особа, яка ініціює потік
Валовий прибуток		Директор, бухгалтер

Рисунок 3.15 – Організація моніторингу грошових потоків ДАХК «Артем»

Джерело: складено за даними [18]

Слід відмітити ще один важливий момент в удосконаленні управління прибутковістю. Необхідно також враховувати особливості життєвого циклу формування прибутку, що дозволить удосконалити методику бухгалтерського обліку операцій підприємства, визначити на кожному з етапів розрізи необхідної для прийняття виважених рішень інформації, а також забезпечить повне відображення в фінансовій та внутрішній бухгалтерській звітності інформації про об'єкти, що виникають в ході операційної діяльності підприємства.

Слід також відмітити такий важливий напрям як фінансове інвестування. В межах фінансового інвестування доцільно виділити об'єкти, які повинні відображатися в обліку і звітності. До них належать фінансові інвестиції як активи підприємства; джерела фінансування фінансових інвестицій як пасиви підприємства та доходи і витрати інвестиційної діяльності як результати господарських процесів. Вони знаходять своє відображення в різних формах фінансової звітності.

Система життєвого циклу формування прибутку підприємства наведена на рис. 3.16.

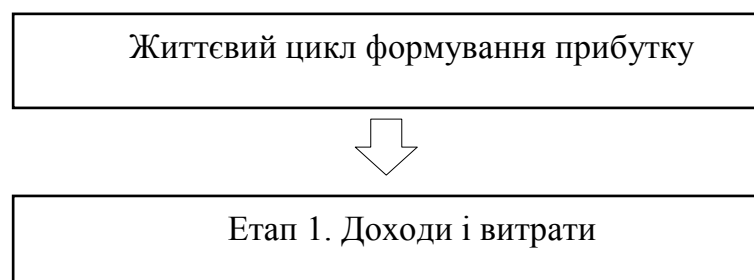

Рисунок 3.16 – Система життєвого циклу процесу формування прибутковості

Джерело: власна розробка автора

Крім цього, слід також удосконалювати систему інформаційного забезпечення діяльності підприємства. Це позитивним чином впливе на процес управління прибутковістю, оскільки правильна подача, аналіз та зберігання інформації сприятимуть кращому управлінню прибутком компанії у короткостроковій та довгостроковій перспективах. Система інформаційного забезпечення має бути удосконалена у наступному:

- постійне оновлення програмного забезпечення як українських, так і зарубіжних виробників;
- створення нового програмного забезпечення, використовуючи власні трудові ресурси (наприклад, залучаючи програмістів компанії для виконання даних завдань);
- щотижневий та щомісячний моніторинг аналітичних показників діяльності підприємства аналітичним відділом, що дозволяє своєчасно реагувати на загрози та усувати недоліки;
- постійне оновлення бази аналітичних показників з метою удосконалення контролю за процесом формування прибутковості;
- удосконалення програмного забезпечення та його оновлення до останніх модифікацій для підвищення швидкості роботи з даними.

Таким чином, було встановлено, що за обома підходами оцінки

ефективності управління прибутковістю, ДАХК «Артем» показує зростання економічних ефектів. Зроблений прогноз у 2018 році свідчить про те, що економічні ефекти від управління прибутковістю будуть представлені у вигляді збільшення чистого прибутку та оптимізації собівартості виготовлення продукції. Дані тенденції для ДАХК «Артем» слід вважати позитивними як у короткостроковому, так і довгостроковому періодах.

Висновки до розділу III

В результаті проведеного аналізу проблем та напрямів удосконалення процесу управління прибутковістю ДАХК «Артем», слід зробити такі висновки:

– внутрішні фактори впливу на управління прибутковістю підприємства є складнішими, проте їх легше контролювати, оскільки вони

залежать власне від підприємства. Серед невиробничих факторів можна виділити соціальну політику підприємства, що включає умови праці, соціальне забезпечення працівників та інші подібні заходи;

- слід відмітити, що за 2016-2017 для ДАХК «Артем» спостерігається значний рівень дебіторської заборгованості. Даний факт свідчить про вивільнення з обороту частини грошових засобів, які може бути спрямовано на розвиток підприємства, що в кінцевому випадку погіршує фінансовий результат його діяльності;

- важливою проблемою є також значне зростання запасів, а даний факт свідчить про те, що в запасах заморожено частину обігових коштів, що необхідна для поточної діяльності підприємства. Якщо показник постійно зростатиме, то підприємство знижуватиме рівень власних фінансових ресурсів, що негативним чином позначиться на його діяльності у вигляді зниження обсягів прибутку, і як наслідок, прибутковості;

- для побудови таксономічної моделі та методу TOPSIS для аналізу ефективності управління прибутковістю використано показники ДАХК «Артем», що поділяються на стимулятори та дестимулятори, а саме: собівартість реалізації продукції підприємства; чистий прибуток; адміністративні витрати; показник фінансової стійкості; коефіцієнт незалежності;

- доведено, що у процесі управління прибутковістю даного підприємства, вирішальними факторами є чистий прибуток та собівартість. Оптимізація цих показників дозволить ДАХК «Артем» удосконалити процес управління прибутковістю у довгостроковій перспективі;

- передбачається, що активи і капітал підприємства у 2018 році зростуть, проте, основним у 2018 році буде зростання загального обсягу доходів при збереженні сталого рівня собівартості. Оскільки, собівартість є одним із основних показників для оптимізації прибутку компанії, передбачається, що нові технології підвищать якість продукції та призведуть до того, що загальні доходи ДАХК «Артем» у 2018 році зростуть;

– надаючи рекомендації щодо діяльності підприємства у сфері управління прибутковістю, слід відмітити, що важливу роль у цьому процесі має відігравати організаційна структура підприємства. Зокрема, даний процес включає в себе елементи окремих підсистем організації, а саме – менеджменту, обліку, аналізу та аудиту, податкового управління, фінансового контролю, маркетингу;

– у процесі удосконалення управління прибутковістю особливу увагу слід звернути на організацію системи бухгалтерського обліку: організаційна складова (оптимальний розподіл прав та обов'язків для проведення бухгалтерського обліку та контролю за операціями підприємства); методична складова (удосконалення методів оцінки в діяльності підприємства); технічна складова (розробка технічних норм документів, наприклад у сфері програмного забезпечення для удосконалення системи бухгалтерського обліку);

– слід також удосконалити систему грошових потоків на підприємстві. Передбачається створення спеціальної системи фінансового моніторингу, що включає декілька етапів: аналіз руху грошових коштів за звітний період по видам діяльності; дослідження динаміки притоку і відтоку грошових коштів по підприємству в цілому; вивчення динаміки формування грошових потоків;

– система інформаційного забезпечення ДАХК «Артем» має бути удосконалена у наступному: постійне оновлення програмного забезпечення як українських, так і зарубіжних виробників; створення нового програмного забезпечення, використовуючи власні трудові ресурси; щотижневий та щомісячний моніторинг аналітичних показників діяльності підприємства аналітичним відділом; постійне оновлення бази аналітичних показників.

ВИСНОВКИ

У дипломній роботі було розглянуто управління процесом формування прибутковістю ДАХК «Артем». У процесі виконання роботи її мета була досягнута, а завдання вирішені. У роботі були проаналізовані основні джерела по управлінням прибутковістю, проведенно аналіз діяльності підприємства, досліджено слабкі сторони та запропоновані рекомендації по підвищенню управлінням прибутковістю ДАХК «Артем».

У результаті проведеної роботи були зроблені наступні висновки:

В першому розділі роботи було проаналізовано теоретичні питання дослідження управлінням прибутковістю, зокрема дослідженно сутність управління прибутковістю підприємством, розглянуті методи управління процесом формування прибутковості підприємств, та зазначенні методичні підходи до оцінки управління прибутковістю підприємства.

У другій другому розділі даної роботи було проаналізовано виробничо-господарську діяльність ДАХК«Артем», також проведений аналіз фінансово-економічного стану та оцінене управління прибутковості ДАХК «Артем». Проведенно кореляційно-регресійний аналіз ефективності системи управління прибутковістю підприємства та визначенно, що найбільший вплив на зміну чистого прибутку мають собівартість за одиницю реалізованої продукції і витрати на збут.

В третьому розділі даної дипломної роботи були описані заходи по вдосконаленні управління процесом формування прибутковістю ДАХК «Артем». Розглянуті проблеми ефективності управління процесом формування прибутковоті в сучасних умовах та шляхи їх вирішення. Проведенно таксономічний аналіз ефективності управління прибутковістю підприємства. Проаналізованно економічний ефект від реалізації запропонованих зходів, щодо вдосконалення управлінням прибутковістю підприємства ДАХК «Артем».

Проведення дослідження дозволило зробити наступні рекомендації та оцінити можливість їх впровадження:

- встановлено, що ДАХК «Артем» необхідно запровадити заходи, щоб збільшити величину грошових коштів, знизити обсяг поточних зобов'язань та налагодити ефективну політику розрахунків. Проведений аналіз фінансового стану дозволяє визначити готовність ДАХК «Артем» погасити свої борги, фінансову незалежність, тенденції зміни рівнів цієї незалежності, відповідність стану активів і пасивів;

- використаний у роботі метод кореляції і регресії дозволив вирішити такі основні завдання завдання на ДАХК «Артем»: встановлення характеру і тісноти зв'язку між чистим прибутком та факторами, які на нього впливають; визначення і кількісна оцінка ступеня впливу окремих факторів і їх комплексу на чистий прибуток підприємства; на підставі багатофакторної моделі та попередніх розрахунків було дано об'єктивну оцінку діяльності підприємства та на її основі побудовано пропозиції для покращення прибутковості підприємства;

- відповідно до моделі, собівартість має прямий вплив на прибуток підприємства. Рекомендацією у такому випадку для підприємства є поступове, а не різке збільшення собівартості, та як наслідок, збільшення якості продукції, що призведе до збільшення обсягів виручки від реалізації. Це, у свою чергу, дозволить підприємству отримувати більший обсяг чистого прибутку та підвищити рентабельність в цілому;

- іншою важливою рекомендацією є заходи щодо зниження витрат на збут. У такому випадку слід оптимізувати систему логістики та складів для того, щоб поступово знизити збутові витрати – вартість перевезень, а також затрати на зберігання продукції, коли вона прибуде на склад. Це дозволить знизити загальний рівень операційних витрат для підприємства та сприятиме покращенню фінансового результату, що свідчитиме про зростання рівня прибутковості ДАХК «Артем»;

– основні заходами для удосконалення управління прибутковістю на основі побудованої економіко-математичної моделі є наступними: головними факторами мають бути собівартість та витрати на збут; інші фактори слід також враховувати при управлінні прибутковістю, проте меншим чином; першочергово слід оптимізувати витрати на збут, оскільки за силою впливу даний фактор є більш суттєвим, порівняно із собівартістю продукції;

– надаючи рекомендації щодо діяльності підприємства у сфері управління прибутковістю, слід відмітити, що важливу роль у цьому процесі має відігравати організаційна структура підприємства. Зокрема, даний процес включає в себе елементи окремих підсистем організації, а саме – менеджменту, обліку, аналізу та аудиту, податкового управління, фінансового контролю, маркетингу;

– у процесі удосконалення управління прибутковістю особливу увагу слід звернути на організацію системи бухгалтерського обліку: організаційна складова (оптимальний розподіл прав та обов'язків для проведення бухгалтерського обліку та контролю за операціями підприємства); методична складова (удосконалення методів оцінки в діяльності підприємства); технічна складова (розробка технічних норм документів, наприклад у сфері програмного забезпечення для удосконалення системи бухгалтерського обліку);

– слід також удосконалити систему грошових потоків на підприємстві. Передбачається створення спеціальної системи фінансового моніторингу, що включає декілька етапів: аналіз руху грошових коштів за звітний період по видам діяльності; дослідження динаміки притоку і відтоку грошових коштів по підприємству в цілому; вивчення динаміки формування грошових потоків;

– система інформаційного забезпечення ДАХК «Артем» має бути удосконалена у наступному: постійне оновлення програмного забезпечення як українських, так і зарубіжних виробників; створення нового програмного забезпечення, використовуючи власні трудові ресурси; щотижневий та

щомісячний моніторинг аналітичних показників діяльності підприємства аналітичним відділом; постійне оновлення бази аналітичних показників.

Запропоновані рекомендації по управлінню процесом формування прибутковістю ДАХК «Артем» можуть застосовуватись і в інших оборонних підприємствах, у яких існують проблеми з управлінням прибутковістю".

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Андріяш А.С. Особливості управління прибутком підприємства / А.С. Андріяш, А.Ю. Могилова // Молодий вчений. – 2014. – № 6(1). – С. 68–70.
2. Антонюк О.О. Оцінка рівня прибутковості як важлива складова діагностики кризових явищ підприємства / Вісник «ХНУ». Економічні науки. – 2013. – № 5. – Т. 2. – С. 20-24.
3. Атамас П. Й. Прибуток: економічна суть, проблеми визначення та облікового відображення / П. Й. Атамас, О. П. Атамас / Академічний огляд. - 2014. - № 1. - С. 50-55
4. Базилевич В. Д. Макроекономіка: [підручник] / В. Д. Базилевич, К. С. Базилевич, Л. О. Баластрик. – К.: Знання, 2008. – 743 с.
5. Бондаренко Н. М. Теоретичні підходи до визначення сутності понять "прибуток" і "збиток" / Н. М. Бондаренко, К. Р. Кобиляцька // Вісник Дніпропетровського університету. Сер. : Економіка. - 2013. - Т. 21, вип. 7(2). - С. 111-116.
6. Буркова Л. А. Дослідження економічної сутності понять "прибуток" та "фінансовий результат" та їх вплив на оцінку економічних результатів діяльності / Л. А. Буркова // Агросвіт. - 2014. - № 19. - С. 50-58.
7. Ван Хорн Дж. Основы финансового менеджмента. / Ван Хорн Дж. — М.: «И.Д. Вильямс», 2008. – 1232 с.
8. Вахович І.М. До питання управління фінансово-економічними результатами підприємства / І.М. Вахович, Ю.В. Волинчук // Економічний форум. – 2015. – № 3. – С. 275-279.
9. Вітлінський В. В. Моделювання економіки: навч. посібник / В. В. Вітлінський. – К.: КНЕУ, 2003. – 408 с.

10. Волот О.І. Внутрішня звітність як джерело інформаційного забезпечення управління підприємством / О.І. Волот // Розвиток системи обліку, аналізу та аудиту: Теорія, методологія, організація [Тези доповідей учасників X Міжнародної наукової конференції]. – К.: Бізнес Медіа Консалтинг, 2012. – 340 с.

11. Воронко Р. М. Облік у зарубіжних країнах [Текст] : навчальний посібник / Р. М. Воронко. – Львів: «Магнолія», 2013. – 744 с.

12. Гладка Л. І. Управління прибутком в сучасних умовах / Л. І. Гладка, М. О. Домашенко, М. В. Ковальова // Економіка і регіон: наук. вісник Полтавського національного технічного університету ім. Ю. Кондратюка. – 2012. – № 1(32). – 18-23 с.

13. Горова О. О. Визначення таксономічного показника рівня розвитку для оцінки фінансового потенціалу підприємства / О. О. Горова // Управління розвитком. – 2012. – № 12(133).

14. Грознецька Л. М. Прибуток суб'єктів господарювання – важлива категорія ринкової економіки / Л. Грознецька, К. Мисенко // Збірник наукових праць Державного економіко-технологічного університету транспорту. Сер. : Економіка і управління. - 2016. - Вип. 35. - С. 174-181.

15. Гроші та кредит: Підручник / Лютий І.О., Рожко О.Д./ – К.: Видавничо-поліграфічний центр "Київський університет", 2010. - 559 с.

16. Гуткевич С. О. Прибуток як основа ефективного управління розвитком підприємства / С. О. Гуткевич // Інтелект ХХІ. - 2014. - № 6. - С. 15-21.

17. Державна служба статистики України. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://www.ukrstat.gov.ua>.

18. Економіка підприємств: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Г. В. Черевко, Ф. В. Горбонос, Г. Б. Іваницька, Н. Ф. Павленчик. – Л. : Апріорі, 2004. – 382 с.

19. Економічна криза в Україні: виміри, ризики, перспективи [Електронний ресурс] / Жаліло Я. А., Бабанін О. С., Белінська Я. В. та ін. / за

заг. ред. Я.А. Жаліла. – К.: НІСД, 2009. – 142 с. – Режим доступу: <http://old.niss.gov.ua>.

20. Економічна теорія. Політекономія [Текст] : навч. посіб. для студ. вищих навч. закладів / ред.: В. М. Семененко, Д. І. Коваленко. – К. : ЦУЛ, 2010. – 360 с.

21. Єпіфанова І. Ю. Прибутковість підприємства: сучасні підходи до визначення сутності / І. Ю. Єпіфанова, В.С. Гуменюк // Економіка та суспільство. – 2016. – Вип. 3. – С. 189–192. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://economyandsociety.in.ua>.

22. Єпіфанова І. Ю. Фінансовий аналіз та звітність : практикум / І.Ю. Єпіфанова, В.В. Джеджула. – Вінниця: ВНТУ, 2017. – 143 с.

23. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua>.

24. Зелікман В. Д. Визначення поняття «прибуток» як економічної категорії / В. Д. Зелікман // Вісник Криворізького економічного інституту КНЕУ. Науковий збірник. № 3. – Кривий Ріг : КЕІ КНЕУ. – 2010. – С. 74-78.

25. Зінченко О. А. Удосконалення сучасних підходів до генезису та історичного розвитку категорії "прибуток" / О. А. Зінченко, Д. С. Зінченко // Актуальні проблеми економіки. - 2014. - № 2. - С. 14-19.

26. Кадигріб В. О. Застосування кореляційно-регресійного аналізу при визначенні впливу стійкості банку на прибуток / В. О. Кадигріб // Управління розвитком. - 2013. - № 23. - С. 145-148.

27. Каминський П. Д. Прибуток та рентабельність як показники ефективності діяльності підприємства / П. Д. Каминський // Вісник Донецького національного університету економіки і торгівлі ім. Михайла Туган-Барановського. Серія : Економічні науки. - 2016. - № 64. - С. 160-167.

28. Кириленко К. О. Прибуток підприємства: дослідження теоретичних аспектів / К. О. Кириленко // Молодий вчений. - 2017. - № 11. - С. 1182-1185.

29. Кірейцев Г. Г. Фінансовий менеджмент : навчальний посібник / За ред. проф. Г. Г. Кірейцева – Київ, ЦУЛ, 2002. – 496 с.

30. Костенко О. М. Формування прибутку в організаційно-правових формах господарювання / О. М. Костенко // Економіка АПК. – 2008. – № 2. – С. 74-76.

31. Купалова Г. І., Мурована Т. О. Теорія економічного аналізу. Практикум. – К.: «Освіта України», 2014. – 638 с.

32. Кучерява А. С. Прибутковість підприємства та шляхи її підвищення / А.С. Кучерява // Проблеми підвищення ефективності інфраструктури. – 2015. – № 40. – С. 38-45.

33. Левіщенко О. С. Прибуток як фінансове джерело розвитку підприємства / О. С. Левіщенко, М. О. Харченко // Вісник Національного транспортного університету. - 2018. - № 2. - С. 82-86.

34. Майорова Т. В. Інвестиційна діяльність. – К.: Центр навчальної літератури, 2004 – 255 с.

35. Маренич Т. Г. Якісні характеристики фінансової звітності / Т. Г. Маренич // Економіка АПК. – 2011. – № 12. – С. 44–49.

36. Математичні методи та моделі в економічних дослідженнях: монографія / за ред. В. М. Мацкул. – Одеса: ОНЕУ, 2016. – 184 с.

37. Лобан Л. А. Економіка підприємства: навчальний посібник / Л. А. Лобан. – М.: Сучасна школа, 2011. – 432 с.

38. Мардус Н. Ю. Формування поняття "прибуток" і визначення основних аспектів управління ним / Н. Ю. Мардус, О. О. Мардус // Науковий вісник Херсонського державного університету. Сер. : Економічні науки. - 2018. - Вип. 28(1). - С. 132-135.

39. Манів З.О. Економіка підприємства: навч. посіб. / З.О. Манів, І.М. Луцький. – К.: Знання, 2013. – 580 с.

40. Матвеев С. О. Економічна соціологія: підручник / С. О. Матвеев, Л. І. Лясота. – Суми: ВТД «Університетська книга», 2006. – 184 с.

41. Мірошніченко О.Ю. Механізм управління прибутком вітчизняних підприємств / О.Ю. Мірошніченко, Ю.В. Корконос // Бізнес Інформ. – 2014. – № 5. – С. 280–285.

42. Молла М. Г. Формування системи показників оцінки організаційних складових конкурентоспроможності підприємства / М. Г. Молла // Вісник соціально-економічних досліджень ОДЕУ. – 2012. – №44. – С. 252-257.

43. Мочерний С. В. Економічний енциклопедичний словник: У 2 т. Т. 2 / За ред. С. В. Мочерного. – Львів: Світ, 2006. – 568 с.

44. Назарчук Т. В. Менеджмент організацій: Навчальний посібник. / Т. В. Назарчук, О. М. Косіюк – К.: «Центр учбової літератури», 2015. – 560 с.

45. Николишин С. Є. Прибуток підприємствата особливості управління ним / С. Є. Николишин // Молодий вчений. - 2017. - № 2. - С. 299-303 .

46. Орехова А. І. Економічна сутність категорії прибуток / А. І. Орехова, А. І. Костюченко // Інноваційна економіка. - 2013. - № 7. - С. 313-316.

47. Орлов О. О. Планування прибутку підприємств в умовах ринкової економіки: монографія./ О. О. Орлов, Є. Г. Рясних, Н. І. Гавловська / Хмельницький: ХНУ, 2009. – 155 с.

48. Оснач О. Ф. Визначення впливу основних факторів на прибуток підприємства / О. Ф. Оснач // Вісник соціально-економічних досліджень. - 2013. - Вип. 4. - С. 118-122.

49. Офіційний сайт ДАКХ «Артем» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.artem.ua>.

50. Офіційний сайт Національного банку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://bank.gov.ua>.

51. Офіційний сайт інформаційного агентства Bloomberg. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.bloomberg.com>.

52. Петленко Ю. В. Фінансовий менеджмент / Ю. В. Петленко. – К.: Кондор, 2007. – 298 с.

53. Пігуль Н. Г. Управління прибутком підприємства / Н. Г. Пігуль. – К.: КНЕУ, 2012. – 198 с.

54. Плаксюк О.О. Концепція стратегічного розвитку фінансово-господарської діяльності підприємств / О.О. Плаксюк // Теоретичні і

практичні аспекти економіки та інтелектуальної власності. – 2012. – № 2. – С. 291-294.

55. Саблина Н. В. Использование метода таксономии для анализа внутренних ресурсов предприятия / Н. В. Саблина, В. А. Теличко // Бизнес - Информ. – 2009. – № 3. – С. 78-82.

56. Савицька Г.В. Економічний аналіз діяльності підприємства: навч. посіб. / Г.В. Савицька. Навч. посіб. – 3(те вид., випр. і доп. – К.: Знання, 2007. – 668 с.

57. Скалюк Р.В. Управління прибутком підприємств: стратегічний підхід / Р.В. Скалюк // Фінанси, облік і аудит. – 2013. – № 2(22). – С. 109-118.

58. Скрипник М. І. Соціально-економічна сутність категорії "прибуток підприємства" / М. І. Скрипник, Н. С. Кострубіцька // Збірник наукових праць Державного економіко-технологічного університету транспорту. Сер. : Економіка і управління. - 2013. - Вип. 25. - С. 287-296.

59. Тюленєва Ю. В. Фактори впливу на прибуток підприємств та напрями підвищення прибутковості / Ю. В. Тюленєва, С. В. Ренкас // Підприємництво та інновації. - 2017. - Вип. 3. - С. 102-107.

60. Фецович Т. Р. Прибуток підприємства як кінцевий фінансовий результат / Т. Р. Фецович // Вісник аграрної науки Причорномор'я. - 2012. - Вип. 1. - С. 113-119.

61. Филипенко О. М. Сучасні підходи до дефініції поняття "прибуток" та його класифікація / О. М. Филипенко, К. А. Заїка // Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі та послуг. - 2012. - Вип. 1(1). - С. 295-301.

62. Финансовый словарь / А. А. Благодатин, А. М. Лозовский, Б. А. Райзбер. – М. : ИНФРА-М, 2006. – 378 с.

63. Фінанси підприємств: підручник / А.М. Поддєрьогін, М.Д. Білик, Л.Д. Буряк та ін. / кер. кол. авт. і наук. ред. проф. А.М. Поддєрьогін. – К.: КНЕУ, 2008. – 552 с.

64. Фінансова математика: навч. посіб. видання друге: доп. / З.М. Васильченко, І.П.Васильченко. – К.: Вид-во «КОНДОР», 2012. – 250 с.

65. Фінансовий аналіз: навчальний посібник / За заг. ред. І.О. Школьник, І.М. Боярко, О.В. Дейнека та ін. – К. : Центр учбової літератури, 2016. – 368 с.

66. Фінансовий менеджмент: підручник. 2-ге вид./ В. М. Шелудько. - К.: Знання, 2013. – 375 с.

67. Харламова Г.О., Черняк О.І. Прикладна економетрика. Навчальний посібник для студентів економічних спеціальностей освітньо-кваліфікаційного рівня „магістр”. – К., 2011. – 188 с.

68. Черба В. М. Податок на прибуток: історичний огляд / В. М. Черба, К. Р. Сосенкова, А. В. Стасюк // Молодий вчений. - 2017. - № 5. - С. 32-34.

69. Черевата Р. Ю. Прогнозування надходжень податку на прибуток підприємств методом кореляційно-регресійного аналізу / Р. Ю. Черевата // Економічні науки. Серія : Облік і фінанси. - 2014. - Вип. 11(1). - С. 298-306.

70. Черняк О. І. Економетрика [підручник] / Черняк О. І., Комашко О. В., Ставицький А. В., Баженова О. В. / За ред. О. І. Черняка. – К.: Видавничо-поліграфічний центр "Київський університет", 2009. – 395 с.

71. Чижевська Л.В., Лозинський Д.Л. Словник економічних термінів: економічна теорія, бухгалтерський облік/ за ред.. проф. Ф.Ф. Бутинця. – Житомир: ЖДТУ, 2011. – 160 с.

72. Чорна О.М. Механізм управління прибутком підприємства в Україні / О.М. Чорна // Фінанси, банки, інвестиції. – 2012. – № 1. – С. 30-35.

73. Ширягіна О. Є. Автоматизація моделей прогнозування прибутку / О. Є. Ширягіна // Актуальні проблеми економіки. – 2009. – № 11. – С. 251-263.

74. Шлійко А.В. Економіка підприємництва на ринку товарів і послуг: навч. посіб. / А.В. Шлійко. – К.: ЦНЛ, 2008. – 376 с.

75. Шморгун Н. П. Фінансовий аналіз: навч. посібник / Н. П. Шморгун, І. В. Головка. – К.: ЦНЛ, 2006. – 528 с.

76. Auerbach A.J., Chetty R., Feldstein E., Saez E. Handbook of Public Economics. – Newnes, 2013. – Vol. 5. – 474 p.

77. Cassone D. A process to estimate the value of a company based on operational performance metrics : an abstract of dissertation for the degree of Doctor of Philosophy / D. Cassone. – Kansas State University. – 2005. [Электронный ресурс]. Режим доступа : <http://citeseerx.ist.psu.edu>.

78. European Union Public Finance [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://ec.europa.eu>.

79. Frank Robert H. Principles of economics / Robert H. Frank, Ben S. Bernanke, 2001. – 834 p.

80. Freeman R. E. Strategic management: A Stakeholder Approach / R. E. Freeman – Boston: Pitman / Ballinger. 1984. – 276 p.

81. Fry Fred L. Business : an integrative approach / Fred L. Fry, Charles R. Stoner, Richard E. Hatwick. – 2 nd. ed. – 2001. – 567 p.

82. Hens L., Melnyk L. Social and economic potential of sustainable development / Edited by L. Hens and L. Melnyk – Sumy : «University Book», 2008. – 320 p.

83. Ross S. A. Corporate Finance / Stephen A. Ross, Randolph W. Westerfield, Jeffrey Jaffe. – [6th Edition]. – Boston, London, New York : McGraw-Hill Irwin, 2002. – 912 p.

84. Samuelson Paul Anthony. Economics / Paul A. S., William D. Nordhous. – 18th ed. p. cm. McGraw–Hill Irwin 2005. – 776 p.

85. Slavin Steplen L. Microeconomics / Stepler L. Slavin. – 6th ed. p. cm., 2001. – 542 p.

ДОДАТОК А

		КОДИ
		Дата(рік, місяць, число)
		2018 01 01
Підприємство	ДЕРЖАВНА АКЦІОНЕРНА ХОЛДИНГОВА КОМПАНІЯ "АРТЕМ"	за ЄДРПОУ
Територія		за КОАТУУ
Організаційно-правова форма господарювання		за КОПФГ
Вид економічної діяльності		за КВЕД
Середня кількість працівників	2061	
Одиниця виміру: тис.грн. без десяткового знака		
Адреса	вул.Мельникова, 2/10, м.Київ, Шевченківський, 04050, Україна, (044) 483-21-24	
Складено (зробити позначку "v" у відповідній клітинці):		
за положеннями (стандартами бухгалтерського обліку)		
за міжнародними стандартами фінансової звітності		V

Баланс (Звіт про фінансовий стан)
на 31.12.2017 р.

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду	На дату переходу на міжнародні стандарти фінансової
-------	--------------	--------------------------------	----------------------------------	---

				звітності
1	2	3	4	5
I. Необоротні активи				
Нематеріальні активи:	1000	2118	2169	0
первісна вартість	1001	3198	3513	0
накопичена амортизація	1002	1080	1344	0
Незавершені капітальні інвестиції	1005	34301	29048	0
Основні засоби:	1010	278698	394392	0
первісна вартість	1011	460835	591082	0
знос	1012	182137	196690	0
Інвестиційна нерухомість:	1015	0	0	0
первісна вартість	1016	0	0	0
знос	1017	0	0	0
Довгострокові біологічні активи:	1020	0	0	0
первісна вартість	1021	0	0	0
накопичена амортизація	1022	0	0	0
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	27320	27320	0
інші фінансові інвестиції	1035	1025	1025	0
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	1366	1131	0
Відстрочені податкові активи	1045	0	0	0
Гудвіл	1050	0	0	0
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	0	0	0
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	0	0	0
Інші необоротні активи	1090	0	0	0
Усього за розділом I	1095	344828	455085	0
II. Оборотні активи				
Запаси	1100	543472	921994	0
Виробничі запаси	1101	408624	653496	0
Незавершене виробництво	1102	122988	247156	0
Готова продукція	1103	11644	10222	0
Товари	1104	216	11120	0
Поточні біологічні активи	1110	0	0	0
Депозити перестрахування	1115	0	0	0
Векселі одержані	1120	0	0	0

Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	69151	34121	0
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	186504	135528	0
з бюджетом	1135	29661	35078	0
у тому числі з податку на прибуток	1136	0	23763	0
з нарахованих доходів	1140	0	0	0
із внутрішніх розрахунків	1145	0	0	0
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	25731	12618	0
Поточні фінансові інвестиції	1160	0	0	0
Гроші та їх еквіваленти	1165	369612	343302	0
Готівка	1166	2	0	0
Рахунки в банках	1167	271075	343302	0
Витрати майбутніх періодів	1170	7575	99	0
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	0	0	0
у тому числі в: резервах довгострокових зобов'язань	1181	0	0	0
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	0	0	0
резервах незароблених премій	1183	0	0	0
інших страхових резервах	1184	0	0	0
Інші оборотні активи	1190	5941	2449	0
Усього за розділом II	1195	1237647	1485189	0
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	0	0	0
Баланс	1300	1582475	1940274	0

Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду	На дату переходу на міжнародні стандарти фінансової звітності
I. Власний капітал				
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	62563	62563	0
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	0	0	0
Капітал у дооцінках	1405	1232	1225	0
Додатковий капітал	1410	185	181	0

Емісійний дохід	1411	0	0	0
Накопичені курсові різниці	1412	0	0	0
Резервний капітал	1415	320	320	0
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	434636	431076	0
Неоплачений капітал	1425	(0)	(0)	(0)
Вилучений капітал	1430	(0)	(0)	(0)
Інші резерви	1435	0	0	0
Усього за розділом I	1495	498936	495365	0
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення				
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	0	0	0
Пенсійні зобов'язання	1505	0	0	0
Довгострокові кредити банків	1510	0	0	0
Інші довгострокові зобов'язання	1515	21	21	0
Довгострокові забезпечення	1520	0	0	0
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	0	0	0
Цільове фінансування	1525	139927	256243	0
Благодійна допомога	1526	0	0	0
Страхові резерви, у тому числі:	1530	0	0	0
резерв довгострокових зобов'язань; (на початок звітного періоду)	1531	0	0	0
резерв збитків або резерв належних виплат; (на початок звітного періоду)	1532	0	0	0
резерв незароблених премій; (на початок звітного періоду)	1533	0	0	0
інші страхові резерви; (на початок звітного періоду)	1534	0	0	0
Інвестиційні контракти;	1535	0	0	0
Призовий фонд	1540	0	0	0
Резерв на виплату джек-поту	1545	0	0	0
Усього за розділом II	1595	139948	256264	0
III. Поточні зобов'язання і забезпечення				
Короткострокові кредити банків	1600	325699	355501	0
Векселі видані	1605	0	0	0
Поточна кредиторська заборгованість: за довгостроковими зобов'язаннями	1610	0	0	0
за товари, роботи, послуги	1615	19903	61518	0
за розрахунками з бюджетом	1620	9800	416	0

за у тому числі з податку на прибуток	1621	8847	0	0
за розрахунками зі страхування	1625	0	0	0
за розрахунками з оплати праці	1630	479	371	0
за одержаними авансами	1635	108313	170798	0
за розрахунками з учасниками	1640	0	0	0
із внутрішніх розрахунків	1645	0	0	0
за страховою діяльністю	1650	0	0	0
Поточні забезпечення	1660	183612	140646	0
Доходи майбутніх періодів	1665	0	111018	0
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	0	0	0
Інші поточні зобов'язання	1690	295785	348377	0
Усього за розділом III	1695	943591	1188645	0
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	0	0	0
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	0	0	0
Баланс	1900	1582475	1940274	0

**Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)
за 12 місяців 2017 р.**

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	472862	1406049
Чисті зароблені страхові премії	2010	0	0
Премії підписані, валова сума	2011	0	0
Премії, передані у перестраховування	2012	0	0
Зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013	0	0
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014	0	0
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(250375)	(985317)
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	(0)	(0)
Валовий: прибуток	2090	222487	420732
збиток	2095	(0)	(0)
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105	0	0
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	0	0
Зміна інших страхових резервів, валова сума	2111	0	0
Зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112	0	0
Інші операційні доходи	2120	74059	156247
Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121	0	0
Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122	0	0
Адміністративні витрати	2130	(77867)	(55663)
Витрати на збут	2150	(30359)	(350525)
Інші операційні витрати	2180	(212895)	(113842)
Витрат від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181	(0)	(0)
Витрат від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182	(0)	(0)
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	0	56949
збиток	2195	(24575)	(0)

Дохід від участі в капіталі	2200	0	0
Інші фінансові доходи	2220	3594	7680
Інші доходи	2240	102295	97929
Дохід від благодійної допомоги	2241	0	0
Фінансові витрати	2250	(43379)	(56682)
Втрати від участі в капіталі	2255	(0)	(0)
Інші витрати	2270	(409)	(30)
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	0	0
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	37526	105846
збиток	2295	(0)	(0)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	-11052	-45765
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	0	0
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	26474	60081
збиток	2355	(0)	(0)

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	0	0
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	0	0
Накопичені курсові різниці	2410	0	0
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	0	0
Інший сукупний дохід	2445	0	0
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	0	0
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	0	0
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	0	0
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	26474	60081

Матеріальні затрати	2500	168631	393549
Витрати на оплату праці	2505	284813	193418
Відрахування на соціальні заходи	2510	57912	40514
Амортизація	2515	15691	12376
Інші операційні витрати	2520	155739	542114

Разом	2550	682786	1181971
-------	------	--------	---------

ДОДАТОК Б

Баланс (Звіт про фінансовий стан)
на 31.12.2016 р.

Актив	К од рядка	На початок звітнього періоду	На кінець звітнього періоду	На дату переходу на міжнародні стандарти фінансової звітності
1	2	3	4	5
I. Необоротні активи				
Нематеріальні активи:	10 00	1985	2118	0
первісна вартість	10 01	2810	3198	0
накопичена амортизація	10 02	825	1080	0
Незавершені капітальні інвестиції	10 05	31417	34301	0
Основні засоби:	10 10	282900	278698	0
первісна вартість	10 11	453881	460835	0
знос	10 12	170981	182137	0
Інвестиційна нерухомість:	10 15	0	0	0
первісна вартість	10 16	0	0	0
знос	10 17	0	0	0
Довгострокові біологічні активи:	10 20	0	0	0
первісна вартість	10 21	0	0	0
накопичена амортизація	10 22	0	0	0
Довгострокові фінансові інвестиції:				

які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	27320	27320	0
інші фінансові інвестиції	1035	1025	1025	0
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	1648	1366	0
Відстрочені податкові активи	1045	0	0	0
Гудвіл	1050	0	0	0
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	0	0	0
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	0	0	0
Інші необоротні активи	1090	0	0	0
Усього за розділом I	1095	346295	344828	0
II. Оборотні активи				
Запаси	1100	778656	543472	0
Виробничі запаси	1101	329272	408624	0
Незавершене виробництво	1102	421725	122988	0
Готова продукція	1103	27206	11644	0
Товари	1104	452	216	0
Поточні біологічні активи	1110	0	0	0
Депозити перестрахування	1115	0	0	0
Векселі одержані	1120	0	0	0
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	40924	69151	0
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	82692	186504	0
з бюджетом	1135	49253	29661	0
у тому числі з податку на прибуток	1136	36359	0	0
з нарахованих доходів	11	355	0	0

	40			
із внутрішніх розрахунків	11 45	0	0	0
Інша поточна дебіторська заборгованість	11 55	49088	25731	0
Поточні фінансові інвестиції	11 60	0	0	0
Гроші та їх еквіваленти	11 65	118191	369612	0
Готівка	11 66	11	2	0
Рахунки в банках	11 67	118180	271075	0
Витрати майбутніх періодів	11 70	78	7575	0
Частка перестраховика у страхових резервах	11 80	0	0	0
у тому числі в: резервах довгострокових зобов'язань	1181	0	0	0
резервах збитків або резервах належних виплат	11 82	0	0	0
резервах незароблених премій	11 83	0	0	0
інших страхових резервах	11 84	0	0	0
Інші оборотні активи	11 90	5909	5941	0
Усього за розділом II	11 95	1125146	123764 7	0
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	12 00	0	0	0
Баланс	13 00	1471441	158247 5	0

Пасив	К од рядка	На початок звітної періоду	На кінець звітної періоду	На дату переходу на міжнародні стандарти фінансової звітності
I. Власний капітал				
Зареєстрований (пайовий) капітал	14 00	62563	62563	0
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	14 01	0	0	0
Капітал у дооцінках	14 05	1261	1232	0

Додатковий капітал	14 10	203	185	0
Емісійний дохід	14 11	0	0	0
Накопичені курсові різниці	14 12	0	0	0
Резервний капітал	14 15	320	320	0
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	14 20	375485	434636	0
Неоплачений капітал	14 25	(0)	(0)	(0)
Вилучений капітал	14 30	(0)	(0)	(0)
Інші резерви	14 35	0	0	0
Усього за розділом I	14 95	439832	498936	0
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення				
Відстрочені податкові зобов'язання	15 00	0	0	0
Пенсійні зобов'язання	15 05	0	0	0
Довгострокові кредити банків	15 10	0	0	0
Інші довгострокові зобов'язання	15 15	21	21	0
Довгострокові забезпечення	15 20	0	0	0
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	15 21	0	0	0
Цільове фінансування	15 25	20625	139927	0
Благодійна допомога	15 26	0	0	0
Страхові резерви, у тому числі:	15 30	0	0	0
резерв довгострокових зобов'язань; (на початок звітного періоду)	15 31	0	0	0
резерв збитків або резерв належних виплат; (на початок звітного періоду)	15 32	0	0	0
резерв незароблених премій; (на початок звітного періоду)	15 33	0	0	0
інші страхові резерви; (на початок звітного періоду)	15 34	0	0	0

Інвестиційні контракти;	15 35	0	0	0
Призовий фонд	15 40	0	0	0
Резерв на виплату джек-поту	15 45	0	0	0
Усього за розділом II	15 95	20646	139948	0
III. Поточні зобов'язання і забезпечення				
Короткострокові кредити банків	16 00	414599	325699	0
Векселі видані	16 05	0	0	0
Поточна кредиторська заборгованість: за довгостроковими зобов'язаннями	16 10	0	0	0
за товари, роботи, послуги	16 15	36718	19903	0
за розрахунками з бюджетом	16 20	598	9800	0
за у тому числі з податку на прибуток	16 21	0	8847	0
за розрахунками зі страхування	16 25	4	0	0
за розрахунками з оплати праці	16 30	900	479	0
за одержаними авансами	16 35	301264	108313	0
за розрахунками з учасниками	16 40	0	0	0
із внутрішніх розрахунків	16 45	0	0	0
за страховою діяльністю	16 50	0	0	0
Поточні забезпечення	16 60	41950	183612	0
Доходи майбутніх періодів	16 65	0	0	0
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	16 70	0	0	0
Інші поточні зобов'язання	16 90	214930	295785	0
Усього за розділом III	16 95	1010963	943591	0
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними	17 00	0	0	0

для продажу, та групами вибуття				
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	18 00	0	0	0
Баланс	19 00	1471441	158247 5	0

**Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)
за 12 місяців 2016 р.**

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	1406049	442913
Чисті зароблені страхові премії	2010	0	0
Премії підписані, валова сума	2011	0	0
Премії, передані у перестрахування	2012	0	0
Зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013	0	0
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014	0	0
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(985317)	(376031)
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	(0)	(0)
Валовий: прибуток	2090	420732	66882
збиток	2095	(0)	(0)
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105	0	0
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	0	0
Зміна інших страхових резервів, валова сума	2111	0	0
Зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112	0	0
Інші операційні доходи	2120	156247	130544
Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121	0	0
Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122	0	0
Адміністративні витрати	2130	(55663)	(48171)
Витрати на збут	2150	(350525)	(26095)
Інші операційні витрати	2180	(113842)	(69730)

Витрат від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181	(0)	(0)
Витрат від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182	(0)	(0)
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	56949	53430
збиток	2195	(0)	(0)
Дохід від участі в капіталі	2200	0	0
Інші фінансові доходи	2220	7680	2776
Інші доходи	2240	97929	4900
Дохід від благодійної допомоги	2241	0	0
Фінансові витрати	2250	(56682)	(57194)
Втрати від участі в капіталі	2255	(0)	(0)
Інші витрати	2270	(30)	(2633)
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	0	0
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	105846	1279
збиток	2295	(0)	(0)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	-45765	0
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	0	0
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	60081	1279
збиток	2355	(0)	(0)

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	0	0
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	0	0
Накопичені курсові різниці	2410	0	0
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	0	0
Інший сукупний дохід	2445	0	0
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	0	0
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	0	0
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	0	0

Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	60081	1279
--	-------------	--------------	-------------

Матеріальні затрати	2500	393549	248541
Витрати на оплату праці	2505	193418	141720
Відрахування на соціальні заходи	2510	40514	51017
Амортизація	2515	12376	15050
Інші операційні витрати	2520	542114	353588
Разом	2550	1181971	809916

ДОДАТОК В

Баланс (Звіт про фінансовий стан)
на 31.12.2015 р.

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду	На дату переходу на міжнародні стандарти фінансової звітності
1	2	3	4	5
I. Необоротні активи				
Нематеріальні активи:	1000	214	1985	0
первісна вартість	1001	793	2810	0
накопичена амортизація	1002	579	825	0

Незавершені капітальні інвестиції	1005	23200	31417	0
Основні засоби:	1010	299154	282900	0
первісна вартість	1011	454483	453881	0
знос	1012	155329	170981	0
Інвестиційна нерухомість:	1015	0	0	0
первісна вартість	1016	0	0	0
знос	1017	0	0	0
Довгострокові біологічні активи:	1020	0	0	0
первісна вартість	1021	0	0	0
накопичена амортизація	1022	0	0	0
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	27320	27320	0
інші фінансові інвестиції	1035	1025	1025	0
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	13348	1648	0
Відстрочені податкові активи	1045	0	0	0
Гудвіл	1050	0	0	0
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	0	0	0
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	0	0	0
Інші необоротні активи	1090	0	0	0
Усього за розділом І	1095	364261	346295	0
ІІ. Оборотні активи				
Запаси	1100	579842	778656	0
Виробничі запаси	1101	307880	329272	0
Незавершене виробництво	1102	243391	421725	0
Готова продукція	1103	28127	27206	0
Товари	1104	444	452	0
Поточні біологічні активи	1110	0	0	0
Депозити перестрахування	1115	0	0	0
Векселі одержані	1120	0	0	0
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	45676	40924	0
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	37221	82692	0
з бюджетом	1135	42272	49253	0
у тому числі з податку на прибуток	1136	30683	36359	0
з нарахованих доходів	1140	355	355	0

із внутрішніх розрахунків	1145	0	0	0
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	4030	49088	0
Поточні фінансові інвестиції	1160	0	0	0
Гроші та їх еквіваленти	1165	77680	118191	0
Готівка	1166	7	11	0
Рахунки в банках	1167	77673	118180	0
Витрати майбутніх періодів	1170	0	78	0
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	0	0	0
у тому числі в: резервах довгострокових зобов'язань	1181	0	0	0
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	0	0	0
резервах незароблених премій	1183	0	0	0
інших страхових резервах	1184	0	0	0
Інші оборотні активи	1190	4128	5909	0
Усього за розділом II	1195	791204	1125146	0
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	0	0	0
Баланс	1300	1155465	1471441	0

Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду	На дату переходу на міжнародні стандарти фінансової звітності
I. Власний капітал				
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	62563	62563	0
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	0	0	0
Капітал у дооцінках	1405	1495	1261	0
Додатковий капітал	1410	0	203	0
Емісійний дохід	1411	0	0	0
Накопичені курсові різниці	1412	0	0	0
Резервний капітал	1415	316	320	0
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	374219	375485	0
Неоплачений капітал	1425	(0)	(0)	(0)
Вилучений капітал	1430	(0)	(0)	(0)
Інші резерви	1435	0	0	0

Усього за розділом І	1495	438593	439832	0
ІІ. Довгострокові зобов'язання і забезпечення				
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	0	0	0
Пенсійні зобов'язання	1505	0	0	0
Довгострокові кредити банків	1510	0	0	0
Інші довгострокові зобов'язання	1515	21	21	0
Довгострокові забезпечення	1520	0	0	0
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	0	0	0
Цільове фінансування	1525	3492	20625	0
Благодійна допомога	1526	0	0	0
Страхові резерви, у тому числі:	1530	0	0	0
резерв довгострокових зобов'язань; (на початок звітного періоду)	1531	0	0	0
резерв збитків або резерв належних виплат; (на початок звітного періоду)	1532	0	0	0
резерв незароблених премій; (на початок звітного періоду)	1533	0	0	0
інші страхові резерви; (на початок звітного періоду)	1534	0	0	0
Інвестиційні контракти;	1535	0	0	0
Призовий фонд	1540	0	0	0
Резерв на виплату джек-поту	1545	0	0	0
Усього за розділом ІІ	1595	3513	20646	0
ІІІ. Поточні зобов'язання і забезпечення				
Короткострокові кредити банків	1600	319370	414599	0
Векселі видані	1605	0	0	0
Поточна кредиторська заборгованість: за довгостроковими зобов'язаннями	1610	0	0	0
за товари, роботи, послуги	1615	177086	36718	0
за розрахунками з бюджетом	1620	1751	598	0
за у тому числі з податку на прибуток	1621	0	0	0
за розрахунками зі страхування	1625	2749	4	0
за розрахунками з оплати праці	1630	6192	900	0
за одержаними авансами	1635	98060	301264	0
за розрахунками з учасниками	1640	0	0	0
із внутрішніх розрахунків	1645	41	0	0
за страховою діяльністю	1650	0	0	0

Поточні забезпечення	1660	100923	41950	0
Доходи майбутніх періодів	1665	0	0	0
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	0	0	0
Інші поточні зобов'язання	1690	7187	214930	0
Усього за розділом III	1695	713359	1010963	0
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	0	0	0
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	0	0	0
Баланс	1900	1155465	1471441	0

**Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)
за 12 місяців 2015 р.**

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	442913	326037
Чисті зароблені страхові премії	2010	0	0
Премії підписані, валова сума	2011	0	0
Премії, передані у перестраховування	2012	0	0
Зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013	0	0
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014	0	0
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(376031)	(237518)
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	(0)	(0)
Валовий: прибуток	2090	66882	88519
збиток	2095	(0)	(0)
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105	0	0
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	0	0
Зміна інших страхових резервів, валова сума	2111	0	0
Зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112	0	0
Інші операційні доходи	2120	130544	100911
Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121	0	0
Дохід від первісного визнання біологічних активів і	2122	0	0

сільськогосподарської продукції			
Адміністративні витрати	2130	(48171)	(40341)
Витрати на збут	2150	(26095)	(36693)
Інші операційні витрати	2180	(69730)	(71105)
Витрат від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181	(0)	(0)
Витрат від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182	(0)	(0)
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	53430	41291
збиток	2195	(0)	(0)
Дохід від участі в капіталі	2200	0	0
Інші фінансові доходи	2220	2776	1
Інші доходи	2240	4900	3380
Дохід від благодійної допомоги	2241	0	0
Фінансові витрати	2250	(57194)	(12582)
Втрати від участі в капіталі	2255	(0)	(0)
Інші витрати	2270	(2633)	(32016)
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	0	0
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	1279	74
збиток	2295	(0)	(0)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	0	0
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	0	0
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	1279	74
збиток	2355	(0)	(0)

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	0	0
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	0	0
Накопичені курсові різниці	2410	0	0
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	0	0
Інший сукупний дохід	2445	0	0
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	0	0
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим	2455	0	0

сукупним доходом			
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	0	0
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	1279	74

Матеріальні затрати	2500	248541	178926
Витрати на оплату праці	2505	141720	105345
Відрахування на соціальні заходи	2510	51017	39388
Амортизація	2515	15050	11613
Інші операційні витрати	2520	353588	178973
Разом	2550	809916	514245